

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

glas gospodarstva

maj 2022

ZELENI PREHOD

**Slovenija bo svetilnik
na zemljevidu krožnega
gospodarstva**
Intervju z Bartom Stegemanom

**Pri razvoju tehnologij
za zeleni prehod
zaostajamo**
Nove tehnologije

**ZVO-2:
nove, dodatne obveznosti,
kratki roki prilagoditve**
Okolje

Gospodarska
zbornica
Slovenije

VABLJENI V NOVI ILLY SHOP. **DOBRODOŠLI NA POTI DO SREČE.**

V pritličju nakupovalne galerije Kristalne palače v ljubljanskem BTC City-ju je odprta nova trgovina ILLY SHOP. V njej boste našli kavo illy v vseh izvedbah in praženjih, kavne aparate, umetniške skodelice in pribor za pripravo kave. Ponudbo dopolnjujejo vrhunski francoski čaji Dammann Frères ter izvrstna čokolada Domori.

ILLY SHOP, Ameriška ulica 8, 1000 Ljubljana, T 051 620 520, www.espresso.si

LIVE HAPPILLY

UVODNIK

Strategija za prihodnost

Nizkoogljična družba in zaustavitev segrevanja planeta, cilja, ki sta imperativ naše skupne prihodnosti, če želimo preživeti kot civilizacija, sta neločljivo povezana s spremembo energetske paradigme. O tem danes res ne dvomi več prav veliko ljudi. Svet se spreminja in dogodki zadnjih let nas vedno pogosteje opominjajo na pomen energetske-podnebnih sprememb, ki jih doživljamo in tudi tistih, ki jih moramo spodbuditi ter izpeljati.

Zaradi vojne v Ukrajini se še bolj zavedamo pomena zanesljivosti preskrbe z energijo. Zato je za Slovenijo ključno oblikovanje akcijskega načrta energetskega prehoda, ki bo podrobneje opredelil poti za doseganje ambicioznih okoljsko-podnebnih ciljev, opredeljenih v NEPN, in bo hkrati okrepil konkurenčnost našega gospodarstva, industrije in s tem dobrobit prebivalcev.

Podnebna kriza, ki se dogaja pred našimi očmi, prinaša vse bolj ambiciozne podnebno-energetske cilje, ki bodo terjali obsežne spremembe sistema preskrbe z energijo in tudi precejšnje naložbe vanj. Te spremembe bodo zahtevale tudi korenit premik v miselnosti, na kateri temelji današnja ekonomija in korenite spremembe tudi v našem življenjskem slogu.

Ključni izziv je prehod v nizkoogljično trajnostno krožno gospodarstvo. Za zeleni prehod so potrebni izstop iz premoga, ocena porabe in proizvodnje električne energije iz različnih virov leta 2050, zato da lahko dosežemo ogljično nevtralnost ter vključenost energetske stroke v oblikovanje javnih politik.

Vse spremembe, ki so pred nami, zahtevajo od slovenskega gospodarstva drzne odgovore, ki morajo biti skrbno preiščeni in usklajeni. Prihodnost slovenskega energetskega sistema bodo zaznamovale številne negotovosti, kot so delovanje TEŠ, drugi blok nuklearke, tehnologije za pretvorbo energije v plin, vključitev obnovljivih virov, elektrifikacija prometa, število sončnih elektrarn, priklopljenih na električno omrežje, razvoj baterijskega shranjevanja energije ...

Pri energetske-podnebnem prehodu so pomembne družbene odločitve, ki potrebujejo razmislek in konsenz o realističnih, izvedljivih rešitvah energetskega prehoda Slovenije. Energetske-podnebnе odločitve so tudi rdeča nit strateškega načrta za razvojni preboj Slovenije, imenovanega Horizonti prihodnosti, saj so vključene v vse štiri stebre tega dokumenta. Dokument predstavlja jasne zavezujoče cilje in praktične ukrepe. Zapisani so tako, da bo mogoče spremljati njihovo uresničevanje.

Gospodarstvo se želi odločno in konstruktivno vključiti kot partner v pripravo nacionalnih energetske strategij. Strateški svet za energetski prehod pri GZS je zato odprl široko javno razpravo o energetske-podnebnem prehodu Slovenije. Splošna ocena vseh sodelujočih v razpravi je bila, da bodo krizne razmere v Evropi pospešile zeleni prehod in uvajanje trajnostnih tehnologij. Pri tem pa nas z optimizmom navdaja, da si je nova vlada, ki bo kmalu začela z delom, energetske-podnebnі prehod že z oblikovanjem ministrstva za okolje in energetiko, postavila kot enega osrednjih ciljev. ■

Foto: Kalfart

Vse spremembe, ki so pred nami, zahtevajo od slovenskega gospodarstva drzne odgovore, ki morajo biti skrbno preiščeni in usklajeni.

Vesna Nahtigal,
izvršna direktorica GZS za industrijsko politiko

Razvoj zahteva pospešena vlaganja v omrežje

Energetika

14

Na debirokratizaciji postopkov se premalo dela

Umeščanje v prostor

17

Kaj nedavni dvig obrestnih mer pomeni?

Finančni nasvet

28

g glas gospodarstva

maj 2022

Uvodnik

Strategija za prihodnost

3

V središču

Intervju

Slovenija bo svetilnik na zemljevidu krožnega gospodarstva

7

Nove tehnologije

Pri razvoju tehnologij za zeleni prehod zaostajamo

11

Energetika

Razvoj zahteva pospešena vlaganja v omrežje

14

Umeščanje v prostor

Na debirokratizaciji postopkov se premalo dela

17

Vabilo

21. okoljski dan gospodarstva

19

Energetski prehod

Široka javna razprava o energetske-podnebnem prehodu Slovenije

20

Aktualno

Okolje

ZVO-2: nove, dodatne obveznosti, kratki roki prilagoditve

23

Nasveti

Hitri poslovni nasveti

26

Članstvo GZS

Novi člani GZS o tem, zakaj so se včlanili

27

Finančni nasvet

Kaj nedavni dvig obrestnih mer pomeni?

28

Kreativni nasvet

Kako komunicirati v težkih situacijah, da ne izgubite kupcev

29

Poslovna klima

Cene surovin v luči geopolitičnih dogodkov v vzhodni Evropi

30

Izdajatelj:

Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Ester Fidel

Izvršna urednica:

Barbara Perko

Oblikovanje:

Samo Grčman

Uredniški odbor:

Grit Ackermann, Antonija Božič Cerar,
Marko Djinović, Ariana Grobelnik,
Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš,
Tajda Pelicon, Petra Prebil Bašin,
Matej Rogelj, Igor Zorko

Uredništvo:

Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
urednistvo@glasgospodarstva.si

Trženje oglasnega prostora:

Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Internacionalizacija

Projekt Go MED: izvozne priložnosti na Mediteranu

32

Podražitve

Inflacija zaradi rasti cen v gospodinjstvih šele v povojih

34

Odmevi**Konferenca**

Zgrabimo priložnosti«

37

Izobraževanje

Za boljše poznavanje in promocijo poklicev

40

ZITko leta

Nagrado ZIT partner leta za večjo digitalno ambicijo prejel MGRT

41

Regija**Intervju**

»Za resnejši razvojni preboj je nujen dotok svežega kapitala«

45

Primorsko-notranjska regija

Povpraševanja precej, delavcev pa premalo

47

Vrzel med izobraževanjem in gospodarstvom je prevelika

51

Načrti so kljub spremembam na trgu optimistični

55

Gostje si želijo stika s pristno naravo

59

Največjih 50 podjetij v primorsko-notranjski regiji v letu 2020

64

Dejavnost**Intervju**

Vsi, ki danes poslujemo, smo zmagovalci mnogih kriz

67

Kovinska industrija

Na spremembe so se hitro prilagodili

71

Temelj razvoja je zeleno in digitalno

74

Če cene ne bodo padle, bodo potrebni ukrepi države

77

Predstavljajo se že osnovnošolcem

78

SRIP MATPRO

Odziv vlade mora biti tokrat bistveno hitrejši

80

Največjih 50 družb kovinske industrije v letu 2020

83

Novice

86

Stališča

89

Dogodki

90

Inflacija zaradi rasti cen v gospodinjstvih šele v povojih

34

Podražitve

»Za resnejši razvojni preboj je nujen dotok svežega kapitala«

45

Intervju

Vsi, ki danes poslujemo, smo zmagovalci mnogih kriz

67

Intervju

Tisk:

Present, d. o. o.

Datum natisa:

20. 5. 2022

Distribucija:

Pošta Slovenije

ISSN 13183672

Revijo Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS brezplačno (1 izvod). Letna naročnina za dodatni izvod je: 80,00 evrov z vključenim DDV. Poština za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajateljja Gospodarske zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva 13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, pod zaporedno številko 516.

Foto na naslovnici: Tomaž Penko

Revija je natisnjena na papirju:

SORA QUALITY PAPER
by GORČANE

Papirnica GORIČANE ima vzpostavljen certificiran sistem ISO 9001, ISO 14001 in FSC® ter PEFC™ sistem zagotavljanja trajnega gospodarjenja z gozdovi.

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na rastlinski osnovi.

Bart Stegeman
EIT Climate-KIC

INTERVJU

Slovenija bo svetilnik na zemljevidu krožnega gospodarstva

»Velikani v Evropi in po vsem svetu potrebujejo testna okolja. Kje najdeš testno okolje, kot je v Sloveniji? Ga ni,« pravi Bart Stegeman, slovenski orkestrator za krožno gospodarstvo in transformacijo vrednostnih verig v organizaciji EIT Climate-KIC. Priložnosti je pri nas ogromno.

Barbara Perko, foto: Barbara Reya

Novembra lani je Climate-KIC skupaj s slovensko vlado podpisal pogodbo za vzpostavitev projekta, katerega cilj je prehod slovenske ekonomije v krožno gospodarstvo. Projekt Deep Demonstration: model sistemskega prehoda v krožno, regenerativno in nizkoogljično gospodarstvo v Sloveniji se sistemsko loteva prehoda v krožno, brezogljično gospodarstvo, pri čemer je poudarek na razvoju brezogljičnih tehnologij, krožnega gospodarstva, trajnostne energije, gradnje, mobilnosti itd. Cilj partnerstva je vključiti vse nivoje, od javne uprave, podjetij, raziskovalcev do prebivalcev. Le taka veriga vrednosti se lahko sooči z največjimi izzivi s področja podnebnih sprememb.

Z Bartom Stegemanom, slovenskim orkestratorjem za krožno gospodarstvo in transformacijo vrednostnih verig v organizaciji EIT Climate-KIC, smo se pogovarjali o tem, kakšne priložnosti se ponujajo v Sloveniji. Meni, da so pri nas vse prave sestavine, da nam začrtana pot uspe.

Začniva na začetku. Kaj Climate-KIC sploh je?

Smo inovacijsko stičišče, ki je že dolgo prisotno na trgu in je izšlo iz Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo

(EIT). Osredotočamo se na spopadanje s podnebnimi spremembami in ustvarjanje odporne družbe. Imamo največjo mrežo podjetij v tej branži, dostop do znanja, ki ga imajo univerze, podjetja, mesta, nevladne organizacije. Prek te mreže poskušamo znanje še povečati, ga deliti ter pospešiti hitrost tranzicije. Na naši platformi ClimateHIVE je mogoče najti vse relevantne in osvežene informacije o dogajanju na tem področju. Vseživljenjsko učenje je nuja, saj običajen šolski sistem temu zaradi hitrega spreminjanja ne more slediti. Prek delavnic in izobraževanj tako informiramo in izobražujemo o dogajanju na tem področju.

Osredotočamo se na inovacije – na povezavo med akademskim in startup svetom. To je naše osnovno poslanstvo, imamo pospeševalnik, imamo poseben program za mlade inovatorje. Verjamemo, da so inovacije ključ do uspeha in reševanja izzivov, ki jih imamo. Eden izmed izredno pomembnih projektov pa je tudi Deep Demonstration Slovenija.

Trije stebri metodologije Deep Demonstration so krožne skupnosti, krožni razvoj ter transformacija politike in znanosti.

Kaj konkretno delate?

Climate-KIC je razvil metodologijo Deep Demonstration, ki je uporabna na različnih področjih ali sistemih. Osredotočamo se na sistemski pristop, ki daje končni učinek. Ugotoviti je treba, kje so točke, kjer se vse ujame, kje je treba inovacije dejansko spodbujati, kar lahko potem da rezultate. Na tej metodologiji temelji tudi slovenski projekt Deep Demonstration: model sistemskega prehoda v krožno, regenerativno in nizkoogljično gospodarstvo v Sloveniji.

Ta ima tri stebre: prvi steber je osredotočen na krožne skupnosti, kjer se vse vrti okoli delitve znanja in učenja. Poskrbeti je treba, da so sinergije med raznoraznimi deležniki, da se znanje deli in se dobre prakse širijo.

V drugem stebru, ki je osredotočen na krožni razvoj, veliko podporo nudimo startup podjetjem ter malim in srednje velikim podjetjem, kjer se fokusiramo na celoten svet, na statistiko, objektivno gledamo, kaj je treba slediti in meriti ter vedeti, ali je učinkovito ali ne.

Tretji steber je del transformacije politike in znanosti, kjer z našim pristopom skušamo politike oblikovati tako, da odstranimo ovire. Mislim, da je to edini način, kako lahko določene ambiciozne

inovativne politike razvijaš. Rešitve je treba iskati na tistih mestih, kjer se ne strinjaš. Tam je prostor za izumljanje in inovacijski pristop.

Povezovalni člen, ki ga je treba omeiniti, je javno naročanje, saj ima vpliv na celotno transformacijo do zelenega in na potrebne inovacije. Če bi se javno naročanje osredotočilo na nove pristope, bi hitreje prišlo do vlaganj v panogi, istočasno pa bi skrbeli, da imajo taka podjetja in inovativni pristopi prave pogoje, da lahko zaživijo in rastejo.

Deep Demonstration je sicer mogoče uporabiti tudi na področju mest in urbanih okolij. Trenutno smo koordinator Net Zero Cities programa, v katerem bodo sodelovala tri slovenska mesta, in sicer Ljubljana, Kranj in Velenje. Cilj je poskrbeti za bolj zdravo in čisto urbano okolje.

Drugi primer so prehranske verige, ki bodo občutile posledice klimatskih sprememb. Treba je pogledati, kako bodo klimatske spremembe vplivale na te verige, kaj je treba vpeljati, da bomo bolj samozadostni. Trenutno je v svetu še dodaten pritisk zaradi zadnjega dogajanja, zato bo to še bolj aktivno. Imamo torej dve krizi v enem. To je odlična priložnost, da tudi v Sloveniji na tem področju kaj naredimo.

Do hitrejšega vlaganja v panogi bi lahko prišli tudi s pomočjo osredotočanja na nove pristope na področju javnega naročanja.

Za Slovenijo je pomemben del Deep Demonstration fokus na regenerativno in nizkoogljično gospodarstvo, ki se osredotoča na krožno gospodarstvo. Izvaja se lahko v povezavi z mestnimi občinami, lesno-gozdno verigo, prehransko verigo itd. V projekt je vključena celotna država, kar je edinstveno. Trenutno smo v fazi priprave triletnega načrta za nadaljevanje prve faze, ki se začne v prihodnjih mesecih. Začeli smo delati tako na grajenju naših kapacitet kot na sodelovanju z visokim šolstvom.

Ne smemo pozabiti niti na patente. Če hočemo imeti kapital, je dobro, da ima nek produkt ali storitev patent. V Sloveniji imamo dobro podlago, da stvari patentiramo, saj bo to dalo vsemu skupaj dodatno moč.

Imate primer kakšne države, kjer že zdaj uporabljajo neke prakse, ki so se izkazale kot dobre in ki bi jih bilo smiselno prenesti k nam?

Zagotovo, naša mreža je zato postavljena. Vidimo, da se določene stvari v Sloveniji že odpirajo. Dobre prakse iz tujine lahko

prenesemo sem na različnih nivojih, a jih je vseeno treba prilagoditi slovenskim specifikam.

Poglejmo na primeru. V Sloveniji je kmetijski objekt načeloma samo eno in ni razlike med kmetijo in rastlinjakom kot kmetijskim objektom. Mogoče to na prvi pogled ni težava, ampak če se hočemo osredotočiti na bolj specifične razvojne tehnologije in hočemo denar tudi usmeriti, lahko naletimo na neke ovire, ki jih je treba rešiti. Verjetno bomo v tem sektorju naleteli na več takih primerov, ki na prvi pogled niso problematični, a lahko dejansko ovirajo določene inovacije.

Mi bomo iskali dobre prakse tudi izven Slovenije, takšne, ki jih dejansko lahko prilagodimo in vpeljemo tukaj glede na naše želje in specifikke. Na področju hrane bomo imeli skoraj gotovo avtocesto znanja in povezav na primer z Nizozemsko, ki je v samem vrhu na tem področju. Z izmenjavo znanj bo mogoče hitreje razviti določene inovacije. To se bo dogajalo na vseh področjih.

Poudarjate, da je treba celovito pristopati k inoviranju. Zakaj je to tako pomembno?

Inovacije morajo stvari reševati celovito. Poglejmo na primeru delavcev, ki se vozijo na delo v Ljubljano. Ker želimo zmanjšati izpuste CO₂, bi si želeli, da bi jih več uporabljalo javni prevoz ali druge oblike prometa. Odločimo se, da jih bomo skušali preusmeriti na kolesa. Avto parkirajo na obrobju Ljubljane, vzamejo kolo in gredo z njim do službe. Poskrbeti moramo za kolesarske poti, malo več koles in smo pripravljeni. Ampak s tem nismo rešili vseh težav. Kaj pa tisti, ki ne želijo s kolesom in bi raje zadnji del poti opravili s skirojem? Pogledati je treba na celoten spekter mobilnosti, ne pa se osredotočati na ločene projekte in ločene strategije. Da nekdo pride z vlakom na delo iz Novega mesta v Ljubljano, traja. Tukaj bi lahko izbrali nov pristop in delavcem tako olajšali stvari, da bi lahko zaposleni na vlakih delali in bi se jim to štelo v delovni čas. Poleg tega je treba pomagati posamezniku, pokazati, kakšen je pozitiven vpliv njegovih spremenjenih navad.

Slovenija, kot idealno testno okolje, bo zelo mamljiva za investicije iz tujine, saj ima vse, kar veliki rabijo.

Kje ima Slovenija priložnosti in prednosti, ki se jih mogoče sploh še ne zaveda?

Slovenija ima še veliko priložnosti, kar je super. Povsod se nam stvari kar ponujajo same od sebe. Zagotovo je eden od potencialov velikost, saj je na eni strani dovolj velika, da lahko stvari dobro testiraš, in hkrati dovolj majhna, da to ne stane veliko. To bo zelo mamljivo za investicije iz tujine. Nekateri so že zaznali, da smo začeli delati.

V Sloveniji imamo prisotne vse deležnike – od proizvajalcev do dobaviteljev, tehnologijo. Velikani v Evropi in po vsem svetu potrebujejo testna okolja. Kje najdeš testno okolje, kot je v Sloveniji? Ga ni. Ali stane preveč ali nimaš točno te raznolikosti, ki jo dejansko rabiš. V tem vidim velik potencial. Če nam gre na tem področju zdaj že kar dobro, nam gre lahko še bolje.

Se vam zdi, da je dovolj interesa, da znamo prepoznati te priložnosti? Kakšen je odziv v Sloveniji?

Osebnostno moram reči, da nas sprejmejo z odprtimi rokami in glavami. V tem vidijo možnost za še večjo dodano vrednost in boljše povezovanje na področju internacionalizacije. Pozitiven odziv dobimo tudi s področij, kjer so določena trenja in nestrinjanja. Ker smo neodvisni, nimamo političnega interesa, lahko ustvarimo varno cono, kjer poskrbimo, da stvari tečejo.

Kaj lahko gospodarstvo od vas pričakuje oziroma dobi?

Tekom izvajanja projekta Deep Demonstration Slovenija želimo podpreti 200 konkretnih projektov podjetij, predvsem MSP-jev in zagonskih podjetij, na področju razvoja krožnih poslovnih modelov in uvajanja okolju prijaznih proizvodov, procesov in storitev. Projekt je danes v fazi, v kateri se za vse deležnike odpirajo možnosti za sodelovanje. V ta namen bomo izvajali številne izobraževalne programe, dogodke in delavnice, s katerimi bomo zagotavljali dostop do najsodobnejšega

strokovnega znanja ter vzpostavljali raznolike priložnosti mreženja. Priložnosti za sodelovanje pa bomo vzpostavljali tudi v obliki povabil, razpisov in pobud.

Osredotočamo se tudi na industrijske simbioze, torej, da lahko odpadni tokovi postanejo sekundarne surovine za drugo podjetje. Mislim, da imamo tukaj velik potencial. Potrebno je izvesti določene povezave, speljati nekatere raziskovalne projekte.

Dvojni prehod ni linearna zgodba. Sestavljajo jo vzponi in padci, pri čemer se je treba hitro učiti iz izkušenj.

Do vas lahko torej pride vsako podjetje, ki bi želelo vpeljati neke spremembe?

Tako je. Podjetje A lahko potrka na naša vrata in reče, da bi želelo spremeniti produkt ali poslovni model. Na podlagi potreb vidimo, ali je treba izobraziti kadre, iskati finančne mehanizme, pomagati pri razpisu, usmeriti naprej na Spirit ali določen SRIP.

Vse skupaj bo še bolj dostopno, ko bo zaživel slovensko stičišče za pametni in krožni prehod, ki bo vstopna točka za vsa vprašanja. Celotno zgodbo krožnega gospodarstva bomo imeli pod eno streho in, kar je verjetno za slovenski projekt še najbolj pomembno, internacionalizacijo. Velike krožne zgodbe moraš narediti tudi

v regiji okoli nas, pa še malo širše. Center bo tako kot en svetilnik, ki bo skrbel za prave korake v smeri tega, da bo Slovenijo postavil na zemljevid krožnega gospodarstva. Upam, da bomo lahko imeli tudi vpliv na prihodnje politike v Bruslju. Da nas bodo pogledali, opazovali in se od nas naučili ter spreminjali direktive tam, kjer bodo videli, da naletimo na ovire.

Kako pa gledate na dvojni prehod, na sledenje ciljem, ki bi se jim radi približali pri nas?

To ni nekaj linearnega, ampak je sestavljeno iz vzponov in padcev. Nekje je treba začeti, poskusiti in poskrbeti, da se hitro učiš iz izkušenj, saj si lahko naslednji dan potem boljši. V Sloveniji je čisto dovolj lokalnega konteksta. Lahko opazuješ dogajanje npr. v Parizu, ampak nimamo vpliva na to in se nas ne tiče toliko. Doma pa lahko. Dajmo pogledati, katere stvari lahko spremenimo in začnimo postopno po korakih. Potem se bodo stvari same od sebe začele premikati, saj bodo tudi drugi opazili in začeli kopirati. Mislim, da imamo in v Sloveniji in v Evropi dovolj mehanizmov, ki dejansko take stvari opazujejo. Upam, da bo Slovenija postala tisti svetilnik, testno območje za določene inovacije in demo pilotne projekte, da bo kapital zaznal to. To bo velik indikator, ali smo uspešni ali ne. Mislim, da se bo zelo hitro pokazalo, da bo kapital prepoznal priložnosti v Sloveniji.

Prenos znanj in informacij je v okviru programa Deep Demonstration precej hitrejši.

Kako ocenjujete stanje glede novih tehnologij pri nas?

V Sloveniji smo glede tega na zelo visokem nivoju. Potencial je ogromen. Nek nov produkt ali nova storitev se lahko zelo hitro razvija tukaj. Lep primer je na področju hrane, ko je ekipa z Biotehniške fakultete razvila zrezek iz rastline. Edino, kar bi lahko bilo boljše, je, da bi imeli več slovenskega denarja, ki bi ga vložili v projekt. Ampak to so malenkosti, ki niso imele vpliva na razvoj produkta.

Kaj pa morebitne birokratske oziroma administrativne ovire, težave s pridobivanjem dovoljenj?

Zagotovo drži, da za tiste, ki hočejo kaj hitro dobiti, vse skupaj traja predolgo. Je pa to, kaj je predolgo, zelo subjektivno.

Zagotovo bomo naleteli na izzive z birokratskimi postopki. Imamo pa veliko prostora v oblikovanju določenih politik in na tem področju delamo. Zagotovo bomo še naleteli na določene uredbe, ki še niso v skladu s tem, kar si želimo. Na primer, če bi želel, da izdelek, ki sem ga prodal, po koncu življenjske dobe pride nazaj k meni v predelavo in ponovno uporabo, imam problem, ker nimam dovoljenja za ravnanje z odpadki. Da je to problem, ni nič novega, so pa to stvari, ki jih je treba rešiti.

Za ovire, ki trenutno v Sloveniji obstajajo, so v tujini primeri dobrih praks, ki se jih lahko prenese. Postopke je pač treba oblikovati tako, da bo proces tekel. Če je pred tem treba imeti neko demo obdobje, da se zadevo preveri, lahko to v okviru Climate-KIC storimo. Ustvarimo lahko varno okolje, stvari preizkusimo, oblikujemo dobre prakse in jih predstavimo ter nakažemo, kako odpraviti ovire. Na ta način lahko odpremo dialog ter prek primerov in praks pokažemo, kako se da stvari rešiti.

Izzivi z birokratskimi postopki bodo vedno, rešujemo jih lahko tudi s primeri dobrih praks iz tujine.

Kako ste zadovoljni s tem, kar vam je uspelo do zdaj narediti?

Odziv je pozitiven. Sam vidim veliko priložnosti in samo pot navzgor. Hočemo biti odprta platforma, ki bi se ji vsak lahko pridružil in našel na drugi strani zaveznika oz. partnerja. Preko nas so podjetjem povsod odprta vrata.

Program Deep Demonstration nam omogoča močno povezavo z ostalimi partnerji v programu po Evropi, prenos znanj in informacij je precej hitrejši. Ponuja se tudi veliko priložnosti za povezovanje z drugimi državami. Stvari bodo tekale v tej smeri. Mi tečemo malo hitreje kot nekateri drugi. Mislim, da nam bo uspelo, ker imamo v Sloveniji vse prave sestavine. ■

SONCE + VAŠA STREHA = cenejša elektrika

Imate na voljo večje primerne **strešne kapacitete** za namestitev sončne elektrarne (300 m² ali več),
a **ne dovolj lastnih finančnih sredstev**?

Na halah podjetja Meja Šentjur smo postavili **sončno elektrarno** z močjo 750 kW.

**Oddajte
v najem
svojo streho**

in si tudi tako
zagotovite nižjo in
stabilno ceno
elektrike.

NOVE TEHNOLOGIJE

Pri razvoju tehnologij za zeleni prehod zaostajamo

»Ključni problem v razvoju tehnologij je, kako nadomestiti fosilna goriva in izkoristiti vse potenciale obnovljivih virov,« pravi Vekoslav Korošec, direktor GZS – Združenja za inženiring.

Barbara Perko

»Energetski prehod v ogljično nevtrarno družbo bo strokovno in finančno najzahtevnejši projekt Slovenije. Najbolj izpostavljena v tem prehodu je slovenska energetska intenzivna industrija, ki se sproti prilagaja in je energetska učinkovita. Glavna težava je, da tehnologije zajemanja ogljika ter proizvodnja in hranjenje vodika še niso do konca razvite in komercialno uporabne,« pojasnjuje **Vekoslav Korošec, direktor GZS – Združenja za inženiring**.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Nizkoogljicne tehnologije

Spodbujanje investicij iz podnebne sklada in drugih virov v nizkoogljicne proizvodne tehnologije v energetska intenzivni industriji, ki oskrbuje ostale dele gospodarstva s surovinami (npr. elektroliza 4.0). Prednostna podpora za prenos novih tehnologij iz energetska intenzivnih podjetij na ostalo gospodarstvo, kar zapoveduje Zeleni dogovor.

»Pri razvoju tehnologij za zeleni prehod v svetu in v Evropi zaostajamo. Kriza zaradi cen energentov in zaradi vojne v Ukrajini je to potrdila,« meni Korošec. V Sloveniji so dobro razvite tehnologije za izrabo

vodnih virov, nujno pa je tudi vključevanje drugih obnovljivih virov. Izpostavlja sončno in vetrno energijo, vodik, ogljik in lesno biomaso. V primeru zadnjih treh so tehnologije še v razvoju. »Najprej moramo izkoristiti tehnologije, ki so preizkušene. Na prvem mestu je energetska učinkovitost, energetska sanacija stavbenega fonda, lastna proizvodnja iz OVE in prehod s porabnika na aktivnega porabnika-prosumerja. Ključna za Slovenijo je ojačitev distribucijskega omrežja in njegova pretvorba v pametno omrežje,« izpostavlja.

»Nove tehnologije pomenijo nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo. Energetski prehod je lahko pospešek k doseganju cilja, da do leta 2025 dosežemo dodano vrednost na zaposlenega 60.000 evrov in do leta 2030 100.000 evrov na zaposlenega,« pomen tehnološkega napredka ponazori Vekoslav Korošec.

Slovenija pa se, dodaja Korošec, lahko pohvali, da je po demonstracijskih projektih v Evropi na drugem mestu, takoj za Dansko. Da je idealna država za izvedbo projektov na področju pametnih mest, pametnih omrežij in infrastrukture za e-mobilnost

dokazujejo visoka priznanja za projekte NEDO, Sincro Grid in Future Flow.

Postavili prvo polnilnico čistega vodika

V podjetju **Salonit Anhovo** so si zastavili cilj do leta 2035 postati ena prvih ogljično nevtrálnih cementarn v Evropi. Za dosego cilja aktivno investirajo v zelene tehnologije. »Novembra 2021 smo postavili prvo polnilnico čistega vodika, ki predstavlja temeljni kamen mednarodnega vodikovega

Foto: Bojan Radovič

V Krki, tovarni zdravil d. d., Novo mesto, v največji meri izvajajo regeneracijo in ponovno, večkratno uporabo topil.

ekosistema v regiji Severnega Jadrana in podpira naša prizadevanja za prehod na čisto, obnovljivo energijo,« izpostavijo pomembno prelomnico. »Trenutno poteka tudi gradnja sončne elektrarne na predhomogenizacijski hali Salonita Anhovo, katere neto površina bo znašala 11.180 m², kar je primerljivo z 1,5-kratno velikostjo nogometnega igrišča. Letno bo proizvedla 2.120 MWh električne energije in bo začela obratovati spomladi letos.« Do jeseni bodo začele obratovati dodatne sončne elektrarne, ki jih bodo namestili na vse primerne strehe v industrijskem kompleksu. Do leta 2024 bodo po njihovih ocenah imeli postavljene preko 5 MW inštalirane moči iz sončne energije.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Razvoj vodikovih tehnologij

Podpora raziskavam in razvoju vodikovih tehnologij in zajemanju ogljika skupaj z novimi nastajajočimi tehnologijami in prenosno infrastrukturo. Zagotavljanje sredstev za pospeševanje realizacije uporabnih tehnologij, npr. demo center za vodikove tehnologije.

Do leta 2025 bodo uvedli rešitve, s katerimi bodo do 15 % znižali ogljični odtis in omogočili znižanje ostalih parametrov. Za prvi sklop ukrepov bodo namenili 40

milijonov evrov, kar vključuje razvoj visokozmogljivih cementov z nizkim ogljičnim odtisom, investicije v pridobivanje električne energije iz obnovljivih virov, nadaljnje izboljševanje energetske učinkovitosti proizvodnega procesa, nadomeščanje klasičnih fosilnih goriv z alternativnimi viri ter investicije v naslednjo generacijo inovativnih tehnologij.

Do leta 2028 pilotna naprava za zajemanje, shranjevanje in predelavo CO₂

»Možnost nadaljnega preboja na področju razogljichenja vidimo v uvajanju tehnologij zajemanja, shranjevanja in predelave CO₂, ki pa je še v razvoju. Raziskuje se različne principe zajemanja kot tudi možnosti uporabe, npr. pretvorba CO₂ v metan ali metanol s pomočjo vodika,« pojasnjujejo in dodajajo: »Na svetu je trenutno nekaj pilotnih naprav, s katerimi se raziskuje najbolj optimalne tehnološke rešitve. Uvedbo pilotne naprave za zajemanje, shranjevanje in predelavo CO₂ načrtujemo do leta 2028.«

Več kot 98 % industrijskih odpadkov ponovno uporabijo

»Dobro smo pripravljeni na zeleni prehod. Naše med seboj povezane družbe tvorijo zaključen krog gospodarnega ravnanja od surovin prek predelave in distribucije do vračanja jeklenega odpadka v proizvodnjo,« delovanje Skupin SIJ predstavi

Slavko Kanalec, izvršni direktor za proizvodnjo, tehnologijo in investicije, Skupina SIJ.

V Skupini SIJ že več kot 98 odstotkov industrijskih odpadkov ponovno uporabijo, reciklirajo ali kako drugače izkoristijo.

V Skupini SIJ jeklo proizvajajo iz sekundarnih surovin. »Količinsko največji delež med surovinami pri proizvodnji jekla obsega kupljeno odpadno jeklo, ki ga v procesu pretaljevanja 100-odstotno recikliramo. Po ogljičnem odtisu se uvrščamo med 15 % najučinkovitejših proizvajalcev jekla na svetovni ravni, v naslednjem desetletju pa se bodo vrednosti našega ogljičnega odtisa še zniževale,« napoveduje Kanalec. To bodo dosegli s tehnološkimi izboljšavami in sodelovanjem pri projektih, povezanih s podnebno politiko Evropske unije in inovacijskim fondom za sofinanciranje inovativnih nizkoogljičnih tehnologij. »Tako sodelujemo v mednarodnih partnerskih projektih, kot sta na primer projekt Etekina, v okviru katerega smo v SIJ Metalu Ravne namestili inovativni toplotni izmenjevalnik za najučinkovitejšo izkoriščanje odvečne toplote, in projekt Creators, s katerim v SIJ Acroniju preučujemo možnosti za razvoj krovnega modela energetske skupnosti z izkoriščanjem odvečne toplote za ogrevanje mesta ter za postavitev do 5 MW sončne elektrarne in vodikarne,« še dodaja.

Med stranskimi proizvodi jeklarske proizvodnje ima količinsko največji delež žlindra. V SIJ Acroniju iščejo vedno nove, trajnostne načine njene uporabe. »Predelana črna žlindra se vedno bolj uporablja v agregatih za gradnjo cest in za površinske prevleke cest. Njena uporaba daje trajnostni pečat pri gradnji, načini njene uporabe pa se širijo. Tako smo konec lanskega leta skupaj s partnerji namenu predali prvi grbinasti poligon (pump track) v Kranju, načrtujemo pa jih še drugje po Sloveniji. Mineralni produkt predelane jeklarske žlindre sta slovenska partnerja Zavod za gradbeništvo in podjetje Termit v okviru Horizont 2020 projekta Wool2Loop uporabila kot dodatek

Foto: Skupina SIJ

Skupina SIJ je med 15 odstotki najučinkovitejših proizvajalcev jekla na svetu po ogljičnem odtisu. Napovedujejo, da ga bodo v prihodnje še zniževali.

pri izdelavi prefabriciranih fasadnih plošč, preučujemo tudi možnost uporabe tehnologije alkalne aktivacije za ostale gradbene proizvode, kot so na primer tlakovci. Ena izmed raziskav pa je usmerjena tudi na področje geopolimerov, ki so okolju prijazna in tehnično sprejemljiva alternativa cementu,« možnosti našteje Kanalec.

Vse aktivnosti usmerjene k zmanjšanju ogljičnega odtisa

V Krki zadnjih dvajset let stalno izboljševanje na področju skrbi za okolje izvajajo v skladu z okoljskim standardom ISO 14001. »Uvajamo tudi trajnostno upravljanje podjetja po sistemu ESG. V sklopu navedenih dejavnosti sledimo principu krožnega gospodarstva in zelene industrije. V največji meri izvajamo regeneracijo in ponovno, večkratno uporabo topil. Vzpostavljen imamo sistem ločenega zbiranja odpadnih materialov in predajo le-teh v predelavo ter ponovno uporabo pogodbenim predelovalcem. Tako je, denimo, v letu 2021 predelovalec naših kompozitnih materialov pridobil 180 ton aluminija in 270 ton

Foto: Dobran Laznik

Predelana črna žindra se čedalje pogosteje uporablja v agregatih za gradnjo cest in za površinske prevleke cest.

plastike, ki predstavlja osnovno surovino za drugo industrijsko dejavnost. Vsa v letu 2021 porabljena električna energija je bila pridobljena iz obnovljivih, zelenih virov. Del vode za hladilne sisteme nadomešča- mo z vodo po pranju opreme ter deževnico.

V internem transportu uporabljamo električna vozila,« našteje **Slavko Zupančič**, vodja Službe varstva okolja v Krki, tovarni zdravil, Novo mesto.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Infrastruktura za surovine

Prilagoditev infrastrukture za energetske in surovinske potrebe, da bo podprla prehod v nizkoogljično in krožno. Izboljšanje kakovosti zbranih odpadkov in njihova reciklaža. Večja samozadostnost pri obdelavi odpadkov v Sloveniji (sežigalnice blata, druga predelava odpadkov).

Zastavljene aktivnosti bodo še izboljševali, pravi Zupančič in pri tem doda: »Povečevali bomo delež regeneriranih topil, število električnih vozil v internem transportu ter izboljševali energetske učinkovitost. Načrtujemo energetske izrabo destilatov odpadnih topil. Cilj vseh aktivnosti pa bo usmerjen k zmanjšanju ogljičnega odtisa.« ■

NAPREDNE ENERGETSKE REŠITVE

TAB
Li-ion batteries

ENERGETIKA

Razvoj zahteva pospešena vlaganja v omrežje

Slovensko omrežje je trenutno v solidnem stanju, a že kliče po posodobitvi in nadgraditvi.

Barbara Perko

Država in gospodarstvo potrebujejo stabilno in zadostno oskrbo z energijo. Za mednarodno konkurenčno gospodarstvo je nujno, da ima zanesljivo oskrbo z energijo, pri čemer je treba izvesti prehod na nefosilne in obnovljive vire. Da bi to uspeli doseči, je treba poskrbeti za ustrezno infrastrukturo, na kar opozarja tudi dokument *Horizonti prihodnosti*.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Distribucijsko omrežje

Do leta 2030 bi bilo po mnenju GZS nujno povečati vlaganja v nizkonapetostno in sredjenapetostno električno omrežje. Neustrezno omrežje je namreč lahko resna grožnja za občutno povečanje razpršene proizvodnje zelene energije, digitalizacije Slovenije in krepitve elektro mobilnosti.

Slovenija se sooča s problematiko starostne strukture omrežja. Za zdaj je omrežje še v solidnem stanju, pravijo v **družbi SODO**, čemur pritrjujejo parametri spremljanja kakovosti oskrbe z električno energijo. Omrežje bo treba posodobiti in nadgraditi, a zaradi njegovega obsega to v kratkem času ni možno. »Zavedamo se pomena ustrezno zmogljivega distribucijskega omrežja za omogočanje zelenega prehoda. Uvedba sistema samooskrbe, elektrifikacija ogrevanja in prometa povsem

spreminjajo načrtovanje distribucijskega sistema in zahtevajo pospešena vlaganja, kar ustrezno upoštevamo v razvojnih načrtih in drugih planskih dokumentih. Tako so potrebna vlaganja predvsem v zamenjavo dotrajanih delov obstoječega omrežja, ojačitev obstoječega srednje in nizkonapetostnega (SN in NN) omrežja, gradnje podzemnih vodov in krajšanja NN vodov ter povečanja števila in zmogljivosti transformatorskih postaj (TP) ob sočasni vpeljavi t. i. pametnih rešitev,« naštejejo.

V **Elektru Ljubljana** opozarjajo, da se zaradi nezadostnih vlaganj večja razkorak med potrebnimi in izvedenimi investicijami v omrežje, kar vodi v nezadostne zmogljivosti omrežja za priključevanje razpršenih virov. Novi trendi v elektroenergetiki, med katere v **Elektru Primorska** prištevajo elektrifikacijo ogrevanja in prometa, prehod na obnovljive vire in hranjenje električne energije, bistveno spreminjajo koncept delovanja in načrtovanja obstoječih distribucijskih omrežij. V prihodnjem obdobju bo tako treba povečati investicije v informacijske tehnologije, namenjene optimizaciji obratovanja, storitve fleksibilnosti in investicije v digitalizacijo podpornih procesov in poslovnih storitev. Ob tem pa bo treba poskrbeti za investicije v povečanje zmogljivosti in robustnosti omrežja, kar bo zagotovilo »nemoteno

in kakovostno oskrbo in hkrati omogočilo zeleni prehod.

Sodobno elektrodistribucijsko omrežje mora zagotavljati kakovostno oskrbo z električno energijo ob povečanih zahtevah po elektrifikaciji zaradi potreb zelenega prehoda, ki zajema množično uporabo toplotnih črpalk in polnilnic za električna vozila kot čedalje večjemu deležu uporabnikov, da prevzamejo aktivno vlogo (t. i. prosumerji) z integracijo lastnih proizvodnih virov iz obnovljivih virov energije (OVE), uporabo hranilnikov in izrabo storitev trga prožnosti. »Pri tem si je treba prizadevati najmanj za ohranjanje ravni kakovosti oskrbe in varnosti obratovanja omrežja, kot so ju uporabniki sistema navajeni sedaj in ju pričakujejo tudi v prihodnje,« poudarjajo v SODO.

V družbi SODO menijo, da je pri povečevanju deleža OVE smiselno iskati rešitve v smeri umeščanja večjih proizvodnih enot na lokacije, kjer obstoječe omrežje to že omogoča na primernih lokacijah (večji industrijski in infrastrukturni objekti, degradirana območja ipd.) ter spodbujanja uporabnika k aktivnemu sodelovanju pri prilagajanju razmeram v omrežju tako s proizvodnjo kot z odjemom.

Realizacija nižja od načrtovane

Priključevanje razpršene proizvodnje, toplotnih črpalk in električnih polnilnih postaj spreminja smeri pretokov električne energije. V Elektru Ljubljana so razvojni načrt za obdobje 2021-2030 izdelali v okvirih, s katerimi zagotavljajo izvedbo ciljev nove energetske politike Nacionalno energetskega podnebnega načrta (NEPN). »V razvojnem načrtu smo za leto 2021 ocenili investicijska sredstva v izgradnjo distribucijskega omrežja na 48,5 mio EUR, v letu 2022 pa na 68,4 mio EUR. V letu 2021 smo vložili v izgradnjo distribucijskega omrežja 35,5 mio EUR. V sprejetem poslovnem načrtu družbe načrtujemo v letu 2022 vložiti v izgradnjo distribucijskega omrežja 38,3 mio EUR. Primerjava ocenjenih investicijskih sredstev in realiziranih investicij v distribucijsko omrežje kaže, da smo v izgradnjo distribucijskega omrežja vložili v letu 2021 za 25 % manj sredstev, v letu 2022 pa načrtujemo vložiti za 44 % manj sredstev od ocenjenih investicijskih sredstev v razvojnem načrtu. Razkorak med ocenjenimi in razpoložljivimi investicijskimi sredstvi pomeni, da ne moremo slediti potrebam po izgradnji omrežja za zagotovitev priključevanja vse v NEPN predvidene razpršene proizvodnje, toplotnih črpalk in električne polnilne infrastrukture,« težave opišejo v Elektru Ljubljana. Zaradi ukrepov iz interventnega zakona, dražjeje materiala in storitev bo obseg fizične realizacije še manjši od načrtovanega.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Drugi blok jedrske elektrarne

Ob določitvi datuma za zapiranje TEŠ 6 je nujno potrebna odločitev o nadomestitvi tega deleža oskrbe z energijo. Za stabilno in zanesljivo samooskrbo z energijo je izgradnja 2. bloka jedrske elektrarne Krško do obdobja izhoda iz premoga nujno potrebna.

Varno omrežje je dobro vzdrževano omrežje

»Za povečanje energetske varnosti so potrebni ukrepi in posegi v celotni verigi od

proizvajalcev do porabnikov. Na področju proizvodnje mora biti ključni cilj zagotoviti samozadostnost na nacionalnem nivoju: NEK2, izgradnja HE na srednji Savi, vzpodbude in poenostavitve postopkov umeščanja v prostor za srednje in velike OVE (sonce in veter) ter podaljšanje »življenjske dobe« TEŠ,« menijo v Elektru Primorska.

Varnost obratovanja distribucijskega omrežja je pogojena tudi z dobro vzdrževanim omrežjem in modernizacijo. »Pri načrtovanju oskrbe z električno energijo mora biti poleg energetske učinkovitosti, gospodarnosti ter okoljske in družbene sprejemljivosti izkazan tudi pozitiven vpliv na regionalni in urbani razvoj. Pri načrtovanju distribucijskega sistema moramo upoštevati tehnične, zanesljivostne, ekonomske in okoljevarstvene kriterije, ki zagotavljajo optimalen razvoj in varnost omrežja. Optimalen razvoj omrežja je tisti, ki zagotavlja varno in zanesljivo uporabo omrežja do konca življenjske dobe opreme pri minimalnih stroških,« pravijo v Elektru Primorska.

»S pametno energetsko politiko bo treba zagotoviti zadostne proizvodne zmogljivosti za zmanjšanje uvozne odvisnosti predvsem v obdobjih, ko bo energije na trgu primanjkovalo in bo draga. Hkrati pa te zmogljivosti zagotoviti tako, da ne bodo potrebna ogromna vlaganja v distribucijsko omrežje, ki bi posledično pomenila pritisk na povečanje omrežnine.

Tarifna politika bo morala biti odjemalcu enostavna in taka, da bo spodbujala racionalno rabo energije iz omrežja in nagrajevala prilagajanje,« pa dodajajo v Elektru Ljubljana.

Z vodikom do manjše odvisnosti

Slovenski prenosni sistem plina deluje zanesljivo, brez prekinitev in je po podatkih družbe **Plinovodi** v letu 2021 zagotavljal oskrbo s plinom za slovenske uporabnike v višini več kot 10 TWh. »Ob stalni skrbi operaterja prenosnega sistema je omrežje brezhibno delujoče in pripravljeno na nadaljnje zagotavljanje zanesljive oskrbe s plinom za slovensko široko potrošnjo in industrijo ter za čezmejni prenos,« poudarjajo.

Slovenski prenosni sistem plina je energetska infrastruktura državnega pomena, ki poteka preko 93 slovenskih občin in Slovenijo prek treh interkonekcijskih točk povezuje v integralno prenosno plinovodno omrežje.

Družba je objavila predlog Desetletnega razvojnega načrta prenosnega plinovodnega omrežja za obdobje 2023-2032, h kateremu lahko zainteresirana javnost poda komentarje do 21. maja 2022. V družbi pravijo, da predlog temelji na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju ter vsebuje učinkovite

Elektrodistribucijska podjetja ne morejo slediti potrebam po izgradnji omrežja zaradi težav s prenizkimi razpoložljivimi investicijskimi sredstvi.

S tem, ko bo slovenskim uporabnikom na razpolago konkurenčen zeleni vodik, se bo zmanjšala uvozna odvisnost.

ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe. »Namen in cilj desetletnega razvojnega načrta prenosnega plinovodnega omrežja je, da opredeli glavno infrastrukturo za prenos, ki jo je potrebno za udeležence na trgu zgraditi ali posodobiti v naslednjih letih, opredeli naložbe, ki jih je potrebno

izvesti v naslednjih treh letih in predvidi ustrezen časovni okvir za naložbene projekte. Nov predlog razvojnega načrta upošteva tudi vplive vojne v Ukrajini in procese zelenega prehoda na razvoj slovenskega prenosnega sistema plina,« povedo.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Revizija Nature 2000

Takojšnja revizija Uredbe o posebnih varstvenih območjih Natura 2000. Imamo največji odstotek zaščitenega ozemlja, kar nam onemogoča gradnjo in umeščanje obnovljivih virov energije ter ostale potrebne infrastrukture za razvoj družbe

Prenosni sistem plina omogoča Sloveniji dolgoročno povezovanje v integralno evropsko vodikovodno hrbtenico. »Slednje pomeni, da bo na ta način konkurenčen zeleni vodik na razpolago za slovenske uporabnike in da bo prenosni sistem na razpolago tudi za aktualne čezmejne prenose. Prav tako bo to priložnost za slovenske proizvajalce vodika, z globalnega vidika pa proizvodnja in uvajanje vodika za Evropo pomeni manjšo uvozno odvisnost, zeleni prehod in intenzivnejši prehod na OVE z možnostjo shranjevanja njegovih viškov,« pojasnjujejo. ■

DB Schenker Slovenija z novim terminalom v Ljubljani dopolnjuje največje cestno omrežje v Evropi.

DB SCHENKERsystem

Učinkovito, hitro in zanesljivo do vseh vaših končnih kupcev.

Stopite v stik z nami!

dbschenker.com/si | prodaja@dbschenker.com | 01 5885 700

150 Years
Elevating Lives

UMEŠČANJE V PROSTOR

Na debirokratizaciji postopkov se premalo dela

Dolgotrajni postopki ogrožajo investicije podjetij, ki želijo vpeljati najnovejšo tehnologijo.

Barbara Perko

Dolgotrajnost postopkov je še posebej v primeru postopkov umeščanja v prostor velika težava. »Ko se podjetja odločijo za investicijo, imajo pripravljen finančni načrt, dobijo zeleno luč vodstva in začnejo zbirati dokumentacijo. Ko izvajajo posodobitve, gre za najnovejšo tehnologijo, ki pa v primeru, da postopek traja leto, dve ali celo dlje, ni več najnovejša, saj se zelo verjetno vmes pojavijo že sodobnejše različice,« težavo predstavi **Vesna Nahtigal, izvršna direktorica GZS za industrijsko politiko**. »Včasih samo to, da vloga pride na vrsto za obravnavo, traja leto dni ali več.« Zaradi zapletenih birokratskih postopkov tako ne moremo implementirati najnovejših tehnologij.

Ministrstvo: Sprejeli smo več ukrepov
Na **Ministrstvu RS za okolje in prostor** (MOP) pravijo, da »povprečno presoja vplivov na okolje (PVO) s pridobivanjem mnenj ministrstev in organizacij, vključevanjem javnosti, vključevanjem strank v postopek, pripravo in izdajo okoljevarstvenega soglasja v letu 2022 traja približno leto dni«. Pomembni dejavniki pri PVO so čas, učinkovitost, kakovost gradiva in smiselna okoljsko primerna lokacija.

Ministrstvo je za učinkovitejše vodenje postopkov sprejelo več administrativnih in organizacijskih ukrepov ter preneslo

vse postopke z Agencije RS za okolje na MOP. Nova direktiva o presoji javnih in zasebnih projektov na okolje namreč določa okvirni čas 6 mesecev za odločitev. »Čas za predhodne postopke se je zmanjšal na en mesec, bistveno so se zmanjšali zaostanki, prav tako je ekipa za presojo vplivov na okolje bolj povezana z ekipo za celovito presojo, zadevo iz predhodne faze že pozna ter tako hitro uporabi pridobljeno znanje. Pozitivne posledice reorganizacije so vzpostavitev hitre preverbe vloge, obveščanje investorjev in hitrejše reševanje zadev,« naštejejo.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Poenostavitev zakonodaje

Poenostavitev prostorske in okoljske zakonodaje za pospešitev postopkov. Nedopustno dolga sta postopka umeščanja v prostor in pridobivanja dovoljenj, zato je potreben koncept prevlade javnega interesa. Zaradi zavlačevanja postopkov izgubljammo inovativne tehnologije, znanje pri gradnjah in posledično ne bomo dosegli ciljev, ki smo si jih zadali v NEPN-u.

Eden možnih ukrepov za pohiترitev postopkov bi lahko bil postavitve roka, v katerem bi se ministrstvo moralo odzvati na vlogo.

Nič bližje debirokratizaciji postopka

»Mislim, da vsaj danes ne moremo reči, da smo z napovedano reorganizacijo kaj bližje cilju debirokratizacije postopka,« pravi Vesna Nahtigal. »Zelo bi pomagalo, da bi imelo ministrstvo postavljen rok, v katerem bi morale vlagatelja obvestiti o morebitnih manjkajočih prilogah vlogi,« navede en možen ukrep, ki bi olajšal postopek za vse vpletene. »Veliko lažje bi bilo tudi, če bi vlogi takoj na začetku priložili seznam prilog, ki jih mora dokumentacija vsebovati. S tem bi se postopek skrajšal za eno stopnjo, ker bi že v začetku vedeli, kaj mora biti priloženo.«

Težava je tudi pomanjkanje strokovnega kadra, ki bi imel možnost izobraževanja na področju razvoja tehnologij, o katerih morajo presojsati. Lažje bi bilo tudi, če bi po zgledu Avstrije določene primere reševali tudi na terenu in ne zgolj v pisarnah ob pregledovanju tehnične dokumentacije.

Presoja mora biti strokovno brežhibna

Na vprašanje, kaj lahko za učinkovitejši postopek storijo vlagatelji sami, na MOP pojasnjujejo, da mora biti presoja vplivov na okolje pripravljena strokovno brežhibno, utemeljena na podatkih in na podlagi najnovejših metod. Pomembno je, da gradivo pripravi strokovno podkovana ekipa. »Največja pomanjkljivost se kaže pri kvaliteti poročil vplivov na okolje, ki so jih izdelovali izvajalci z enim članom ali zelo majhno ekipo. Po direktivi PVO je zato investitor dolžan zagotoviti kvalitetno PVO in ta dolžnost je dolžnost vseh investorjev v EU,« poudarjajo na ministrstvu.

Težko je oceniti, kakšna je škoda, ki jo zaradi dolgih postopkov trpi gospodarstvo, a kot pravi sogovornica, »si lahko predstavljate, koliko je to, če podjetje na primer štiri leta vlaga vse svoje resurse, da pride do dovoljenja«. »Čas do izdaje dovoljenja je absolutno predolg. Bojimo se, da so kljub vloženim naporom, postopki še vedno predolgi. Če podjetje pridobi neka

nepovratna sredstva, ima tudi omejitve, do kdaj mora biti projekt izpeljan. Dolgotrajnost postopkov pa vse skupaj postavi pod vprašaj,« opozarja Vesna Nahtigal. ■

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ministrstvo za zeleni prehod

Ustanovitev ministrstva za zeleni prehod, ki pokriva področje energetskega prehoda s proizvodnjo elektrike iz nizkoogljičnih in obnovljivih virov energije z vso pripadajočo infrastrukturo. Priprava strateškega razvojnega načrta za zeleni prehod in zagotavljanje njegove izvedbe z ustreznim nadzorom ter redno revizijo izvajanja aktivnosti. Pristojnost tudi za dodeljevanje povratnih in nepovratnih finančnih vzpodbud in nadzor nad porabo vseh finančnih spodbud iz naslova energetskega prehoda (iz proračuna, kohezije, NOO ...).

Vaše podjetje ne pozna meja, vaša banka tudi ne. To je **außergewöhnlich.**

au|Ber|ge|wöhn|lich: izredno, nenavadno, izjemno

Podjetja s svojevrstnimi idejami potrebujejo prava financiranja.

Na Vaši strani - Raiffeisen Landesbank Kärnten.

Svetovanje v slovenskem jeziku.

rlb-bank.at

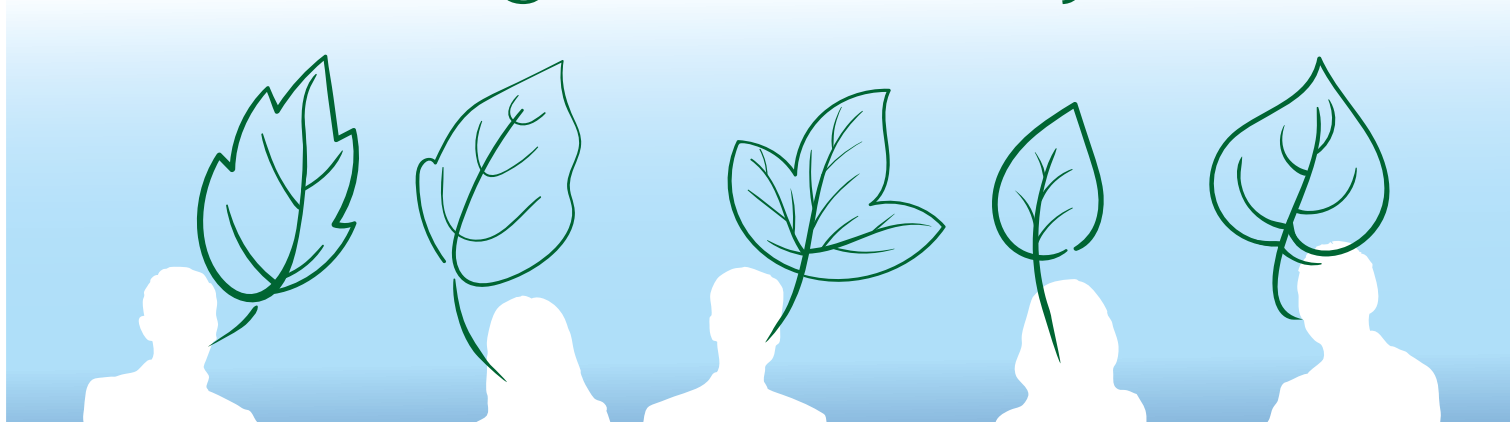
Raiffeisen Landesbank Kärnten | International Banking Department
T +43 463 993 00-12388 | internationaldept@rbgk.raiffeisen.at

**Raiffeisen
Landesbank Kärnten**

Vsi govorimo okolje!

Ali vsi govorimo isti jezik?

VABILO

21. okoljski dan gospodarstva

3. junij, 9.00, Rikli Balance Hotel, Bled

Okolje, narava, zeleni prehod, dvojni prehod, krožno gospodarstvo, podnebna nevtralnost, trajnostni razvoj ... so izrazi, s katerimi se vse bolj pogosto srečujemo v gospodarstvu in širši družbi, saj so neločljivo povezani z največjimi izzivi človeštva v novejši zgodovini.

Toda, kaj si v resnici predstavljamo, ko govorimo o okoljskih izzivih? Za nekatere vsi ti izrazi predstavljajo nekaj zelo podobnega, spet drugi si pod vsakim izrazom predstavljajo čisto določeno temo, tretji si pod temi izrazi predstavljajo preplet različnih, a neločljivo povezanih področij.

Na GZS ocenjujemo, da bo tehnološki preboj, ki je potreben za dvojni zeleni prehod preoblikoval ne le gospodarstvo, ki bo moralo z inovativnimi tehnološkimi rešitvami biti pobudnik/nosilec sprememb, ampak celo družbo. Gotovo vsi segmenti družbe želimo isto: zdravo naravno okolje in trajnostni razvoj, nimamo pa enakega pogleda in meril, kaj to v resnici predstavlja in kako bi to dosegli.

Vljudno vas vabimo na letošnji, tradicionalni 21. okoljski dan gospodarstva, ki bo po dvoletnem premoru spet potekal v živo, prvič kot celodnevni dogodek.

- Dopoldanski del bo posvečen strokovnim temam, kot so termična izraba odpadkov, jedrska energija, prehod podjetij v krožno, podnebno nevtravno gospodarstvo z nujnim pospešenjem posodabljanja proizvodnje, novi materiali, ki podpirajo energetske in tehnološke prehode.
- Vzporedno s strokovnim posvetom bo potekala predstavitev rešitev okoljskega hektona, ki se bo dva dni pred okoljsko konferenco odvijal na GZS v sodelovanju s Fakulteto za strojništvo in KIC Climate.
- Spoznali bomo, kako se z izzivi razvoja trajnejših izdelkov spopadajo najbolj inovativni tuji podjetniki.
- Na okrogli mizi (sodelovali bodo predstavniki gospodarstva, RRI in izobraževalnih ustanov, lokalnega okolja, države in nevladnikov) bomo

podrobneje osvetlili predstave različnih deležnikov, ko razmišljajo o izrazih, kot so okolje, narava, zeleni prehod, dvojni prehod, krožno gospodarstvo, podnebna nevtralnost, trajnostni razvoj ... in ugotovili, kje lahko najdemo skupne točke in konsenz.

- Med dopoldanskim in popoldanskim delom bo na ogled razstava predmetov, ki jih bodo njihovi avtorji dali na dražbo. Podjetja bodo predmete dražila, izkupiček zbranih sredstev pa bo namenjen lokalni skupnosti za okoljski projekt (za naložbo v otroško letovišče, v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine).

Lepo vabljeni! ■

Več informacij
in prijave

ENERGETSKI PREHOD

Široka javna razprava o energetske-podnebnem prehodu Slovenije

V Sloveniji potrebujemo akcijski načrt energetskega prehoda, ki bo podrobneje opredelil poti za doseganje ambicioznih okoljsko-podnebnih ciljev.

Branka Murn, GZS; foto: Kraftart

9. maja 2022 je v organizaciji Strateškega sveta za energetski prehod pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) potekala prva v nizu širokih javnih razprav na temo energetske-podnebnega prehoda Slovenije. Na dogodku z več kot 120 udeleženci so z več zornih kotov osvetlili problematiko in soočili ključne deležnike energetske-podnebnega prehoda iz industrije, energetike in civilne družbe, s posebnim poudarkom na mladih.

Predsednik strateškega sveta **Danijel Levičar** je poudaril, da je energetske-podnebni prehod v nizkoogljično družbo največji projekt po osamosvojitvi Slovenije, h kateremu moramo pritegniti tudi mlade, saj bodo imele številne zdajšnje odločitve učinke šele čez desetletje ali več. Tako pomembne družbene odločitve pa potrebujejo razmislek in konsenz o realnih, izvedljivih rešitvah. Poudaril je, da je vojna v Ukrajini odprla žgoče vprašanje zanesljivosti preskrbe z energijo in še dodatno izpostavila potrebo po akcijskem načrtu energetskega prehoda.

Energetske-podnebne odločitve so tudi rdeča nit strateškega načrta Horizonti prihodnosti, saj so vključene v vse štiri stebre tega dokumenta.

Tudi predsednik GZS **Tibor Šimonka** je izpostavil, da gre za enega največjih

izzivov za slovensko državo in družbo. Še posebej to velja za slovensko gospodarstvo in v okviru tega zlasti za energetiko in energetske intenzivno industrijo, ki ji tudi evropski zeleni dogovor priznava poseben pomen in ji zato za nujno potrebno prestrukturiranje in tehnološki preboj preko svojih finančnih mehanizmov namenja različne oblike pomoči, ki jih Slovenija žal še ni v celoti izkoristila. Šimonka je še opozoril, da čaka Slovenijo tudi posodobitev oziroma prilagoditev Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN).

Član Strateškega sveta za energetski prehod **Vekoslav Korošec** (Združenje za inženiring, GZS) je opozoril, da je pri energetskega prehodu treba upoštevati ključni posebnosti Slovenije: specifično sestavo proizvodnih virov električne energije in vlogo industrije, ki je večja kot v drugih članicah EU. Vemo, da je pred nami veliko izzivov, predvsem v smeri razvoja in investicij v krožno gospodarjenje in ogljično nevtralnost. Energetske prehod in prihodnjo blaginjo v Sloveniji pa lahko dosežemo le skupaj, povezano in v sodelovanju vseh deležnikov, je še poudaril.

Marko Drobnič (Talum) je prepričan, da zelenega prehoda ne more biti brez materialov, zato je ustrezna strategija razvoja materialov ključna tako v Evropi kot Sloveniji. Proizvodnja in reciklaža

materialov sta umeščeni med prioritete evropskega zelenega dogovora. Izpostavil je še pomen zanesljive in konkurenčne samooskrbe z energijo in opozoril, da se Slovenija na sporočilo Evropske komisije za krizne ukrepe državne pomoči za ublažitev posledic vojne v Ukrajini s prilagoditvenimi ukrepi in mehanizmi še ni ustrezno odzvala.

Po evropskem zelenem dogovoru je energetske intenzivna industrija temelj nizkoogljičnega krožnega gospodarstva, saj zagotavlja surovine za vrednostne verige za vse ostalo EU gospodarstvo. Tako je opredeljena tudi v Slovenski industrijski strategiji.

Ana Vučina Vršnak (Energetska zbornica Slovenije) in **dr. Ivan Šmon** (Slovenski nacionalni komite Svetovnega energetskega sveta (sekcija EZS)) sta spregovorila o stanju v slovenski energetiki. Analiza zelenih energetske projektov je pokazala, da je skupna vrednost načrtovanih investicij v obdobju 2021-2027 okoli štiri milijarde, namenjena pa je predvsem vlaganjem v pametna omrežja in OVE.

Pogled sistemskega operaterja prenosnega elektroenergetskega omrežja je predstavil **Aleksander Mervar** (ELES). Po njegovem mnenju je ključno vprašanje, ki si ga moramo zastaviti, ali si res želimo

Javna razprava o energetske-podnebnem prehodu Slovenije je bila odmevna.

zeleni preboj in razogljčenje ob zavedanju, da to ne bo poceni. Visoko ceno pa bo terjala tudi zanesljivost preskrbe.

Marjan Eberlinc (Plinovodi) je v svojem pogledu systemskega operaterja prenosnega omrežja zemeljskega plina izpostavil, da je vojna v Ukrajini povečala tveganja zanesljivosti preskrbe z zemeljskim plinom v Evropi. Kratkoročno bo pričakovati pospešene systemske prilagoditve za manjšo odvisnost od ruskih dobav plina. Po njegovem mnenju bodo krizne razmere v Evropi pospešile zeleni prehod in uvajanje trajnostnih tehnologij z vodikom.

Na dogodku so predstavniki treh pomembnih slovenskih mladinskih organizacij oziroma gibanj predstavili poglede mlade generacije na obravnavano problematiko.

Izidor Ostan Ožbolt (Mladi za podnebno pravičnost) je po zgledu avstrijske Eko-socialne davčne reforme 2022 kot možen ukrep predlagal dvig davka na ogljik izven EU ETS ter podjetjem in ljudem prijazno porabo novih prihodkov.

Po mnenju **Ane Stražar** (Društvo za Združene narode za Slovenijo – mladinska sekcija) se energetski prehod ne sme več omejevati na postopne korake, temveč mora postati tema našega vsakdana, nastajajoči energetski sistem pa mora spodbujati odporna gospodarstva in družbe za bolj vključujoč in pravičen svet.

Mia Zupančič (Mladinski svet Slovenije) pa je poudarila, da imajo mladi sicer veliko znanja o trajnostnem razvoju in so v stališčih in vedenju energetske

dokaj odgovorni, a je njihovo znanje precej površinsko, iz česar izhaja potreba po večjem ozaveščanju mladih.

Slovenski sektorski strokovnjaki pa so – tudi v luči aktualnih dogajanj – opozorili na posebnosti in ključne izzive načrtovanja in uresničevanja energetske-podnebnega prehoda Slovenije.

Po krajši razpravi so bili sprejeti skupno oblikovani zaključki, ki bodo posredovani odločevalcem s priporočilom za čimprejšnjo implementiranje:

- Energetska kriza je izpostavila nacionalni varnostni kontekst energetike ter potrebo po dolgoročni strategiji energetskega prehoda in pospešitvi zelenega prehoda.
- Potrebujemo javno, široko, strokovno podprto razpravo o energetske-podnebnem prehodu, ki bo temeljila na kakovostnih orodjih in metodologijah ter kredibilnih podatkih, iz katerih bo mogoče oblikovati realistične in medsebojno primerljive scenarije.
- Gospodarstvo (industrija) se želi odločno in konstruktivno vključiti kot partner v pripravo nacionalnih energetskih strategij (prvi korak: prenova NEPN)

Zaveze Strateškega sveta GZS za energetski prehod (naslednji koraki):

1. Nadaljevali in nadgrajevali bomo javno razpravo: SSEP GZS bo spodbujal intenzivno nadaljevanje multideležniške javne razprave tako v okviru lastnih dogodkov (junij – Okoljski dan gospodarstva; oktober – Posvet o slovenski

proizvodnji materialov; november – Vrh slovenskega gospodarstva) kot s sodelovanjem v dogodkih in procesih drugih deležnikov, kjer bomo zastopali interese gospodarstva/industrije in energetike.

2. Prizadevali si bomo za pripravo realističnih scenarijev: V sodelovanju s široko strokovno javnostjo si bomo prizadevali za pripravo realističnih, uresničljivih in medsebojno primerljivih scenarijev energetske-podnebnega prehoda Slovenije, med katerimi se bodo lahko državljani Slovenije odločali. Scenariji morajo upoštevati tehniško-tehnološke, ekonomske, okoljsko-podnebne in družbene učinke.
3. Spodbujali bomo izobraževanje in ozaveščanje o energiji in energetiki: Spodbujali bomo izobraževanje in ozaveščanje na področju energetike in podnebnih sprememb, ki bo mladim, državljanom in drugim zainteresiranim skupinam omogočilo aktivno in enakopravno vključevanje v odločanje o energetske-podnebnem prehodu.
4. Sooblikovali bomo priporočila za odločevalce: Za odločevalce na področju energetike in podnebnih sprememb bomo pripravili (oziroma pripravljali – skozi ves proces javne razprave) priporočila in usmeritve za oblikovanje politik ter pripravo akcijskih načrtov (cilj: prva verzija splošnih priporočil bo med predavatelji in razpravljavci dogodka usklajena in v tretjem tednu maja posredovana odločevalcem). ■

GEBRÜDER WEISS

Stavijo na digitalno inovativnost in operativno odličnost

Storitve logistične družbe Gebrüder Weiss vključujejo zadnje dosežke digitalnega razvoja, obenem pa ne pozabljajo na izjemen pomen osebnega stika s strankami.

Skupina Gebrüder Weiss s približno 8.000 zaposlenimi, 180 poslovalnicami in letnim prihodkom, večjim od 2,5 milijarde evrov, sodi med vodilna transportna in logistična podjetja v Evropi. »Strankam nudimo inteligentne logistične rešitve in prilagodljive transportne storitve po cesti, železnici, zraku in morju. Poleg tega smo specializirani za panožne logistične rešitve, kot so denimo avtomobilska industrija ali industrija visokih tehnologij kot tudi logistične rešitve po meri strank,« pravi Aleš Teran, direktor Gebrüder Weiss Slovenija.

Tudi dodatne storitve

Nudijo tudi dodatne storitve – dostavo na določen dan oziroma uro, najavo prihoda, plačilo po povzetju, prevoze nevarnih snovi in ekspresne prevoze. Zaradi hitro rastočega spletnega trgovanja vse bolj pridobiva pomen njihova storitev 'Home Delivery' (B2C), kjer končnim (fizičnim) strankam dostavljajo pošiljke s področij zabavne elektronike, gospodinjstva in pohištva. V njenem okviru izvajajo tudi dodatne storitve, kot je vnos v stanovanje in namestitev naprav, ki pa jih nameravajo v prihodnje še razširiti in nadgraditi.

Sledljivost pošiljkam v realnem času

Čedalje bolj pomembna pa je njihova spletna platforma myGW, ki strankam omogoča enostaven, hiter in neposreden dostop do vseh storitev celotne skupine in

zagotavlja informacije o transportnih in logističnih naročilih v realnem času. Ob tem se zanašajo na najboljše iz obeh svetov: digitalno inovativnost in operativno odličnost z željo, da bi dosegli najvišjo raven zadovoljstva strank na področju logistike.

»Ključna prednost portala je, da na enem mestu vključuje vsa področja poslovanja – cestne, ladijske in letalske transporte ter logistiko – in strankam omogoča hiter in enostaven pregled vseh storitev, 24 ur na dan, vse dni v tednu. Obenem si je mogoče natisniti nalepke za pošiljke, si ustvariti izdajno listo, spremljati vsako izmed pošilk in si nastaviti obvestila zanje, naloženi so vsi transportni dokumenti, tudi računi. To pomeni, da v vsakem trenutku zagotavlja vse informacije o naročilih v realnem času in omogoča vso potrebno komunikacijo z nami. Letos smo portalu myGW dodali nove funkcije, med drugim povpraševanje po ceni, ki vodi vse do oddaje naročila. Logistične stranke pa lahko odslej preko portala naročajo odpreme iz skladišča, imajo vpogled v zaloge, odpreme in dobavnice. Temu bomo kmalu dodali še statistike in analize,« razlaga Aleš Teran.

Digitalne rešitve kot konkurenčna prednost

Ko govori o konkurenčnih prednostih družbe, sogovornik poudarja, da so v logističnih procesih oskrbovalnih verig ključnega pomena njihove digitalne rešitve, kot je sledenje pošiljkam v realnem času, transparentna komunikacija in navedba predvidenega časa prihoda (ETA). Za kupce to znatno poveča predvidljivost in preglednost njihovih dobavnih verig.

»Logistika je za naše stranke vedno bolj odločilen konkurenčni dejavnik,« poudarja Aleš Teran, direktor Gebrüder Weiss Slovenija

Gebrüder Weiss vlagata tudi v prevozna sredstva z nizkimi emisijami. Na sliki tovornjak na vodikov pogon.

Ključno prednost pred konkurenti pa vidi prav v portalu MyGW, ki njihovim strankam na enem mestu zagotavlja vse, kar potrebujejo v zvezi s poslovanjem z njimi.

Trajnostno delovanje

V Skupini Gebrüder Weiss imajo pridobljen certifikat za odgovorno ravnanje z okoljem po standardu ISO14001. S svojo trajnostno strategijo sledijo cilju, da do leta 2030 postanejo ogljično nevtralni. V tej luči so lansirali storitev 'Zero Emissions', ki strankam omogoča izravnavo ogljičnega odtisa, ki nastane med prevozom njihovega tovora.

OKOLJE

ZVO-2: nove, dodatne obveznosti, kratki roki prilagoditve

Novi Zakon o varstvu okolja (ZVO-2) je stopil v veljavo 13. aprila. Ta datum je zelo pomemben, saj z njim tečejo roki prilagoditve novim ali dodatnim zahtevam, ki jih zakon prinaša za širok krog različnih zavezancev.

Antonija Božič Cerar, GZS

Nekateri ukrepi so administrativne narave, kjer je treba ujeti roke, določene v prehodnih določbah, drugi prinašajo dodatne stroške in odgovornosti.

Med sprejemanjem zakona ni bilo priložnosti za široko javno razpravo, v kateri bi s tistimi deležniki iz gospodarstva, na katere se te zahteve nanašajo, preverili, kaj pomenijo v realnosti glede na cilje, ki jih je želel pripravljavec predpisa doseči. Zato se odpira vprašanje učinkovitosti ukrepov. ZVO-2 prinaša povsem nove ureditve določenih področij, kot na primer proizvajalčeve razširjene odgovornosti, ki bodo lahko zaživele le ob sprejemu dodatnih podzakonskih predpisov. Teh pa ta trenutek še ni in jih še nekaj časa ne bo. Tako se ob izredno kratkih prehodnih rokih, ki jih določa zakon, postavlja pod vprašaj njegova izvedljivost.

Od 13. aprila tečejo roki prilagoditve novim ali dodatnim zahtevam Zakona o varstvu okolja 2. Prehodni roki so zelo kratki.

V nadaljevanju navajamo nekaj ključnih obveznosti posameznih zavezancev z roki. Ob vsaki obveznosti navajamo tudi člene zakona, iz katerih izhajajo obveznosti, da jih boste lahko preverili z vidika svojega poslovanja.

Lastništvo nad nepremičninami in premoženjem pri opravljanju dejavnosti obdelave odpadkov v napravi ali brez nje

Ključne zahteve so zapisane v 25. in 267. členu ZVO-2. Zavezanci za pridobitev lastništva so predelovalci odpadkov, zbiralci odpadkov, pri čemer so izvzeti izvajalci obvezne občinske ali državne gospodarske javne službe zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov. Zavezanci so tudi trgovci in posredniki odpadkov, ki imajo odpadke v fizični lasti.

Obstoječi zavezanci morajo v **šestih mesecih** po uveljavitvi zakona ministrstvu sporočiti podatke o tem, ali imajo lastninsko pravico nad nepremičninami in premoženjem za opravljanje dejavnosti zbiranja, predelave ali odstranjevanja odpadkov. V **petih letih** od dneva uveljavitve ZVO-2 morajo izvajalci z veljavnimi okoljevarstvenimi dovoljenji, ki nimajo lastninske pravice nad nepremičninami ali premoženjem, na katerih izvajajo dejavnost, to pravico pridobiti. Zavezanci, ki opravljajo dejavnost zbiranja odpadnega blata, ki nastaja pri čiščenju komunalnih odpadnih voda, morajo lastninsko pravico pridobiti v **enem letu**.

Določitev skrbnika za varstvo okolja

Zahteve za skrbnika so opredeljene v 66. in 272. členu ZVO-2. Do neke mere zahteve

skrbnika nadgrajujejo dosedanje zahteve obstoječih pooblaščenec. V **treh mesecih** od uveljavitve ZVO-2 morajo povzročitelji obremenitve imeti v delovnem ali pogodbenem razmerju eno osebo, ki opravlja naloge varstva okolja. Med povzročitelje se uvrščajo vsi upravljavci, ki morajo pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po 110. členu (bivši 68. člen ZVO-1), 131. členu (bivši 86. člen ZVO-1) ali okoljevarstveno dovoljenje za predelavo ali odstranjevanje odpadkov iz 126. člena (bivši 82. člen ZVO-1).

Povzročitelji obremenitve morajo imenovati skrbnika varstva okolja ter pisno določiti njegove naloge in morebitna pooblastila in obvestiti ministrstvo. Pooblaščenec za varstvo okolja, imenovan na podlagi 30. člena ZVO-1, se šteje za skrbnika varstva okolja iz 66. člena ZVO-2. Obstoječemu pooblaščenцу mora povzročitelj obremenitve poleg obstoječih nalog obvezno naložiti tudi:

- seznanjanje s pravili ravnanja z odpadki po tem zakonu in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi,
- takojšnje obveščanje pristojne inšpekcije v primeru kršitve OVD, okoljske nesreče, izrednega dogodka ...
- svetovanje upravljavcu v primeru kršitve OVD, okoljske nesreče, izrednega dogodka ...

- vsaj enkrat letno pripraviti pisno poročilo o ukrepih in izboljšavah za skladnost s predpisi varstva okolja, in o tem obvestiti ministrstvo.

Zavarovanje odgovornosti za nastanek okoljske škode

Kritje je namenjeno kritju stroškov analize in spremljanja emisije onesnaževal v okolje in čiščenja onesnaženega dela okolja in zakoniti obdelavi odpadkov. Kritje se ne nanaša na odgovornost povzročitelja okoljske škode proti tretjim osebam v skladu z obligacijskim zakonikom.

Dejavnosti, na katere se ta zahteva nanaša:

1. obratovanje naprave, ki povzroča industrijske emisije, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po tem zakonu;
2. ravnanje z odpadki, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje ali odločbo o dovolitvi opravljanja priglasene dejavnosti;
3. izpuščanje nevarnih snovi z odvajanjem odpadne vode v površinske ali podzemne vode, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po tem zakonu;
4. izpuščanje ali vbizgavanje onesnaževal v površinske ali podzemne vode, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po tem zakonu;
5. obratovanje naprave, ki povzroča onesnaževanje okolja z emisijami določenih snovi v zrak in za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po tem zakonu;
6. proizvodnja, uporaba, skladiščenje, predelava, polnjenje, izpust v okolje ali prevoz ali prenos znotraj naprave ali obrata nevarnih snovi ali zmesi po predpisih o kemikalijah, fitofarmacevtskih sredstev po predpisih o fitofarmacevtskih sredstvih in biocidnih proizvodov po predpisih o biocidnih proizvodih;
7. odvzem in zaježitev vode, za katero je predpisana pridobitev vodne pravice po predpisih o vodah;
8. ravnanje z rudarskimi odpadki, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje po tem zakonu.

Ne glede na krivdo morajo upravljavci imeti zavarovanje odgovornosti za nastanek okoljske škode v zavarovalnih vsotah:

- 100.000,00 EUR pri letnih prihodkih do 2.000.000,00 EUR,
- 200.000,00 EUR pri letnih prihodkih do 10.000.000,00 EUR,
- 250.000,00 EUR pri letnih prihodkih, večjih od 10.000.000,00 EUR.

Povzročitelj obremenitve mora dokazilo o zavarovanju svoje odgovornosti za nastanek okoljske škode zaradi povzročitve nenadnega onesnaženja predložiti pristojnemu inšpektorju na njegovo zahtevo. Rok za ureditev zavarovanja je **18 mesecev**.

Uskladitev obstoječih dovoljenj za predelavo odpadkov

Zavezanci so obstoječi imetniki okoljevarstvenih dovoljenj za predelavo odpadkov v primeru prenehanja statusa odpadka. Dovoljenja bodo usklajena z dodatnimi merili za prenehanje statusa odpadka v skladu z določili ZVO-2 do **31. decembra 2024**.

Predložitev izhodiščnega poročila

V 286. členu ZVO-2 je določeno, da morajo obstoječi upravljavci z OVD iz 110. člena ZVO-2 oziroma 68. člena ZVO-1 (IED naprave), ki do 13. aprila 2020 še niso priložili ocene možnosti onesnaževanja ali izhodiščnega poročila, le-to priložiti najkasneje v **šestih mesecih** po uveljavitvi predpisa vlade, ki ureja OVD za te naprave (Uredba IED).

Uskladitev z BAT zaključki (EU zaključki o najboljših razpoložljivih tehnikah), če so bili izdani za glavno dejavnost obstoječe IED naprave

ZVO-2 za razliko od prejšnjega zakona določa, da morajo IED zavezanci v primeru, da so bili izdani novi BAT zaključki za njihovo glavno dejavnost, vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenih dovoljenj. Po starem zakonu jih je k temu pozvala Agencija RS za okolje po uradni dolžnosti. Zakon na novo določa, da mora upravljavec poleg vloge za uskladitev okoljevarstvenih dovoljenj z zahtevami BAT zaključkov po **šestih mesecih** izdelati pisno opredelitev glede izpolnjevanja

vseh za napravo in dejavnost relevantnih zaključkov o BAT, vključno z načrti za uskladitev z njimi, če bodo za to uskladitev potrebne investicije ali spremembe okoljevarstvenega dovoljenja. Glede na zahteve 277. člena v prehodnih določbah morajo tako obstoječi upravljavci naprav velikih kurilnih naprav, sežigalnic oziroma dejavnosti površinske obdelave z organskimi topili vključno z zaščito lesa in lesnih izdelkov ali proizvodnje hrane, pijač in mleka, to pisno opredelitev izdelati v **treh mesecih** po uveljavitvi ZVO-2 in jo na zahtevo predložiti pristojnemu inšpektorju.

Za izvajanje ZVO-2 so nujni dodatni podzakonski predpisi, ki pa še niso niti pripravljeni niti sprejeti.

Upravljavec naprave z dejavnostjo iz prvega odstavka tega člena, za katero so zaključki o BAT, ki se nanašajo na njeno dejavnost, že izšli in je že poteklo štiriletno obdobje, ministrstvo pa do uveljavitve tega zakona še ni začelo postopka preverjanja usklajenosti naprave z zaključki o BAT, mora vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja, ki je namenjena prilagoditvi zaključkom o BAT, najkasneje v **štirih mesecih** po uveljavitvi ZVO-2.

Prehodne določbe, v členu 287 dodatno določajo v primeru, da so zaključki o BAT za glavno dejavnost izšli pred več kot 33 meseci pred uveljavitvijo ZVO-2, to so na primer upravljavci IED naprav, katerih glavna dejavnost je predelava odpadkov, da morajo vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja najkasneje v **60 dneh** po uveljavitvi ZVO-2.

Novi zakon o varstvu okolja je objavljen v Uradnem listu RS št. 44/2022. ■

Varstvo okolja

ZAVARUJTE VAŠ KAPITAL!

Spoznajte varno investicijo - IZBERITE OSMIJ

Plemenite kovine že desetletja veljajo za najbolj varne naložbe, saj vaša sredstva varujejo pred inflacijo, na dolgi rok pa zagotavljajo donose.

Osmij je glede na količino najredkejša in glede na vrednost najbolj dragocena plemenita kovina z izjemno čistino in najvišjo obstojnostjo med vsemi plemenitimi kovinami.

Vse o osmiju najdete na:
www.osmium-institut.si

info@osmium-institut.si
+386 40 333 303

OSMIUM

NASVETI

Hitri poslovni nasveti

Za vas smo pripravili poslovne nasvete, ki so vam lahko v pomoč pri vašem poslovanju.

Nasvet št. 1:

Ali veste, kakšen je znesek regresa za letni dopust v letu 2022?

Odgovarja **Metka Penko Natlačen, namestnica direktorja Pravne službe GZS:** »Za regres za letni dopust Zakon o delovnih razmerjih ne določa konkretnega zneska, ki ga je dolžan izplačati delodajalec. Določa pa, da mora delodajalec regres izplačati delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta in da mora biti izplačilo regresa najmanj v višini minimalne plače. Višji znesek regresa lahko določa KP na ravni dejavnosti.

Minimalni regres v 2022 znaša toliko kot minimalna plača, torej 1.074,43 EUR. Gre za neto znesek, saj je regres do višine zneska povprečne plače prost plačila dohodnine in prispevkov.

Delavec ima pravico do letnega dopusta in regresa sorazmerno delovnemu času, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi.

Delavec, ki prejme regres, do katerega dejansko ni upravičen, denimo, če mu po izplačilu regresa preneha zaposlitev med koledarskim letom, v katerem je regres prejel, je dolžan preveč izplačani regres vrniti. Delodajalec bo za tak poračun potreboval njegovo pisno soglasje.

Regres se mora delavcu izplačati najkasneje do 1. julija tekočega koledarskega leta.

Kasnejši rok izplačila je dovoljen le pod določenimi pogoji. V PS GZS smo vam na

voljo za podrobnejše svetovanje glede izplačila regresa.«

Nasvet št. 2:

Zakaj bi vaše podjetje vključilo investicijsko namero oz. projekt v Investicijsko platformo GZS?

Odgovarja **Tjaša Polc, direktorica GZS – Zasavske gospodarske zbornice:** »Gospodarska zbornica Slovenije je pred približno dvema letoma vzpostavila Investicijsko platformo, ki vključuje investicijske namere in predloge članov GZS. Glavni namen platforme je vplivati na odločevalce in snovalce javnih razpisov za podjetja, da bi le-ta čim bolj učinkovito pridobila sredstva, ki jim bodo namenjena vse do leta 2027. Iz Načrta za okrevanje in odpornost je že objavljeno nekaj razpisov, pričakujemo pa tudi druge razpise iz večletnega finančnega okvirja 2021 – 2027.

Zaradi hitre dinamike objave razpisov za podjetja se je GZS odločila, da za člane GZS osnuje nove storitve, ki bodo podjetjem olajšale pripravo projektnih prijav. Storitve, kot npr. informiranje preko tedenskih e-novičnikov združenj in regijskih zbornic, enostavno in poglobljeno svetovanje podjetjem, pomoč pri iskanju projektnih partnerjev in usmerjanje pri pripravi projektne prijave, so za člane GZS brezplačne.

Vabljeni k spremljanju e-novičnikov panožnih združenj in regijskih zbornic, vse aktualne javne razpise pa najdete tudi na spletni strani GZS, v rubriki Javni razpisi.«

Več informacij: razpisi@gzs.si

Nasvet št. 3:

Potrebujete vse vzorce dokumentov za izpolnjevanje predpisanih zahtev za vaše podjetje? Ste mikro ali malo podjetje z 10 zaposlenimi?

Odgovarja **Vida Kožar, direktorica GZS – Podjetniško-trgovske zbornice:** »Potem smo pravi naslov za vas. V okviru Podjetniško-trgovske zbornice, ki deluje na področju malega gospodarstva že 43 let, smo pripravili Priročnik z vzorci dokumentov za izpolnjevanje predpisanih zahtev za mikro in mala podjetja do 10 zaposlenih. V priročniku najdete

Foto: Depositphotos

ČLANSTVO GZS

Novi člani GZS o tem, zakaj so se včlanili

Gospodarska zbornica Slovenije je tudi v zadnjem mesecu pridobila nove člane. Kaj jih je navedlo k včlanitvi?

Tanja Jamnik, GZS

nabor dokumentacije, ki je po zakonu nujen in/ali priporočljiv. Z vzorci dokumentov, ki upoštevajo dve kolektivni pogodbi – Kolektivno pogodbo med delavci in družbami drobnega gospodarstva in Kolektivno pogodbo dejavnosti trgovine Slovenije – želimo poenostaviti delo v mikro in malih podjetjih na kadrovskem področju.

Potrebujete dodaten nasvet pri pripravi aktov, ki so vsebovani v priročniku? Za člane Podjetniško trgovske zbornice smo dogovorili 20-odstotni popust na izbran mesečni paket: mali, srednji in večji paket celovite ponudbe, ki vsebuje kadrovske, delovno pravne storitve, vključno z zastopanjem pred inšpekcijo, računovodske storitve in storitve varstva pri delu.

Skupaj s SPOT točko bomo 25. maja ob 13. uri pripravili BREZPLAČEN seminar na temo vzorcev dokumentov za izpolnjevanje predpisanih zahtev za mikro in mala podjetja do 10 zaposlenih. Prijava na seminar je obvezna, število mest pa je omejeno.

Vljudno vabljeni!« ■

Avto center Ravne – nov član GZS -

»Članstvo v Gospodarski zbornici Slovenije je še en korak izmed mnogih, s katerim podjetje Avto center Ravne vse bolj vstopa v različne poslovne zgodbe. Iskanje poslovnih sinergij je del naše vizije, s katero postajamo vse bolj uspešno in rastoče podjetje v vseh ozirih. Veselimo se novih priložnosti!« je povedal **direktor podjetja Peter Stočko**. ■

Foto: ACR

Pridružili so se nam:

8000plus, d.o.o.

ABC Accelerator, d.o.o.

AVTO AKTIV SLO d.o.o.

AVTO CENTER RAVNE d.o.o.

BLL GLOBAL TRADE d.o.o.

CNC PARADIŽ d.o.o.

DATA VALLIS d.o.o.

DOM DOMIS, Živa Logar, s.p.

DOM TRADE d.o.o.

EKOLIFE NATURA d.o.o.

e-Logis d.o.o.

EUDOM, d.o.o., so.p.

INFOGO IS d.o.o. Ljubljana

KOZMETIKA AFRODITA d.o.o.

LOGOTEL d.o.o.

LUTMAN CO. d.o.o. Miren

MARCOMP d.o.o.

MATEJ KRKOČ S.P.

MICASA 6 d.o.o.

myWorld d.o.o.

PORTON LOGISTICS, d.o.o.

REAL INVEST d.o.o.

RECOSI, d.o.o., so.p.

RHEA nepremičnine Laura Rožman s.p.

ROBETA d.o.o.

SM ČRPALKE Srečko Mitruševski s.p.

ZDRUŽENJE SKS

ZDU - GIZ

Več hitrih poslovnih
nasvetov

FINANČNI NASVET

Kaj nedavni dvig obrestnih mer pomeni?

Izdaja obveznice ali najem posojila.

Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri Analitiki GZS

Foto: Žare Modlić

Izziv za poslovodstvo: Stroški zadolževanja na dolgi rok so se od začetka leta močno podražili. Tržna obrestna mera na 10-letno nemško državno obveznico je že presegla 1 %, na slovensko 2 %, pri čemer ECB sploh še ni pričela z dvigi svojih obrestnih mer in bo le počasi zmanjševala svoj naložbeni portfelj obveznic. Kako je mogoče, da so obrestne mere kljub temu narasle in ali se nam bolj splača vzeti posojilo z Euriborjem, ki je še vedno negativen, kljub temu da bo banka v tem primeru upoštevala vrednost 0? Investicija (nov stroj) se bo amortizirala enakomerno v obdobju 10 let in takšna je tudi zelena ročnost dolžniškega financiranja.

Leta rekordno nizkih obrestnih mer verjetno za nami

Visoka inflacija (7,6 % v območju evra v aprilu), nizka brezposelnost (6,8 % v območju evra, zgodovinsko rekordno nizka vrednost) in dvigi obrestnih mer pretežnega števila drugih centralnih bank so ključno prispevali k dvigu pričakovanj, da se tudi ECB loti zmanjševanja sicer izrazito ekspanzivne monetarne politike, ki je državam članicam omogočila zgodovinsko ugodno financiranje javnih dolgov v času pandemije. Med večjimi centralnim bankami je jasen prehod v restriktivno fiskalno politiko nakazal že FED, vendar so razlogi za rast inflacije v ZDA precej širši kot v območju evra, ki trpi predvsem zaradi visokih cen energentov in hrane. Zadnji trend je bil okrepljen

zaradi invazije v Ukrajini in znižane dohoda zemeljskega plina iz Rusije, kar je dvignilo cene zemeljskega plina v Evropi (trenutno so 8-krat dražje kot v ZDA) in vplivalo tudi na dvig cen električne energije. Posledično so porasle tudi cene drugih energentov, gnojil in bližnjih derivatov ter energetske intenzivnih proizvodov. ECB res še ni oznanila, kdaj točno bo pričela z dvigi obrestnih mer, ki jih je v zadnji komunikaciji omenila, vseeno pa je pojasnila, da bo pričela najprej z zniževanjem portfelja državnih obveznic. Na finančnih trgih imajo pričakovanja takojšen vpliv na cene in gibanje dolgoročne obrestne mere na državni dolg je zgolj odraz teh pričakovanj. Povsem možno je, da bo ECB z dvigi pričela hitreje, kot danes trg meri, lahko pa se tudi zgodi, da bodo okoliščine, denimo varnostne narave, tudi ECB narekovale, da ohrani ekspanzivno držo zavoljo tega, da prepreči negativen vpliv višanja obrestnih mer na evropsko gospodarstvo. To samo pomeni, da vam

nihče ne more zanesljivo zagotoviti, kako se bodo gibale kratkoročne ali dolgoročne obrestne mere.

Ekstremnih scenarijev ne zanemarite

Pri posojilu, vezanem na Euribor z enako ročnostjo kot denimo obveznica, boste danes sprejeli pribitek in Euribor, katerega gibanje trg pričakuje danes. Tako se s tem izenači z obrestno mero na obveznico, ki bi jo izdali v istem trenutku. Pri tem pa obstaja razlika še v tem, kakšen strošek predstavlja izdaja obveznice in kakšen najem posojila (prvi je praviloma dražji). Obrestni izdatek (kupon) na obveznico je tudi znan in se ne bo spreminjal, tudi če bo obveznica kotirala na borzi in se bo njena cena spreminjala, medtem ko bo vaš izdatek za posojilo z variabilno obrestno mero nihal tako, kot se bo gibal Euribor. Zaradi negotovega prihodnjega gibanja Euriborja je smiselno pri projekciji obrestnih izdatkov preveriti tudi, ali boste obrestne izdatke lahko poravnavali tudi v primeru visoke rasti Euriborja. Ekstremni scenariji v finančnem svetu žal niso redkost in izkušnje s posojili v švicarskih frankih so dovolj zgovorne.

Alternativnih možnosti, ki bi naslovile skrb pri posojilu z variabilno obrestno mero zaradi dviga Euriborja, je kar nekaj, tudi preko nakupa izvedenih instrumentov, ki nad določeno mejo imetniku nevtralizirajo negativen učinek rastočega Euriborja. ■

Foto: Depositphotos

KREATIVNI NASVET

Kako komunicirati v težkih situacijah, da ne izgubite kupcev

Izjemnega pomena je, da veste, kako komunicirati s stranko, ko ji zelenega ne morete dobaviti pravočasno.

Andreja Jernejčič, direktorica za piar, treninge javnega nastopanja in izobraževanje Lin&Nil

Foto: Barbara Reya

Številna podjetja se soočajo z izzivi, predvsem zaradi zamud pri dobavah, saj so odvisna od posrednikov in dobaviteljev. Svetovni krizi, kot sta pandemija in vojna, ustavljata nabavo stvari in materialov, zato prihaja do močnih dinamik in podražitev, kar vpliva na rok dobave. Izjemnega pomena je vedeti, kako v takšnih trenutkih komunicirati s stranko, ko ji zelenega ne bomo mogli dobaviti pravočasno, da še naprej ostane naš kupec in je ne izgubimo.

V kriznih situacijah je izjemno pomembna prijazna komunikacija, vključno z uporabo ustreznih besed in tona glasu.

Podjetja, dobavitelji, serviserji, gradbinci, trgovci in prodajalci zaradi nastale krize vse pogostejše ne morejo več (pravočasno) dobiti zelenih materialov. Ko stranke potrebujejo klimo, gradbeni material, računalniško opremo, za daljše dobave kar naenkrat nimajo več potrpljenja. Zaradi nepravočasnih dobav in zamujanj postanejo nejevoljne, prodajalec pa se boji izgubiti dolgoletnega kupca.

Prva stvar je razumevanje

Krizno situacijo rešujemo v več korakih. Prvi ključni stavek prodajalca v takšnih primerih je razumevanje ali, odvisno od situacije, tudi možnost potrditve. Če se nekdo razjezi, lahko pogovor uspešno

nadaljujemo le, če najprej pokažemo razumevanje, da s tem osebo umirimo. »Razumem vašo skrb, vaše razočaranje, vaš pomislek ...« ali: »Tudi sam bi podobno reagiral ...«

Poleg prijazne komunikacije z ustrežno izbiro besed je izrednega pomena še primeren način govora in topla obrazna mimika. Zelo pomemben je ton glasu, saj bomo, če povzdignemo glas, ko so oni razburjeni, konflikt le še stopnjevali. Kljub temu, da se nam to dogaja dnevno, moramo ostati strpni in prijazni. Razburjeno osebo najprej umirite in šele nato vas bo lahko slišala in poslušala.

Iskanje rešitve

Sledi iskanje rešitve. Stranki na primer ponudimo toplotno črpalko druge blagovne znamke v istem rangi ali pa avto iz salona, ker bo na novega čakala pol leta. Nujno je, da poudarimo kakovost nadomestnega predmeta. Če stranka sprejme ponujeno možnost, ima blago takoj dostavljeno in nima težav z možnimi zamudami ali podražitvami.

Če stranka vseeno želi izdelek ali material, ki ima dolg dobavni rok, to še enkrat povemo. Poudarite, da boste naredili vse, da bo dobava pravočasna, a da ni vse odvisno le od vas. Če imate dobre povezave s proizvajalcem, to omenite.

Pri določenih nabavah, ki bodo prišle pozneje, se ne ve, kakšna bo cena

dobavljenih stvari. Potrošnika opozorite tudi, če cena ni povsem jasna.

Stranka mora po pogovoru z vami dobiti občutek, da se boste zanjo maksimalno potrudili in da vam ni vseeno zanjo.

Ni mi vseeno za vas

Ko stranki potrdimo, da jo razumemo in ji podamo rešitev z umirjenim ter prijaznim stavkom, ji s tem sporočamo, da je dragocena, da nam ni vseeno zanjo in da jo razumemo. Občasno lahko vmes, seveda umirjeno in prijazno, rečete: »Ker ste mi dragoceni, ker mi ni vseeno za vas, iščem rešitev in bi vam rad pomagal«. To so besede, ki imajo, če so ustrezno povedane, izjemno močan pomen.

Biti prodajalec, posrednik, serviser ali ponudnik v tem primeru ni najlažja izbira. Dnevno vas bombardirajo, kdaj bo nekaj dostavljeno ... in velikokrat imate lahko vsega že dovolj. Takrat se nasmejte in prijazno odgovorite. Nasmeški delajo čudeže, prijaznost odpira vrata. ■

Informacije in prijava
na webinar

POSLOVNA KLIMA

Cene surovin v luči geopolitičnih dogodkov v vzhodni Evropi

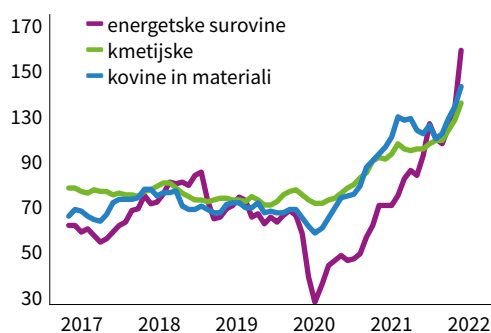
Cene surovin so v prvem četrtletju 2022 doživele precejšnjo nestanovitnost, vendar so še naprej naraščale zaradi negotove ponudbe. Obiti za trge surovin so močno odvisni od trajanja vojne v Ukrajini in resnosti motenj blagovnih tokov, s ključnim tveganjem, da bi lahko bile cene surovin višje dlje časa.

Darja Močnik, Analitika GZS

Glede na zelo nestanovitno naravo razmer v Ukrajini so napovedi glede cen surovin precej negotove. Cene surovin so bile eden glavnih gonilnikov svetovne inflacije v letu 2021 in bodo ponovno tudi v letu 2022. Dejavniki, ki so spodbudili dvig cen surovin v letu 2021 (motnje v dobavi verigi, valovi covida-19 in okrevanje svetovnega povpraševanja), so še vedno aktualni v letu 2022. Pridružili so se jim še vojna v Ukrajini in sankcije proti Rusiji, ki omejujejo dobavo energentov. Posledično se cene energentov, večine navadnih kovin in različnih kmetijskih surovin v prvem četrtletju 2022 dvigajo in bodo ostale visoke večino leta.

Gibanje cen svetovnih surovin (v USD)

Indeks 2015=100

Vir: WB, 2015=100

Cene energetskih surovin so se v 2022 zvišale tretji mesec zapored, samo marca 2022 za 24,1 % glede na februar 2022. Na četrtletni ravni so bile cene v 1. četrtletju 2022 v primerjavi s 4. četrtletjem 2021 višje za 17,9 %. Na četrtletno zvišanje so vplivale višje cene premoga (za 34,7 %), surove nafte (za 23,4 %) in zemeljskega plina v Evropi (za 1,2 %). V Svetovni banki pričakujejo, da bo cena nafte v povprečju znašala okoli 100 USD/sodček, cene zemeljskega plina za Evropo naj bi se podvojile, cene premoga pa zvišale za 80 %. Cene energetskih surovin naj bi se tako v 2022 zvišale za 50 % v primerjavi z letom 2021.

Za večino surovin naj bi bile cene v 2022 bistveno višje kot leta 2021.

Trend naraščanja cen se je nadaljeval tudi pri neenergetskih surovinah. Te so bile v prvem četrtletju 2022 glede na predhodno četrtletje višje za 11,4 %, saj so geopolitični dogodki v vzhodni Evropi povečali pritisk na cene hrane. Na dvig cen so vplivale predvsem ocene o manjšem izvozu kmetijskih poljščin iz Ukrajine na svetovne trge, pa tudi blokada črnomoških pristanišč. Cene kmetijskih surovin se bodo leta 2022

močno zvišale, potem ko so se že leta 2021 strmo dvignile. Cene neenergetskih surovin se bodo v 2022 po napovedih Svetovne banke zvišale za 19,2 %, med njimi cene kmetijskih proizvodov za 18 % in gnojil za 69 %.

Cene kovin so se marca zvišale tretji zaporedni mesec. V prvem četrtletju 2022 so se glede na predhodno četrtletje povišale za 12,9 %. Cene niklja so bile v prvem četrtletju 2022 višje za 35,4 %. Cene železove rude so bile višje za 27,2 %, aluminija za 17,9 %. Topilnice v Evropi in na Kitajskem se še naprej soočajo s proizvodnimi izzivi zaradi visokih stroškov energentov, kar je povzročilo upad proizvodnje. Cene svinca in cinka so bile višje za okoli 11 %, bakra za 2,9 %. Rusija je tudi velik proizvajalec več navadnih kovin, vključno z aluminijem, titanom, paladijem in nikljem. Dokler se bo konflikt nadaljeval in se bodo embargi širili na nove proizvode, bodo cene povišane, to pa bo imelo velik vpliv na industrijske sektorje (kot je avtomobilska industrija) po vsem svetu, zlasti pa v Evropi. Cene kovin in mineralov naj bi se v primerjavi z letom 2021 v letu 2022 zvišale za 16 %, navadnih kovin (brez železove rude) za 22 %, visok pa bo predvsem skok cen niklja in aluminija (za 51 in 38 %).

10 ključnih podatkov za Slovenijo

1. Blagovni izvoz: +19,3% (I-II 22/I-II 21)

Izvoz blaga je bil v prvih dveh mesecih 2022 za 19,3 % višji medletno. Izvoz v države EU je bil višji za 24,3 %, v države nečlanice za 10 %. Rast uvoza blaga je v tem obdobju znašala 50,8 %, od tega iz držav EU 34,5 % in iz držav nečlanic za 88 %. Glede visoke stopnje rasti uvoza blaga iz držav nečlanic velja omeniti, da je bila vrednost uvoza iz teh držav v lanskem letu najnižja prav v februarju (nižja vrednost uvoza naftnih derivatov). Ob tem so 42 % celotnega in 47 % celotnega blaga z državami nečlanicami EU (pretežno s Švico) predstavljali posli »oplemenitenja«, ki pomenijo relativno nizek delež dodane vrednosti. Izvoz storitev se je v prvih dveh mesecih 2022 povečal za 280 mio EUR, uvoz pa za 254 mio EUR, kar je bila predvsem posledica živahne rasti storitev transporta in potovanj.

2. Skupni indeks obsega proizvodnje: +12,1 % (I-II 22/I-II 21)

Skupni indeks obsega proizvodnje, ki je približek BDP (spremlja gibanje indeksa industrijske proizvodnje, indeksa vrednosti opravljenih gradbenih del, indeksa obsega v trgovini in v storitvenih dejavnostih), je bil v prvih dveh mesecih 2022 medletno višji za 12,1 %. Najvišji je bil v gradbeništvu (+24,1 %), v storitvenih dejavnostih (+19 %) ter v trgovini (+13,9 %). Vrednost kazalnika zaupanja je bila aprila 2022 v predelovalnih dejavnostih za 5 odstotnih točk nižja medletno. V ostalih dejavnostih je bil kazalnik zaupanja na letnem nivoju višji (+22 odstotnih točk v trgovini na drobno; +20 odstotnih točk v storitvenih dejavnostih; +5 odstotnih točk v gradbeništvu).

3. Industrijska proizvodnja: +3,9 % (I-II 22/I-II 21)

Industrijska proizvodnja v predelovalnih dejavnostih je bila v prvih dveh mesecih 2022 medletno višja za 4,2 %, v rudarstvu za 31,2 %, v oskrbi z električno energijo pa nižja za 3,9 %. Presenetil je februarški upad skupne industrijske proizvodnje (-8,3 %). Najbolj se je znižala v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro, kar gre pripisati zgodovinsko nizki vodnatosti rek, ki je vplivala na nižjo proizvodnjo v hidro elektrarnah. A kljub vsemu je bil prihodek od prodaje v prvih dveh mesecih 2022 medletno višji za šestino, zaloge industrijskih proizvodov za 17,6 %.

4. Prihodek v storitvenih dejavnostih: +19 % (I-II 22/I-II 21)

Prihodek od prodaje storitev je bil v prvih dveh mesecih 2022 medletno realno višji za 19 %. K njegovemu dvigu so prispevale vse opazovane skupine storitvenih dejavnosti. Zaradi odprave zaježitvenih ukrepov je bila rast najizrazitejša v gostinstvu (+317 %). V poslovanju z nepremičninami se je prihodek povečal za 11 %, v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih za 15,3 %, v dejavnosti prometa in skladiščenja za 9,8 %, v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih za 9,5 % ter v IKT dejavnostih za 4,5 %.

5. Prihodek v trgovini na drobno (brez motornih goriv): +6,6 % (I-III 22/I-III 21)

V prvem četrtletju 2022 je bil realni prihodek v trgovini na drobno višji za 26,2 % (vključno z motornimi gorivi) v primerjavi z enakim obdobjem 2021. Visoka rast prihodka je bila predvsem v trgovini z motornimi gorivi (+77 %). V trgovini z neživilom se je prihodek realno okrepil za 13 %, v trgovini z živilom pa je bil nižji za 0,9 %. Ob niž-

ji ravni proizvodnje novih avtomobilov v EU ter višjih cenah se je realni prihodek v trgovini z motornimi vozili v prvih treh mesecih medletno znižal za 8,9 %.

6. Gradbena dela: +24,1 % (I-II 22/I-II 21)

Vrednost opravljenih gradbenih del je bila v prvih dveh mesecih 2022 medletno višja za 24,1 %, kar pripišemo ugodnim vremenskim razmeram. Najvišja je bila rast pri gradnji stavb (+31,9 %) in gradbenih inženirskih objektih (+20,6 %), nižja je bila vrednost specializiranih gradbenih del (za 8,5 %). Kar 71 % gradbenih podjetij je aprila kot glavni omejitveni dejavnik navedlo visoke stroške materiala ter pomankanje usposobljenih delavcev (47 %). Implicitni deflator vrednosti opravljenih gradbenih del (ki meri cene v gradbeništvu) je bil februarja 15 %, kar je bilo največ v zadnjih 20 letih.

7. Prenočitve turistov: -18,6 % (I-III 22/I-III 21)

V prvem četrtletju 2022 je Slovenijo obiskalo blizu 2 milijona turistov, kar je bilo za 780 % več kot v prvem četrtletju 2021, vendar še vedno za 18,6 % manj kot pred epidemijo covid-19 (1. četrtletje 2019). Število domačih prenočitev je bilo glede na prvo četrtletje 2019 višje za 5,7 %, število tujih turistov pa nižje za 36,1 %. V tem obdobju je bilo v zdraviliških občinah za 26 % manj prenočitev, v gorskih za 4,4 % manj in v obmorskih občinah za 18,2 % manj prenočitev.

8. Cene življenjskih potrebščin: +1,9 % (I-IV 22/I-IV 21)

Cene življenjskih potrebščin so se v prvih štirih mesecih 2022 zvišale za 6,2 % v primerjavi z enakim obdobjem 2021. Najbolj so se zvišale cene življenjskih potrebščin v kategoriji prevoza (za 23,5 %) zaradi višjih cen naftnih derivatov. Okrepile so se cene stanovanjske in gospodinjske opreme in tekočega vzdrževanja stanovanj (za 8,3 %), cene stanovanj, vode, električne energije, plina in drugih goriv (7,8 %), storitev povezanih z restavracijo in hoteli (za 7,3 %), kakor tudi cene hrane in brezalkoholnih pijač (za 6,8 %). Blago se je podražilo za 7,6 %, storitve pa za 3,7 %. Cene industrijskih proizvodov v industriji so se v prvih dveh mesecih 2022 v industriji medletno povečale za 14,4 %, cene uvoženih proizvodov so bile višje za 26,6 %.

9. Število delovno aktivnih: +3,1 % (I-II 22/I-II 21)

V prvih dveh mesecih 2022 se je število delovno aktivnih oseb povečalo za 3,1 % oz. za 27.219 oseb v primerjavi s prvima dvema mesecema 2021. V tem obdobju se je število delovno aktivnih oseb najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih (+6.552 oseb), gradbeništvu (+5.330 oseb), gostinstvu (+4.685 oseb) ter zdravstvu in socialnem varstvu (+2.514 oseb). V marcu se je v Sloveniji pričakovano nadaljevalo zmanjševanje registrirane brezposelnosti. Ob koncu marca 2022 je bilo registriranih 60.534 brezposelnih, kar je bilo za 26,7 % manj kot marca 2021.

10. Povprečna bruto plača: -1,8 % (I-II 22/I-II 21)

Povprečna bruto plača je bila v prvih dveh mesecih 2022 (1.926 EUR) v primerjavi z enakim obdobjem 2021 nižja za 1,8 % (realno za 7,6 %). Znižanje je posledica prenehanja z epidemijo povezanih izplačil dodatkov, predvsem v javnem sektorju. Povprečna bruto plača v sektorju države (ožja definicija kot javni sektor) je bila tako v tem obdobju medletno nižja za 12,1 %. V zasebnem sektorju je medletna rast plač znašala 3,8 %, ob rasti minimalne plače ter tržnih pritiskov na rasti plače zaradi pomanjkanja zaposlenih.

INTERNACIONALIZACIJA

Projekt Go MED: izvozne priložnosti na Mediteranu

Projekt Go MED, ki ga sofinancira program INTERREG V-A Slovenija-Avstrija, je namenjen podpori malim in srednje velikim podjetjem (MSP) iz Slovenije in Avstrije pri internacionalizaciji na mediteranske trge.

Vanja Bele, Center za mednarodno poslovanje GZS

GZS kot vodilni partner skupaj z avstrijskimi partnerji Centrom za internacionalizacijo Avstrijske Štajerske (ICS), Wirtschaftskammer Kärnten (WKK) in sodelujočima podjetjema Ortner Reinraumtechnik GmbH in LOTRIČ meroslovje d.o.o. vstopa v zadnje obdobje projekta. V dveh letih in pol smo za podjetja tako v Avstriji kot Sloveniji pripravili vrsto delavnic in individualnih storitev, ki bodo MSP-jem v pomoč na njihovi poti na mediteranske trge.

Niz delavnic in individualnih storitev v okviru projekta Go MED je sodelujočim slovenskim in avstrijskim MSP-jem v pomoč na njihovi poti na mediteranske trge.

V Sloveniji smo v sodelovanju s predavatelji Mirjano Busančič (Vsi.si d.o.o.), Johannom Picejem (davčna pisarna Alpen Adria Steuerberatungs GmbH), Draganom Simeunovićem (Premicon, d.o.o.) in gostjo Matejo Celcer pomagali podjetjem pri oceni njihove izvozne pripravljenosti, pripravi izvoznega načrta, oceni primerčnosti izbranega trga za njihove izdelke in storitve, digitalnem marketingu in optimiziranju spletnih strani ter pregledu posebnosti vstopa in poslovanja na španškem in grškem trgu. Pripravili bomo še

seminar na temo prodajnih kanalov. Te podporne storitve in individualna svetovanja z zunanjimi strokovnjaki so pomagala podjetjem do jasnejše slike glede procesa vstopa na mediteranski trg.

Učenje na primeru

Da bi v sklopu projekta oblikovali čim bolj učinkovite aktivnosti za MSP, sodeluje v njem po eno podjetje iz vsake države.

Namen tega sodelovanja je, da se tudi na njihovem primeru vstopa na tuji trg ves čas učimo in preverjamo, ali so načrtovane vrste storitev primerne in koristne za MSP. Sodelujoče slovensko podjetje LOTRIČ Meroslovje ima natančno izdelano strategijo vstopa na tuje trge, s katero so seznanjeni ključni oddelki in nosilci v podjetju, izdelan pa imajo tudi protokol vstopa, ki mu sledijo tudi s pomočjo

Foto: Arhiv GZS

Delavnice v okviru projekta Go MED so bile med drugim učinkovita pomoč pri oceni izvozne pripravljenosti.

internega programa za spremljanje uspešnosti procesa.

Na tak način lahko podjetje skrbno načrtuje vstop, potrebne kadrovske, materialne in finančne resurse ter ima stroške ves čas pod kontrolo. Tako se lahko lažje spoprije z nepredvidenimi situacijami in se bolj utemeljeno odloča za naslednji korak.

S strategijo in protokolom vstopa na tuje trge morajo biti seznanjeni vsi ključni nosilci v podjetju, odločitev o vstopu na trg pa mora biti podprta s konkretnim izvoznim načrtom.

Podobno kot v zasebnem življenju pri velikih izzivih ali investicijah načrtujemo pristop ter časovne in finančne okvire, mora tudi podjetje pripraviti načrt, ko se odloči za izvoz. To namreč ni »še ena dodatna prodaja«, temveč je proces, h kateremu mora biti zavezano vodstvo skupaj z ekipo, ne le posameznik, ki bo to delal »spotoma«.

Če gre za premalo premišljeno potezo, lahko predvsem mala in srednja podjetja hitro zaidejo v finančne in/ali procesne težave. Zato je treba tako odločitev podpreti s konkretnim izvoznim načrtom, v katerem bodo čim bolj natančno opredeljeni vsaj razlogi za izvoz, potrebni kadrovski in finančni resursi, utemeljeno izbran ciljni trg, predvideni stroški (promocija, službene poti, materiali v tujih jezikih, udeležba na sejnih ipd.), ovrednoteni prodajni cilji ter predviden časovni okvir.

V jeseni individualni sestanki s potencialnimi partnerji

Vse to so pripravili udeleženci naših delavnic v okviru projekta Go MED zato, da bodo bolj učinkoviti, ko bo šlo zares. Namreč, jeseni bomo podjetjem organizirali individualne sestanke s potencialnimi partnerji na izbranih mediteranskih trgih. Tako bo dosežen cilj projekta – spremljanje in podpora MSP v procesu vstopa na trge Mediterana. Velikokrat opazimo, da podjetja v želji po vstopu na nove trge

želijo le kontakte, ne da bi se primerno pripravila na resno predstavitev. Toda kontakt potencialnega partnerja je koristen le, če je pravilno uporabljen.

V Centru za mednarodno poslovanje na GZS velikokrat organiziramo delavnice za pripravo izvoznega načrta, pa tudi druge aktivnosti, vezane na mednarodno poslovanje. Zato vas vabimo, da nas obiščete in predstavite vaše izvozne cilje in želje (kontakti: Vanja Bele, vanja.bele@gzs.si, 01 5898 113; Petra Arzenšek, petra.arzensek@gzs.si, 01 5898 156). ■

SVEŽE. SOČNO. SLOVENSKO.

PODRAŽITVE

Inflacija zaradi rasti cen v gospodinjstvih šele v povojih

Geopolitična tveganja narekujejo trende cenam energentov in hrani.

Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri Analitiki GZS

Cene se povečujejo predvsem v zadnjem letu. Cikel rasti potrošniških cen v Sloveniji je pričel rasti po aprilu 2021, ko so denimo cene dosegle izhodiščno raven pred izbruhom epidemije (februar 2020). Od te ravni (april 2021) so bile cene v aprilu 2022 višje za 6,9 %. Zgolj po naključju je to tudi enako letni inflaciji.

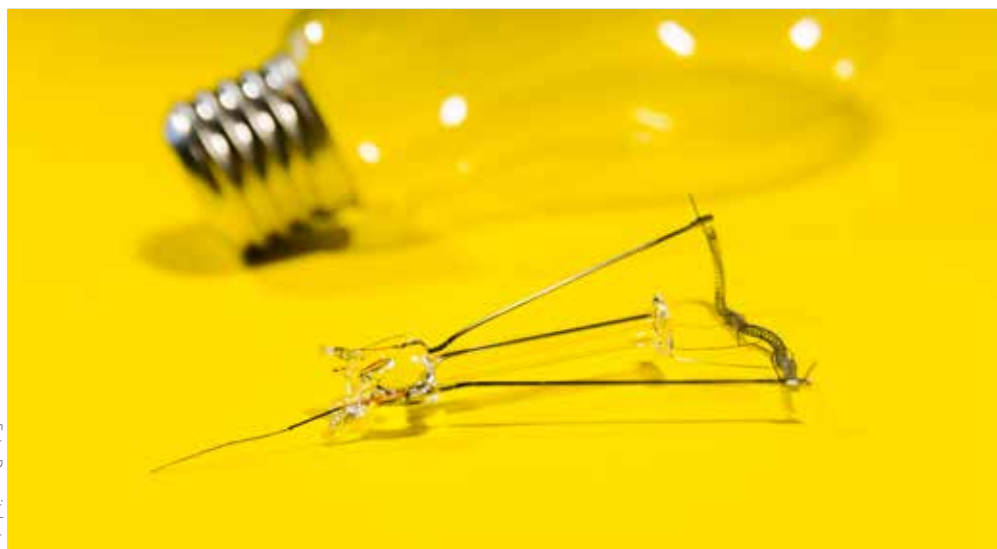
V enem letu sta med 12 skupinami največji prispevek k rasti končnih cen imeli skupini prevoza (2,2 odstotne točke oz. 32 % dviga) in hrane ter brezalkoholnih pijač (1,5 odstotne točke oz. 22 % dviga). Skupaj sta pojasnili dobro polovico dviga cen. Če se pogledimo še nekoliko bolj v drobovje teh skupin, ugotovimo, da so bili prispevki višjih cen goriv za osebna vozila (18 % dviga), višjih cen vozil (9 %), kruha in izdelkov

iz žit (5,5 %) in mesa (5,5 %) ključni za dvig cen v teh skupinah. Za lažje razumevanje moramo pojasniti tudi izraz prispevek, ki predstavlja delež pomena določenega izdelka ali storitve v potrošniški košarici ter tudi njegovega dviga. Za goriva tako povprečni slovenski potrošnik nameni 4,3 % svojih izdatkov in njihov dvig cen v višini 30 % pomeni 18-odstotni prispevek h končnemu dvigu vseh cen (6,9 %). Povprečen izdatek na nakup prevoznih sredstev je sicer pri 5,7 %, vendar se je cena tega nakupa v enem letu povečala za 11 %, kar pomeni skupaj 9-odstotni prispevek h končnemu dvigu cen. V določenih skupinah se cene tudi niso povečale. Cene v izobraževanju so bile skoraj nespremenjene (zaradi pretežnega izvajanja te storitve s

strani javnega sektorja znaša delež tega 1,2 % vseh izdatkov potrošnikov), cene v komunikaciji (4 % košarice) pa so v enem letu celo nekoliko upadle (-2,7 %). V drugem reguliranem sektorju, zdravstvu (5,7 % košarice), se prav tako cene v enem letu niso pomembno povečale (+3,2 %), zato je bil njihov prispevek h končni rasti cen 2,6 %.

Recesija lahko vodi k padcu cen energentov. Vendar je ne pričakujemo z visoko verjetnostjo. Ne moremo pa tega tveganja povsem zanemariti.

Ključne pri prihodnji rasti cen bodo zagotovo podražitve v skupini stanovanj, vode, električne energije in plina, ki predstavlja 14 % potrošnikove košarice in kjer so se cene povečale za dobrih 6 %. Razlog za to predstavlja zamik med rastjo tekočih tržnih cen električne energije in zemeljskega plina in zapoznel učinek prenosa cen, ki izvira iz zakonitosti oblikovanja cen na trgu za gospodinjstva, ki je nekoliko specifičen. V drugih evropskih državah so se namreč cene teh dveh energentov že precej bolj povečale, kar je med drugim posledica drugačne lastniške strukture trgovcev z energenti. Ob tem moramo upoštevati, da je med 1. februarjem in 30. aprilom veljala začasna oprostitvev omrežnin, kar bo imelo ugoden vpliv na končne zneske izdatka za električno energijo še v mesecu maju, potem pa

bo ponovna uveljavitev omrežnin dvignila končni izdatek. Zaradi znižanja omrežnin so bile namreč kljub rasti cen električne energije povprečne cene izdatka za električno energijo medletno nižje za 22 %. Električna energija sicer predstavlja 3,6 % potrošnikove košarice, dvig celotnega zneska za 50 % v enem letu (povsem pričakovan scenarij) pa bi sam po sebi prispeval 1,8-odstotne točke k splošni rasti cen. Ostali energenti, ki se uporabljajo v gospodinjstvih za ogrevanje, hlajenje ali kuhanje, predstavljajo še nekoliko večji delež potrošniške košarice (3,9 %).

Pričakovati je, da bo tudi nova vlada poskušala omejiti vpliv rasti teh cen na potrošnike, vendar še ni znano, na kakšen način (izdaja novega energetskega vavčerja ne vpliva na cene, znižanje omrežnine, dajatev ali DDV pa na njih vplivajo). Resničen val podražitev tako gospodinjstva šele čaka, nič drugače pa ne velja za podjetja, ki pa v povprečju v hitrejši meri plačujejo višje tržne cene tudi zaradi narave proizvodnje (predhodni zakupi energentov pri velikih porabnikih v primeru velikih nihanj pri porabi niso ekonomsko smiselni ali sploh mogoči). Ne glede na velik pomen geostrateških tveganj (invazija v Ukrajino) na cene energentov, še posebej naftnih derivatov, zemeljskega plina in električne energije, lahko z veliko gotovostjo trdimo, da se bodo končni izdatki za električno energijo in plin povečevali še najmanj do konca leta zaradi predhodno opravljenih zakupov trgovskih družb. Trenutne tržne razmere (letni produkti zakupov, ki jih lahko opravijo trgovske družbe za svoje odjemalce) pa kažejo, da bodo cene ostale povišane v celotnem obdobju 2023-2025, kar precej omejuje možnost državi oz. javnim financam, da dlje časa omilijo vpliv rasti cen teh energentov na proračune gospodinjstev. Tak scenarij seveda ni gotov, saj bi morebitna recesija v Evropi zmanjšala tudi povpraševanje po energentih in vodila celo v padec teh cen. Res pa je, da danes to (še) ni osnovni scenarij, ki ga lahko predvidevamo. Precej verjetnejša je torej rast teh cen kot pa njihov padec v kratkem. ■

Passport for goods

ATA zvezek (angl. ATA Carnet) Potni list za blago

NOVO

Digitalizacija ATA zvezka

Oddajte e-vlogo in ATA zvezek dobite po pošti

eatazvezki.gzs.si
mednarodni
carinski
dokumentza začasni
uvoz blagaomogoča
hitri prehod
mejebrez
plačila
uvoznih
dajatevza obdobje 1
letavelja v
78
državah1
dokument za
vse državeGospodarska
zbornica
Slovenijeza uporabo na mednarodnih
razstavah, sejmi, športnih
prireditvah, predstavitev v
podjetjih,...za blago, ki se vrne v
nespremenjeni obliki:
vzorci, sejmsko blago,
profesionalna oprema,
snemalna oprema, športna in
glasbena oprema, umetniški
izdelki,...
www.gzs.si/ata

ATA zvezke v Sloveniji izdaja Gospodarska zbornica Slovenije v Ljubljani in na 11-ih regijskih izpostavah (Kranj, Dravograd, Krško, Zagorje ob Savi, Nova Gorica, Novo mesto, Murska Sobota, Koper, Celje, Velenje, Maribor).

MEDICINSKI CENTER VID D.O.O.

Vrhunske okulistične, dermatološke in lepotne storitve v Medicinskem centru VID

Medicinski center VID letos obeležuje dvajset let svojega delovanja in s ponosom se ozirajo na prehojeno pot. Sodoben center nudi kakovostno in hitro obravnavo, kar jim omogočajo najsoodobnejši aparati, nenehno izobraževanje in ekipa zaposlenih, ki diha kot eno.

Skoraj trideset let je že, odkar je zdravnik Franc Šalamun, dr. med. spec. oftalmolog, ustanovil družbo VID, d. o. o. Tri leta kasneje je začel delovati v zasebni specialistični okulistični ambulanti v Kromberku pri Novi Gorici. Pomemben mejnik pa se je zgodil leto kasneje, ko je podjetje vstopilo v javni zdravstveni sistem s pridobitvijo koncesije za okulistično ambulantno dejavnost in leto kasneje še za opravljanje operativne dejavnosti na področju sive mreže.

Dober glas se je razširil in dr. Šalamun je pristopil k izgradnji Medicinskega centra VID z namenom, da bi lahko pacientom ponudili strokovne zdravstvene storitve v okviru moderno zasnovanih prostorov z najvišjo stopnjo tehnološke opremljenosti. Medicinski center VID je zaživel leta 2002.

Poleg okulistične in operativne dejavnosti še Medicinsko lepotni center

Okulistični ambulantni in operativni dejavnosti se je leta 2006 pridružil Medicinsko lepotni center, v okviru katerega se izvajajo zdravstvene storitve s področja dermatologije, estetske medicine in kirurgije.

»Z izgradnjo Medicinskega centra VID se je postavilo temelje strokovnemu izvajanju zdravstvenih storitev. Vsa pridoblje-

na znanja med leti in nenehno izobraževanje kadra odražajo visoko stopnjo kakovostno in varno opravljenih storitev, ki so jih prepoznali tudi uporabniki, saj se povpraševanje s strani pacientov vsako leto povečuje,« ob tem pove direktorica Tatjana Špacapan.

V sodobno opremljenih ambulantnih prostorih in operacijskih dvoranah zdravniki na letni ravni izvedejo več kot 2.000 operativnih posegov pacientov iz različnih krajev Slovenije, Italije in Hrvaške.

Posodobitev diagnostičnih in terapevtskih postopkov

Da lahko zagotovijo najvišjo stopnjo diagnosticiranja in zdravljenja, v družbi VID razpolagajo z visoko stopnjo tehnološke opremljenosti. V zadnjem letu so temeljito posodobili diagnostične in terapevtske postopke. Med drugim so z nakupom najsoodobnejšega excimer laser aparata za izvajanje laserskih operacij oči, Schwind Amaris 1050RS Black Limited Edition, pristopili k personalizirani korekciji refrakcijske napake očesa; popolno analizo vseh parametrov, ki so odgovorni za jasno sliko v očesu, jim omogoča CSO skupina diagnostičnih aparatov; kupili so dva Phaco emulsifikatorja – Oertli Faros, ki omogočata izredno hitro izvajanje operacij katarakte; neprekosljivo natančno izdelavo očal pa jim omogoča biometrična tehnologija za personalizirano izdelavo očal Rodenstock.

Vodstvo družbe VID se zaveda, da je za doseganje rezultatov pomembna dobra

organiziranost celotnega tima, zato veliko pozornost namenjajo spoštljivim medosebnim odnosom, prijazni komunikaciji in graditvi zaupanja, kar se odraža v dobri klimi in kulturi kolektiva. Vse to pa čutijo tudi pacienti, ki izražajo visoko stopnjo zadovoljstva z njihovimi storitvami.

Strateška lokacija Medicinskega centra VID tik ob slovensko italijanski meji nudi možnosti izvajanja zdravstvenih storitev pacientom tako iz slovenskega, kot italijanskega prostora.

KONFERENCA

Zgrabimo priložnosti«

Osrednji temi 9. mednarodne konference »Zgrabimo priložnosti«, ki je v organizaciji Podjetniško trgovske zbornice (PTZ) potekala 7. in 8. aprila, sta bili viri financiranja in veščine, ki jih potrebuje uspešna podjetnica.

Urška Ambrož, Sidera, komunikacijska agencija, Viktorija Kovač, PTZ, foto: Kraftart

Med večjimi izzivi, s katerimi se soočajo MSP-ji, so viri financiranja. Več kot 180 udeležencev je na deveti dvodnevni (hibridni) konferenci v AMZS Centru varne vožnje na Vranskem prisluhnilo govorcem.

Trivo Kremlj, podpredsednik UO PTZ, je izpostavil vpliv in posledice pandemije covida-19 na MSP-je. »Dolgotrajne prekinitev poslovanja, minimalno povpraševanje in prekinitev v vrednostni verigi so ustvarili pomembne operativne in finančne pritiske ter ogrozili obstoj mnogih delujočih podjetij in podjetnikov, dodaten pritisk pa dodajajo vojna v Ukrajini, inflacija, bikovska rast cen energentov in surovin ter nestabilnost finančnih trgov.« Vsi ti dejavniki pripeljejo do še večjih likvidnostnih izzivov, ti pa pomembno vplivajo tudi na osredotočenost

v razvoj. Pandemija je sicer pospešila digitalizacijo, a mnoga mikro in mala podjetja je ne štejejo za bistven element poslovanja. Prav tako je položaj žensk v digitalnem svetu slabši. »Digitalizacija lahko pripomore k enakosti spolov zaradi lažjega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja. V inovacijskem ekosistemu 4PDIH v sodelovanju s partnerji ponujajo veliko priložnosti za pridobivanje digitalnih kompetenc, še posebno za ženske,« je spodbudno zaključil.

Mitja Gorenšček, izvršni direktor GZS, je zbranim predstavil aktualne javne razpise iz naslova Načrta za okrepanje in odpornost in izpostavil, da so razvojno usmerjena podjetja na podporne ukrepe dolgo čakala in so pripravljena na njihovo koriščenje. GZS je oblikovala tudi posebno delovno skupino za celovito storitev poglobljenega informiranja in svetovanja podjetjem ter izobraževanja. Gorenšček je izpostavil tudi strateški razvojni dokument Horizonti prihodnosti, ki vključuje zavezujoče cilje in praktične ukrepe za razvojni preboj slovenskega gospodarstva.

»Podjetniki se od drugih ljudi v največji meri razlikujejo ravno v tem, kako reagirajo na okoliščine in izzive v svojem okolju – teh ne vidijo kot ovire, saj jih znajo izkoristiti sebi v prid,« je dejal **minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek**. Poudaril je še, da je Vlada je v okviru protikoronskih paketov gospodarstvu namenila kar 2,3 milijarde

evrov ter dodal, da je ob tem Ministrstvo RS za gospodarski razvoj in tehnologijo preko razpisov z dobro milijardo sredstev podjetja spodbujalo k prilagoditvam na nove izzive. »Zaradi dela mikro, malih in srednjih podjetij živimo v socialni državi, zato lahko delujeta naše zdravstvo in šolstvo. Slovenija je močna toliko, kot je močno njeno gospodarstvo,« je zaključil minister.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: »Najprej pomisli na male!«

Poslovne in organizacijske posebnosti delovanja malih podjetij je pri pripravi predpisov nujno upoštevati kot argument za izjeme od splošnih pravil in postopkov z uveljavljanjem poenostavitvev za MSP po načelu »Najprej pomisli na male!«. Nadzor naj vrši MGRT.

Zbrane je nagovorili tudi **predstavniki združenja klubov poslovnih angelov Jan Debets** in predstavil njihove cilje, najpomembnejši so ozaveščanje in izobraževanje, v zadnjem času tudi večje vključevanje žensk.

Okrogla miza o izzivih financiranja za MSP je nakazala, da se letos pričakuje izboljšanje dostopnosti do virov financiranja. V letu 2021 so MSP povečali uporabo notranjih virov financiranja in zmanjšali uporabo zunanjih. 91 % MSP pa je ocenilo,

da namerava investirati v naslednjih treh letih.

Četrto leto zapored rast v ženskem podjetništvu

Zaključek drugega dne konference je bil, da enakosti med spoloma v podjetništvu še nismo dosegli. Poti do izboljšanja stanja so v prilagoditvah izobraževalnega sistema, programih za spodbujanje žensk v podjetništvu in predvsem prilagoditvi pogojev, ki bi ženskam olajšali usklajevanje delovnih in družinskih obveznosti. »Raziskave kažejo, da podjetja, ki jih vodi ženske, ali so v ženski lasti, več vračajo družbi, zaposleni v teh podjetjih pa so bolj zadovoljni,« je poudarila **predsednica Sekcije podjetnic doc. dr. Mateja Vadnjal**.

Z nekaj aktualnimi rezultati raziskave Globalnega podjetniškega Monitorja, ki prikazujejo udeležbo žensk v podjetništvu, je postregla prof. dr. Karin Širec. Slovenija je sicer že četrto leto zapored zaznala rast v ženskem podjetništvu – to je spodbudno glede na dejstvo, da smo bili po tem indeksu v letu 2012 najslabši na svetu, sedaj pa smo boljši od povprečja. »To pomeni, da aktivnosti za opolnomočenje in spodbujanje ženskega podjetništva vodijo v pravo smer,« je poudarila dr. Širec in dodala, da je na poti do enakosti potrebnih še nekaj korakov. Da imamo v Sloveniji še veliko priložnosti predvsem v izobraževalnem procesu, je naglasila tudi **predsednica NO Podjetniško trgovske zbornice Branka Drnovšek-Adamlje**.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Ženskam prijazno podjetništvo

- finančne podpore in druge spodbude podjetnicam (mentorstvo),
- zagotoviti družini prijazno delovanje ustanov (prilagoditve urnikov vrtcev, podaljšana bivanja v šolah ...).

»Okolje je ključno za razvoj talentov. V Sloveniji je bilo že precej narejenega, a nas veliko še čaka. Pozdravljam Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti in spodbujanje tehničnih izobraževanj s

Vrhunec prvega dne je bila podelitev priznanja za odličnost v poslovanju – Pomladni veter. Letošnji prejemnik je podjetje Katapult d.o.o. iz Trbovelj. Po mnenju članov GZS, sekcij in zbornic znotraj GZS je nagrajeno podjetje s svojimi izobraževalnimi vsebinami bistveno doprineslo k pospeševanju podjetništva v slovenskem prostoru in tudi izven naših meja. S svojim coworkingom in povezovanjem podjetij ustvarja pozitivno podjetniško klimo in oblikuje prijazno podjetniško okolje. Z različnimi povezovanji v startup ekosistemu promovira dobre podjetniške prakse in podjetjem pomaga pri realizaciji njihovih poslovnih idej.

Po podelitvi priznanja Pomladni veter so se pred naš fotografski objektiv postavili (od leve proti desni): Vida Kožar, direktorica PTZ, Ksenija Benedetti, PROTOKOL, s.p., Trivo Krempel, podpredsednik UO PTZ, ter predstavniki nagrajenega podjetja Katapult - Mišo Gornik, Neja Šoberl, Jernej Ženko in Tina Barič.

posebnim programom za spodbujanje deklet,« je dejal **Mark Boris Andrijanič, minister brez resorja, pristojen za digitalno preobrazbo**. Napovedal je javni razpis, s katerim bodo jeseni skušali za tehnične vsebine navdušiti tudi dekleta.

(Ne)enakosti med spoloma v podjetništvu se je dotaknila tudi **Polona Rifelj, državna sekretarka za področje malega gospodarstva, podjetništva in obrti**. Meni, da enakost med spoloma pomeni, da morajo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi enako prepoznavni, razpolagati morajo z enako družbeno močjo, biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja ter imeti enako korist od rezultatov družbenega napredka.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo preko Agencije SPIRIT v okviru spodbujanja ženskega podjetništva zagotavlja usposabljanje za podjetnice začetnice. K spodbujanju začetka podjetniške poti prispeva tudi možnost za pridobitev finančne spodbude za najboljši poslovni model v višini 3.000 evrov, ki je namenjen podjetnicam. Programi na področju izobraževanja in usposabljanja za podjetništvo za različne ciljne skupine ter ukrepi za izboljšanje odnosa do podjetništva se bodo nadaljevali. Ukrepi bodo namenjeni tudi ženskim podjetnicam, sredstva na ministrstvu želijo zagotoviti tako za usposabljanje in mentoriranje kot za finančne spodbude v obliki subvencij in mikrokreditov. ■

**Že 75 let smo zanesljiv partner
slovenskemu gospodarstvu, šolam,
društvom in posameznikom.**

Nam lahko 100% zaupate:

- Odkup in odvoz odpadnega materiala
- Embalažno shemo
- Uničenje zaupne dokumentacije
- Odkup odsluženega vozila

www.dinos.si

Na voljo smo vam na 18 lokacijah po Sloveniji.

IZOBRAŽEVANJE

Za boljše poznavanje in promocijo poklicev

Slovenska podjetja so v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in njenimi regionalnimi zbornicami ponovno odprla vrata osnovnošolcem in jim omogočila neposredno spoznavanje poklicev.

Andreja Sever, Služba za razvoj kadrov in izobraževanje GZS; foto: arhiv GZS

Po dveletnem premoru zaradi epidemije covida-19 smo na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) ponovno povezovali šole in podjetja in omogočili obiske učencev pri naših članih, z namenom spoznavanja in promocije poklicev.

Horizonti prihodnosti

Ukrep: Karierna orientacija mladih

Okrepiti karierno orientacijo mladih v zgodnjem vzgojnem obdobju in kasneje na izobraževalni vertikali, pri čemer je treba zagotoviti spoznavanje in raziskovanje poklicev v realnem delovnem okolju (Dan odprtih vrat slovenskega gospodarstva, senčenje ipd.).

Organizirali smo 50 obiskov podjetij v 9 statističnih regijah. Slovenska podjetja so odprla svoja vrata več kot 1.400 učencem od 5. do 9. razreda ter jim predstavila različne poklice. Tako so jim približali pisan svet gospodarstva. Na ta način so se učenci seznanili tudi z bolj skritimi poklici, ki jih sicer nimajo priložnosti spoznati. Večina teh poklicev spada med deficitarne, saj jih v naših podjetjih kronično primanjkuje. Mladi so tako iz prve roke spoznali naravo dela in procese ter pripomočke, poklepetali so z zaposlenimi in ugotovili med drugim tudi to, da poleg znanja in

veščin potrebuješ za dobre rezultate tudi visoko stopnjo motiviranosti in spodbudno delovno okolje. In tega v slovenskih podjetjih zagotovo ne manjka.

Več kot 1.400 učencev od 5. do 9. razreda osnovne šole je to pomlad spoznavalo zanimive poklice v podjetjih po Sloveniji.

Verjamemo, da bo mladim ta izkušnja dobra popotnica pri izbiri smeri nadaljnega šolanja in karierni poti, saj je v prvem letu izvajanja projekta v anketi kar 96 % učencev izrazilo, da si želi več

takšnih možnosti. Za podjetja pa je to odlična priložnost, da si na dolgi rok zagotovijo več kadra, ki jim ga primanjkuje.

Učenci in učitelji so v pismih, v katerih so opisali svoje vtise iz podjetij, med drugim zapisali: »Hvala. Bilo je poučno, izredno zanimivo, razgibano in tudi zabavno. Spoznali smo številne zanimive poklice, o katerih se nam ni niti sanjalo.«

Karierna orientacija mladih je kot eden od ukrepov za razvojni preboj Slovenije opredeljena tudi v strateško razvojnem dokumentu Horizonti prihodnosti, zato bomo tovrstno prakso nadaljevali in nadgrajevali tudi v prihodnje. ■

Med podjetji, ki so učencem omogočila neposredno spoznavanje poklicev, je bilo tudi Varis Lendava.

ZITKO LETA

Nagrado ZIT partner leta za večjo digitalno ambicijo prejel MGRT

GZS - Združenje za informatiko in telekomunikacije (ZIT) je podelilo nagrade ZITko leta za posebne dosežke in priznanje ZIT partner leta za večjo digitalno ambicijo.

Maruša Boh, GZS - Združenje za informatiko in telekomunikacije, foto: Kraftart

Dobitniki nagrade ZITko leta za posebne dosežke so **Ernest Žejn** iz podjetja Žejn, **Igor Zorko** iz podjetja ZZI, **Aleksander Bastl** iz podjetja Bass ter **Janko Burger** iz podjetja Cosylab. Priznanje ZIT partner leta za večjo digitalno ambicijo je prejelo **Ministrstvo RS za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT)**.

»V Združenju za informatiko in telekomunikacije naši člani aktivno sodelujejo v številnih pobudah, delovnih skupinah in sekcijah. Njihove aktivnosti, izkušnje, delo in energija, ki jih usmerjajo v izboljševanje pogojev za IKT panogo, njeno

boljšo izvozno usmerjenost ter za podporo digitalizacije v Sloveniji nasploh, zelo cenimo. In rezultati kažejo, da smo pri tem vsako leto bolj uspešni,« je povedal **Nenad Šutanovac**, direktor ZIT.

»Digitalizacija in IT sektor tvorita razvojno osnovo Evrope in Slovenije. Zato je pomembno da slovenska podjetja zagotavljamo kvalitetno podporo naši digitalni preobrazbi,« se je za nagrado zahvalil **Igor Zorko**.

Janko Burger je poudaril pomen povezovanja. Zahvalil se je združenju in GZS, da omogočata odlično platformo za

oblikovanje novih partnerstev med podjetji, z raziskovalno skupnostjo kot tudi za usmerjen dialog z državo.

»To je nagrada za naše skupne dosežke. Kaže nam potrditev dobrega dela in nam predstavlja spodbudo za nadaljnje korake«, je povedal **Aleksander Bastl**.

Po besedah **Ernesta Žejna** postaja digitalna agenda eden najpomembnejših stebrov gospodarskega razvoja, GZS in Združenje za informatiko in telekomunikacije pa pri tem igrata ključno vlogo vpetosti IKT gospodarstva v digitalne razvojne smernice.

»Sedaj je čas za okrevanje, ključno vlogo pri tem pa bo odigralo področje digitalizacije in digitalna preobrazba gospodarstva, kamor smo v zadnjih štirih letih intenzivno usmerili finančne spodbude. Ukrepe smo sooblikovali z GZS - Združenjem za informatiko in telekomunikacije, saj stremimo k istim ciljem - projektom gospodarstva, ki vključujejo napredne digitalne tehnologije, povezovanje podjetij ter razvoj in krepitev novih znanj. S tovrstno podporo bomo nadaljevali tudi v prihodnje prek Načrta za okrevanje in odpornost in sredstev evropske kohezijske politike«, je povedala **Alenka Marovt** z MGRT in dodala, da so ponosni, da je nagrada ZIT partner leta za večjo digitalno ambicijo pripadla MGRT, saj to pomeni, da so vzpostavili odličen odnos in sodelovanje, ki temelji na strokovnosti, spoštovanju, iskrenosti in zaupanju. ■

Spominska fotografija nagradencev in direktorja ZIT (od leve proti desni): Aleksander Bastl, Igor Zorko, Alenka Marovt, Nenad Šutanovac, Ernest Žejn in Janko Burger.

ROCCO NEPREMIČNINE D.O.O.

Butična agencija, nadstandardne storitve

Rocco nepremičnine, d. o. o. je butična nepremičninska agencija, v kateri trenutno deluje šest sodelavcev z različnimi strokovnimi kompetencami in bogatimi izkušnjami na več področjih – od ekonomije, organizacije, prava in poslovanja vse do arhitekturnega oblikovanja in umetnosti.

»Stremimo k strokovnosti, neposrednemu osebnemu odnosu s strankami in transparentnosti, ki klientom zagotavlja varnost nakupa ali prodaje. Trudimo se biti inovativni, prodorni in predvsem kakovostni, in tako našim strankam zagotoviti, kar se da pristno izkušnjo pri sodelovanju z nami,« pravijo.

Poslovna etika jim veleva, da komitentom dajejo strokovne in profesionalne nasvete in hkrati gradijo zaupanja vredne odnose. Zanje niso le številke, ampak ljudje z natrpanim urnikom, edinstveno osebnostjo in specifičnimi željami. Vsa-kogar poskušajo pobližje spoznati in zanje najti rešitve, ki so jim pisane na kožo.

Poudarek na pravni varnosti

Velik poudarek dajejo pravni varnosti svojih strank in sklenjenih poslov ter posredništev, zato sodelujejo zgolj z vrhunskimi odvetniškimi pisarnami in pravnimi strokovnjaki na področju ne-

premičninskega trga. Ogromno pozornosti posvečajo novostim na področju nepremičninske zakonodaje, saj le tako lahko ostanejo aktualni in ažurni, sama butičnost njihove agencije pa zagotavlja fleksibilnost, ki je potrebna za hitro in preudarno reševanje največjih izzivov.

Sodelovanje pri luksuznih projektih in z vrhunskimi arhitekti

Ponosni so na svoje izkušnje pri delu z luksuznimi novogradnjami, kjer so pri projektih vključeni že od prvega koncepta. Celovit vpogled in temeljito poznavanje namena in strukture samega projekta jim omogoča, da ga lahko bolje približajo svojim strankam.

Sodelujejo z arhitekti, s katerimi jih združuje čut za estetiko in dojemanje prostora ter razumevanje njegove uporabe, ter ljudmi s področja gradbeništva in naročniki, kar jih pripelje do posredovanja pri nepremičninah, v katere zares verjamejo in jim je z njimi užitek delati, saj vedo, da bodo končni uporabniki z njimi zadovoljni in se bodo v njih že od prvega obiska počutili kot doma.

Trenutno tako sodelujejo pri realizaciji projekta sodobno zasnovane soseske zaprtega tipa na dobro osončeni slikoviti parceli, naslonjeni na pobočje Šmarne gore. Moderno oblikovane hiše s poudar-

kom na vrhunskih naravnih materialih in z veliko možnosti za personalizacijo bodo zadovoljile tudi najbolj zahtevne kupce.

Presegajo meje nepremičninskega posredovanja

»Smo agencija, ki ponuja nadstandardne storitve in s tem presega meje nepremičninskega posredovanja. Zaenkrat nam to več kot odlično uspeva, saj so povratne informacije strank in poslovnih partnerjev pozitivne in se k nam radi vračajo, ter ostanejo z nami povezani tudi po zaključenem poslovanju. Zadovoljstvo strank pa za nas predstavlja ultimativni cilj in nam je v navdih in obenem močna motivacija za nadaljnje delo, saj želimo ostati na najvišji ravni na področju storitev, ki jih opravljamo in hkrati nenehno dopolnjevati svoje znanje in izkušnje. Upamo, da bomo na ta način ohranili in še povečali zaupanje svojih starih, sedanjih in prihodnjih strank in poslovnih partnerjev,« pravijo v Rocco nepremičnine.

Rocco
NEPREMIČNINE

NAČRTOVANA NOVA STAVBA

Četrto stoletje uspešnega delovanja

Z novo investicijo družba Bosch Rexroth d.o.o. gradi novo poglavje prisotnosti svetovne znamke Robert Bosch v Sloveniji.

V letu 2023 bo družba Bosch Rexroth d.o.o. na novi lokaciji v bližini letališča Brnik pridobila nove možnosti za razvoj dodatnih dejavnosti znotraj skupine

Podjetje Bosch Rexroth d. o. o. je eno izmed štirih družb v skupini Industrial Applications skupine Bosch Rexroth AG v Nemčiji, ki je glavni upravitelj industrijskih tehnologij na področju avtomatizacije, pogonov, mobilnih strojev in drugih industrijskih rešitev.

Zgodba o uspehu se je začela v Železnikih

Zgodovina podjetja v Sloveniji sega v leto 1998, ko je bilo podjetje ustanovljeno pod imenom Indramat elektromotorji d.o.o. v Železnikih. Leta 2003 se je glavna podjetja preselila na novo lokacijo v Škofji Loki.

Bosch Rexroth d.o.o. je vodilno podjetje na področju maloserijske proizvodnje tehnično zahtevnih elektromotorjev in varilnih transformatorjev. Družba zaposluje približno 400 delavcev.

Uspeh podjetja temelji na razvoju in proizvodnji motorjev in transformatorjev za potrebe avtomobilске industrije, obdelovalnih strojev ter avtomatizaciji proizvodnje.

Nadaljnja rast in razvoj na novi lokaciji

Podjetje v Sloveniji trenutno deluje na treh lokacijah: v Škofji Loki, kjer so uprava, logistični center in proizvodni obrat, v Železnikih, kjer poteka mehanska obdelava, in v Šenčurju, kjer deluje razvojni center.

Na novi lokaciji bo dovolj prostora za nadaljnjo rast in razvoj. Cilj novogradnje je konsolidacija aktivnosti, in sicer proizvodnje in projektiranja rešitev na področju avtomatizacije in elektrifikacije.

Bosch Rexroth AG s tem projektom krepi globalne in lokalne verige dodanih vrednosti ter izboljšuje konkurenčne člene v dobavni verigi v Sloveniji. Z začetkom gradnje novega obrata v letošnjem letu se nevzdržno približuje selitev na novo lokacijo, ki je predvidena v prvem četrtletju leta 2023.

1998

**Ustanovitev podjetja
INDRAMAT ELEKTROMOTORJI**

2016

**Preimenovanje podjetja
Indramat elektromotorji d.o.o.
v BOSCH REXROTH d.o.o.**

2023

Selitev podjetja na novo lokacijo

rexroth
A Bosch Company

Bosch Rexroth d.o.o.,
Kidričeva cesta 81,
4220 Škofja Loka
info@boschrexroth.si
zaposlitev@bosch.com

080 80 16

Boštjan Požar
direktor Regionalne zbornice Postojna

INTERVJU

»Za resnejši razvojni preboj je nujen dotok svežega kapitala«

Primorsko-notranjsko regijo pestijo številni izzivi. Poleg pomanjkanja prostora za investicije ter večjih akterjev, ki bi spodbudili lokalno gospodarstvo, težavo predstavlja tudi manko kadra oziroma njegova nezadostna izobrazba.

Jerneja Srebot, foto: Simon Avsec

Kot odgovor na pomanjkanje usposobljenih delovne sile so v regiji uvedli nekatere rešitve, ki so že obrodile sadove, **direktor Regionalne zbornice Postojna Boštjan Požar** pa meni, da se priložnosti med drugim kažejo še v neizkoriščenem potencialu lesa, ki je bil nekdanj ključen element regijskega gospodarstva.

Kako ocenjujete trenutno stanje gospodarstva v regiji?

Gospodarstvo primorsko-notranjske regije je eno manjših v državi, saj v nacionalni BDP prispeva le okrog 2 odstotka. V regiji deluje 9 velikih, 24 srednjih in približno 150 malih podjetij, ostalo so mikro podjetja. Prevladujejo predelovalne dejavnosti, trgovina ter vzdrževanje in popravilo motornih vozil, med samostojnimi podjetniki pa prevoz v cestnem prometu in gradbeništvo.

V regiji ni prodornih hi-tech podjetij, ki bi za sabo potegnili dobaviteljsko verigo, soustvarjala startupe in bila sposobna generirati nov razvojni cikel.

V veliki meri gre za proizvodno naravnano podjetja z nizko stopnjo inovativnosti, dodana vrednost na zaposlenega je pod slovenskim povprečjem, regija tudi zelo

nazaduje pri vlaganjih v raziskave in razvoj. Vse navedeno regiji onemogoča dostop do razvojnega denarja, ki se namenja za nove tehnologije, prihranek energije, zeleno, digitalno, krožno, trajnostno, raziskave in razvoj itd. To pomeni, da podjetja, ki predhodno niso dosegla določene razvojne stopnje, na razpisih težje dostopajo do nepovratnega razvojnega denarja.

Regija ima veliko prostora za nadgradnjo na področju turizma - ne masovnega turizma, ampak manjše turistične ponudbe.

Regija je razvojni zaostanek za razvitejšimi v prejšnji finančni perspektivi še povečala, kljub temu da gospodarstvo na splošno v zadnjih letih posluje uspešnejše kot kdaj koli prej. Glede na alokacijo kohezijskih sredstev za gospodarstvo v finančni perspektivi 2021-2027 in tudi ostale dejavnike, ki vplivajo na stanje in rast regijskega gospodarstva, pa bi rekel, da se bo ta trend še nadaljeval.

Kakšne so vaše napovedi v primerjavi z lanskoletnimi rezultati?

Uradnih rezultatov AJPes še ni, glede na situacijo pa ocenjujem, da bo poslovanje v letu 2021 nekje na ravni leta 2020.

Kateri so največji izzivi v regiji in kako jih rešujete?

Izzivov v regiji je precej. Eden največjih izzivov je prehod iz proizvodno naravnane gospodarstva na razvojno naravnano gospodarstvo. Prevlada tradicionalnih panog in proizvodnje polizdelkov se nadaljuje, le peščica podjetij ima lasten razvoj, malo je končnih izdelkov in dejavnosti z visoko dodano vrednostjo. Na tem področju regija nima pravih nosilcev, v regiji ni prodornih hi-tech podjetij, ki bi za sabo potegnili dobaviteljsko verigo, soustvarjala start-upe in bila sposobna generirati nov razvojni cikel. Zdi se, da regija pravih odgovorov nima, za resnejši razvojni preboj pa je po moji oceni nujen dotok svežega kapitala in nov investicijski cikel v regiji.

Cestne povezave so za pospešen gospodarski razvoj na več koncih regije neustrezne.

Drug izziv regije je pomanjkanje kompetentnega kadra, predvsem v strojništvu. Regija se je na to odzvala z vzpostavitvijo Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij (ICST), ki deluje v okviru Šolskega centra Postojna. Ta je po velikih porodnih krčih začel prinašati rezultate, še vedno pa delovanje ICST znatno zavira rigidno

izobraževalni sistem, ki kot tak ne more slediti potrebam gospodarstva in bi ga bilo treba hitro in korenito posodobiti, da bi bile kompetence kadrov, ki zapuščajo formalne izobraževalne programe, čimbolj skladne s potrebami podjetij. V prihodnje lahko že pričakujemo, da bodo delovanje ICST občutila tudi regijska podjetja.

Nadalje, regija prednjači po obsegu varovanih območij, posledično pa nima dovolj razpoložljivega prostora za večje investicije, ki so potrebne, da bi ji dale nov razvojni zagon – kljub temu, da je s 37 prebivalci na km² najredkeje poseljena med slovenskimi regijami. Četudi ima regija odlično geografsko lego, saj je umeščena med dve najbolj razviti regiji, so cestne povezave za pospešen gospodarski razvoj na več koncih regije neustrezne. Izzivov torej ne manjka.

Lesarstvo je bilo pred leti paradni konj regijskega gospodarstva. Na tem področju je še precej priložnosti, predvsem v nišnih lesnih izdelkih z visoko dodano vrednostjo.

Ali oz. kako vojna v Ukrajini in sankcije proti Rusiji vplivajo na poslovanje podjetij v regiji?

Vojna na evropskih tleh je korenito zamajala vse družbene sisteme, tudi gospodarstvo. Priča smo enormnim bolj ali manj upravičenim dvigom cen materialov, surovin in energentov, kar pomeni znaten pritisk na cene. Večji pritisk na cene pa so podjetja utrpela, bolj so prizadeta. V regiji imamo oboje, podjetja, ki jih je situacija spravila na kolena, in tudi podjetja, ki večjih posledic za enkrat še ne čutijo.

Kje še vidite potencial za izboljšanje, kje se odpirajo nove priložnosti?

Glede na to, da je primorsko-notranjska regija ena izmed štirih gozdarskih regij v Sloveniji in da 74 odstotkov regije pokriva gozd, je največji potencial regije prav gotovo na področju lesarstva. Lesarstvo je bilo pred leti paradni konj regijskega gospodarstva in prepričan sem, da je še

precej priložnosti na tem področju, predvsem v nišnih lesnih izdelkih z visoko dodano vrednostjo. Nekaj dokaj uspešnih podjetij v panogi v regiji še deluje, glede na obilje surovine, s katero regija razpolaga, pa je prostora in priložnosti na tem področju še veliko.

Nekaj potenciala je prav gotovo še v elektro in elektronski industriji, pa tudi v proizvodnji gume in plastičnih mas. Neizkoriščene priložnosti ima regija tudi na področju turizma. Seveda tu ne govorimo o masovnem turizmu, ki ga regija ne zmore, saj za to nima ustrezne infrastrukture in tudi ne drugih kapacitet, pač pa o manjši turistični ponudbi, ki je še vedno precej pomanjkljiva in ima še dosti prostora za nadgradnjo.

Težava s kadri so tudi njihove kompetence. Po koncu formalnih izobraževanj so preslabo usposobljeni. Podjetja morajo vlagati v njihovo usposabljanje, kar pa terja čas in denar.

Kakšno je trenutno stanje z zaposlovanjem v regiji? Katerih kadrov najbolj primanjkuje?

Deficitarni kadri v regiji so predvsem tehnični kader, strojniki vseh stopenj, elektrotehniki, informatiki, manjka usposobljenih CNC operaterjev. Ne le, da je teh profilov premalo, težava je tudi v njihovih kompetencah, saj so kadri, ki končajo formalne programe izobraževanj, bistveno preslabo usposobljeni, tako da morajo podjetja vlagati v njihovo usposabljanje. To zahteva čas in denar, obenem pa moti delovni proces.

Kako bi opisali sodelovanje med zbornico in izobraževalnimi institucijami v regiji? Ali bi lahko izpostavili primere dobre prakse?

Regionalna zbornica Postojna in RRA Zeleni kras, ki jo vodim, se od vzpostavitve dalje aktivno vključuje v delo ICST, ki deluje v okviru Šolskega centra Postojna. Regionalna zbornica Postojna predstavlja vez med podjetji in izobraževalnim sistemom, vez med podjetniškim in »šolski« razmišljanjem in v delovanju ICST zastopa interese gospodarstva.

Že dolgo vlada velik razkorak med potrebami gospodarstva na področju izobraževanja in rezultati izobraževalnega sistema. Izobraževalni sistem se na potrebe gospodarstva odziva daleč prepočasi, moral pa bi biti dva koraka pred gospodarstvom, imeti najbolj sodobne stroje in opremo ter redno vlagati tudi v usposabljanja svojih zaposlenih. Če je za to potrebno spremeniti zakon, potem spremenimo zakon, vendar se zdi, da za to ni volje predvsem na strani nosilcev izobraževalnega sistema. ■

BDP na prebivalca regije (19.551 EUR, 2020) je drugi najnižji med dvanajstimi regijami v Sloveniji. Ob tem je bil za 12,4 % nižji od povprečnega v Sloveniji.

Analitika GZS

PRIMORSKO-NOTRANJSKA REGIJA

Povpraševanja precej, delavcev pa premalo

Podjetja primorsko-notranjske regije so težavam navkljub v relativno dobrem stanju, obetajo pa si še dodatno rast ter nove razvojne projekte. Precej se morajo potruditi pri iskanju novih sodelavcev ter iskati nove rešitve, da si zagotovijo ustrezno usposobljen kader.

Jerneja Srebot

Poslovali so razmeroma uspešno

Podjetja v primorsko-notranjski regiji so v veliki meri proizvodno naravnana, njihovo trenutno stanje pa je precej odvisno od njihove vpetosti v posledice, ki jih prinaša dogajanje na širši ravni. Številna podjetja so kljub vsem izzivom v preteklem času poslovala stabilno ali celo boljše kot sicer.

V skupini Pivka - Delamaris tako ne glede na podražitve poročajo o uspešnem delovanju. Spričo prizadevanj za kakovostno prehrano so se pred kratkim predstavili kot prvi in edini proizvajalec mesa v Sloveniji, ki nudi stalni izbor piščančjega mesa slovenskega porekla iz skrbne reje 100 % brez antibiotikov. Odločitev je posledica zaveze za rejo brez antibiotikov in jo potrjuje tudi mednarodni certifikat družbe DNV.

Kljub vsem izzivom preteklega obdobja so številna podjetja poslovala stabilno ali celo boljše kot sicer.

»Skrbna reja 100 % brez antibiotikov izhaja iz Pivkine zaveze, da si pri proizvodnji piščančjega mesa postavlja visoke standarde in deluje nad zahtevami EU. Delamaris z več kot 140-letno tradicijo utrjuje svojo pozicijo na 24 trgih sveta,«

zagotavlja **predsednik uprave skupine Pivka – Delamaris Janez Rebec**.

Čutijo se vplivi dogajanja na vzhodu

Trenutne mednarodne razmere na podjetja vplivajo zelo različno. Nekateri so se morala močno prilagoditi in iskati nove rešitve, da so lahko obstala, medtem ko druga niso občutila večjih posledic. V skupini **ebm-papst** so denimo zelo malo neposredno odvisni od

ruskega trga, večji vpliv na njihovo delovanje je imela višja cena energije – tako elektrike kot plina. V odzivu na dražitev poskušajo varčevati s porabo tam, kjer je to mogoče.

Drugače je pri podjetjih, ki so poleg samih energentov odvisna tudi od surovin, kot so na primer žita. V skupini Pivka – Delamaris so si bili v ta namen primorani zagotoviti neke vrste varnostno zalogo. »Večje količine žit praviloma kupujemo

Do naslednje žetve so v skupini Pivka - Delamaris preskrbljeni, saj so si zagotovili varnostno zalogo.

ob žetvi, torej oktobra in novembra, tako smo do naslednje žetve preskrbljeni, kar se tega tiče,« pojasnjujejo.

Težave predstavlja tudi nedobavljivost različnih komponent in polizdelkov, ki vplivajo na proizvodnjo in posledično ustvarjajo zaostanke do kupcev. Nekaterih komponent, ki jih potrebujejo v proizvodnji – kot so določene surovine za krmila – niso mogli nabaviti, zaradi česar so na tem področju precej izpostavljeni. Zankrat kljub temu še ne beležijo večjih izpadov, povpraševanje po njihovih izdelkih pa se je kvečjemu povečalo, tako v Sloveniji kot tudi v tujini.

»Čuti se namreč, da je svet zelo povezan. Ob izpostavljenosti ukrajinske piščančje industrije se je povečalo povpraševanje tudi po naših perutninskih izdelkih, in to vse od držav Bližnjega vzhoda do Afrike,« pravi direktor Janez Rebec.

Za razvoj so potrebne določene spremembe

Podjetja se soočajo predvsem z izzivi novih usmeritev za spodbudo konkurenčnosti gospodarstva, pravi **dr. Jana Nadoh Bergoč, vodja postojnskega Podjetniškega inkubatorja Perspektiva**: »Govorimo o trajnostnem, krožnem gospodarstvu in o digitalizaciji, ki je z vidika EU in slovenskega gospodarstva zelo v ospredju, terjajo pa te spremembe s strani podjetij veliko prilagajanja ustaljenih procesov in načinov delovanja,« opozarja.

Foto: arhiv ebm_papst

V ebm-papst imajo večino zmogljivosti prodanih za več kot pol leta, pri nekaterih proizvodih celo za več kot leto.

V primorsko-notranjski regiji je bilo v 2021 registriranih 472 izvoznikov in 1.012 uvoznikov. Najpomembnejše izvozne države partnerice primorsko-notranjske regije v letu 2020 so bile: Nemčija (26,5 %), Italija (21,7 %), Hrvaška (8,4 %), Avstrija (6,4 %), Poljska (3,8 %).

Analitika GZS

Na tej točki podjetniški inkubator mlajšim ali novim podjetjem nudi znatno podporo pri zastavitvi ustreznega poslovnega modela ter oblikovanju produktov ali storitev, ki so prilagojeni trgu, starejša

podjetja pa sodelujejo predvsem v iskanju novih rešitev za uvajanje sprememb. »Seveda pa se tudi veliko ustaljenih podjetij na inkubator obrne s potrebo po novih pristopih v poslovanju in pri oblikovanju novih produktov,« pojasnjuje sogovornica.

Računajo na dvig prihodkov in povečanje delovnih mest

Kot je trend pri številnih drugih slovenskih podjetjih, se bodo v prihodnje tudi v primorsko-notranjski regiji usmerili v pridobivanje energije iz obnovljivih virov. V Pivkinem obratu v Kromberku so v marcu pridobili soglasje Elektro Primorske za

Za postojnske študente sta pomembna kakovost in pretok znanja

Višja strokovna šola v Postojni je regijsko višješolsko središče z bogato ponudbo študijskih programov in izobraževanj za delodajalce v širši regiji. Izvajamo tri višje šolske študijske programe, po zaključku študija diplomanti pridobijo nazive **Inženir strojništva, inženir gozdarstva in lovstva in Poslovni sekretar** ter raven izobrazbe je **VI/1**. Naši diplomanti imajo široko možnost zaposlovanja na različnih delovnih mestih.

Šola dobro sodeluje z gospodarstvom tako pri kadrih kot pri izvajanju praktičnega izobraževanja ter praktično usmerjenih diplomskih nalogah. Študenti v okviru praktičnega izobraževanja pod ustreznim mentorstvom v podjetjih spoznajo procese dela, s tem pridobijo veliko izkušenj že med študijem, obenem pa podjetja spoznajo svoje bodoče kadre.

Razvojne priložnosti vidimo v pripravi novih študijskih programov in prenovi obstoječih, ki bo sledila potrebam delodajalcev in napredku. Pred kratkim smo skupaj s slovenskimi strokovnjaki s področja gozdarstva pripravili akreditiran program za izpopolnjevanje na področju višjega strokovnega šolstva **Projektant/projektantka spravila lesa z gozdarsko žičnico**.

Vabimo podjetja, da svojim zaposlenim omogočijo študij pri nas, saj šola spodbuja razvoj, ustvarjalnost, samozavest pred novimi izzivi ter vseživljenjsko izobraževanje. Na spletni strani www.vspo.si si lahko ogledate naš predstavitevni **FILM** in naredite Virtualni **Sprehod 360°** po šoli. Veseli bomo vaše odločitve za študij pri nas!

Mag. Slavko Božič, vodja programskih področij

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA
POSTOJNA

Izkoristi pridobljeno znanje
za dobro zaposlitev

**STROJNIŠTVO
GOZDARSTVO IN LOVSTVO
POSLOVNI SEKRETAR**

Inženirji strojništva, inženirji gozdarstva
in lovstva, poslovni sekretarji -

slovensko gospodarstvo
vas potrebuje

Business
Administration
www.vspo.si
QR code
<http://www.vspo.si>
publiskanska cesta 2, Postojna

sončno elektrarno in že začeli proizvajati elektriko za približno četrtno elektrike, ki jo potrebuje, načrte za to pa imajo tudi v obratu na Kalu pri Pivki. Tudi sicer se usmerjajo v trajnostne projekte, v planu pa imajo tudi širitev ponudbe izdelkov z visoko dodano vrednostjo ter posodobitev obstoječe kapacitete za več avtomatizacije in robotizacije del, ki so fizično težavna.

Predelovalne dejavnosti, rudarstvo, oskrba z električno energijo in oskrba z vodo, ravnanjem z odpadki ustvarijo 30,2 % dodane vrednosti primorsko-notranjske regije. Še 18,8 % ustvarijo trgovina, gostinstvo in promet, 16,1 % uprava in obramba, socialno varstvo in zdravstvo, desetino poslovanje z nepremičninami, 8,6 % strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (leto 2020).

Analitika GZS

V podjetju ebm-papst poročajo o trenutno zelo visokem stanju naročil: večina zmogljivosti je prodana za več kot pol leta, pri nekaterih proizvodih pa celo za več kot 12 mesecev. Zadnje poslovno leto so končali s 40 % višjimi prihodki, kot so jih imeli leto poprej, na kar so vplivala predvsem višja naročila, delno pa tudi selitev dveh programov iz Nemčije.

»Letos smo začeli tudi s prenosom novega programa za izdelavo ventilatorjev za toplotne črpalke, profesionalne kuhinjske nape in komercialne hladilnike

za trgovske verige. Računamo, da bo proizvodnja v celoti stekla do letošnje jeseni in ravno ta program bo prinesel dodatna delovna mesta,« napovedujejo.

Za novo poslovno leto računajo na 10 % višje prihodke, investicije pa bodo usmerili predvsem v avtomatizacijo, izboljšave poslovnih procesov, industrializacijo novih produktov in v rast že omenjenega novega programa.

V zaposlene je treba vlagati

Skupno vsem podjetjem v regiji je kronično pomanjkanje delovne sile. Pri dobivanju novih sodelavcev se podjetja lotevajo z raznimi kampanjami, oglaševanjem in tudi z dvigovanjem plač.

»Predstavljamo se na dnevih predstavitev delodajalcev, nazadnje na Čezmejnem sejmu v Kopru, radi sodelujemo tudi na Kariernih dnevih biotehniške fakultete. Neprestano oglašujemo prosta delovna mesta, tudi prek agencij za zaposlovanje. Zavedamo se trenutne situacije na trgu dela, posledično velike stopnje fluktuacije, ki je v naši panogi še bolj izrazita, zato iščemo in izvajamo ukrepe tudi s področja dviga plač ali drugih bonitet za naše zaposlene,« pravijo v družbi Pivka – Delamaris.

Zaposlujejo delavce za proizvodnjo in podporne službe, ob širjenju poslovanja pa iščejo dodatno pomoč usposobljenih strokovnjakov na področju živilske tehnologije in drugih tehničnih strok. Nedostopna usposobljenost kadrov je poleg

splošnega pomanjkanja še en trn v peti zaposlovalcem.

V prvem četrtnetju 2022 je bilo v primorsko-notranjski regiji 1.184 brezposelnih, kar je bilo za 32 % oz. za 566 manj kot v prvem četrtnetju 2021. Stopnja registrirane brezposelnosti je znašala v 2021 5,7 %, kar je bilo pod povprečjem Slovenije (7,6 %) in se je v prvih dveh mesecih 2022 znižala na 4,8 %. Regija je na 3. mestu med 12 regijami po najnižji stopnji registrirane brezposelnosti.

Analitika GZS

V ebm-papst so kljub težavam v lanskem letu uspeli zaposliti 84 sodelavcev v Sloveniji in 145 v Srbiji, skupno pa imajo skoraj 800 zaposlenih. V podjetju skrbijo za dobro počutje sodelavcev, kar posledično prinaša nizko fluktuacijo. Zaposlenim ponujajo različne dodatke na dohodek, kot je dodatno pokojninsko zavarovanje, ob tem pa so tudi do družine prijazno podjetje ter v zadnji fazi postopka za prejem certifikata Družbeno odgovoren delodajalec.

»Letos načrtujemo v Sloveniji odpreti še vsaj 50 delovnih mest, v Srbiji pa do 30. Največ bomo zaposlovali delavce v proizvodnji, njihove vodje skupin in nastavljalce strojev. Nekaj sodelavcev bomo zaposlili tudi v režiji in sicer v kakovosti, nabavi in tehnologiji,« pravijo. ■

3CNC d.o.o.

Podjetje 3CNC že skoraj dvajset let deluje na trgu, od samih začetkov kontinuirano rastemo in širimo krog zadovoljnih strank, tako na domačem trgu, kot na tujih trgih, predvsem nemško govorečih.

Svojim kupcem nudimo naslednje storitve: CNC rezkanje, CNC globoko vrtanje, 5-osne CNC obdelave, CNC obdelave gravurnih vložkov pred kaljenjem.

Naša osnovna dejavnost je proizvodnja ohišij za orodja tlačnega litja, orodja za brizganje termoplastov, preoblikovalna orodja, obsekovalna orodja, vpenjalne priprave.

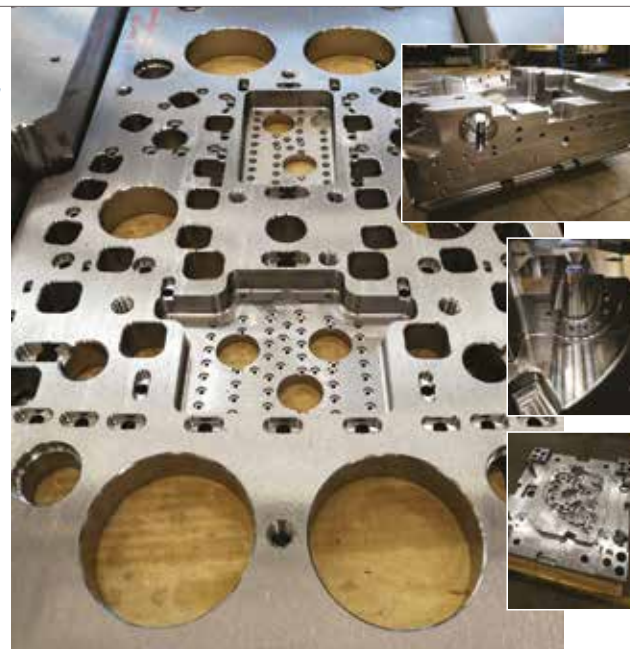
Že od leta 2009, ko smo prejeli certifikat kakovost ISO 9001, se zavedamo pomena kakovosti in zadovoljstva vseh udeležencev.

Smo fleksibilni in v vaši bližini.

Odlikujejo nas primerne cene, rokovna točnost in visoka kakovost naših storitev.

3CNC

3CNC d.o.o.
Neverke 58
SI – 6256 Košana
Slovenija
T + 386 5 7516 033
+ 386 5 7516 035
info@3cnc.si
www.3cnc.si

RRA Zeleni kras D.O.O.

Stavijo predvsem na zeleni, trajnostni razvoj

Regionalna razvojna agencija RRA Zeleni kras, ki deluje od leta 2000, izvaja splošne razvojne naloge v Primorsko-notranjski regiji. Dejavna je na več področjih; turizmu, podeželje, gospodarstvo in podjetništvo ter razvoj človeških virov.

»Precej pozornosti namenjamo turizmu, kjer je še veliko neizkoriščenih razvojnih potencialov. V našem okrilju je že vrsto let Regionalna destinacijska organizacija Postojnska jama-Zeleni kras (RDO), ki je dejavna na področju promocije, usmerjena je tudi v razvoj novih produktov, povezovanje ponudnikov, dvig kakovosti turistične ponudbe in podobno. Da bi ponudbo regije kar se da učinkovito tržili, smo v okviru RRA vzpostavili turistično agencijo Zeleni kras, ki se ukvarja izključno s privabljanjem gostov v regijo,« pravi direktor RRA Zeleni kras, mag. Boštjan Požar.

Spodbujanje podjetništva

RRA Zeleni kras je vodilni partner LAS Notranjska, ki je ena uspešnejših LAS v Sloveniji. Samo v letu 2021 je bilo izvedenih 20 manjših razvojnih projektov, za katere je bilo izplačanih dobrih 600 tisoč evrov. Največ projektov je s področja razvoja turizma, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, vključevanja ranljivih skupin, razvoja samooskrbe in podjetništva. Nadalje na RRA nudijo podporne storitve za gospodarstvo, kot so poslovna svetovanja in podpora pri dostopu do finančnih virov, ki zajema pripravo projektne in razpisne dokumentacije.

Pri dostopu do finančnih virov pomagajo podjetjem, kmetijskim gospodarstvom, kakor tudi Občinam. Nudijo tudi vodenje projektov za različne upravičence, saj je

ustrezno izvajanje projektov ključnega pomena za izplačilo odobrenih sredstev. Aktivno so vključeni v delovanje Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij, katerega namen je dvig kompetenc kadrov v strojništvu.

V okviru RRA se izvaja izredno uspešen finančni mehanizem Regionalna štipendijska shema (RŠS), preko katerega podjetja subvencionirano štipendirajo deficitarne kadre. V RŠS je kumulativno vključenih okrog 300 štipendistov in 100 regijskih podjetij. Izvajajo tudi projekt Podjetno nad izzive (PONI), ki pretežno mladim pomaga pri vstopu na podjetniško pot. V okviru projekta bodo na pod-

Najdosežki v letu 2021

»V letu 2021 je bila zaključena digitalizacija kulturne dediščine v regiji, narejeni so bili atraktivni 3D-modeli gradu Prem, dvorca Ravne, Malega gradu – Ravbarjevega stolpa v Planini in kulturne krajine Cerkniškega jezera – požiralnika Rešeto. 3D-model gradu Prem se že kapitalizira kot nova turistična ponudba Escape Castle Grad Prem. Tudi ostali digitalizirani elementi, ki so nastali v okviru tega projekta, vključno s hologramsko predstavitevjo preobrazbe kačjega pastirja, se že uporabljajo v različnih spletnih aplikacijah in na terenu služijo kot sveža dopolnitev in obogatitev obstoječe, ponekod precej pomanjkljive turistične ponudbe regije,« razlaga Boštjan Požar.

»V zadnjih nekaj letih dejavno privabljamo investitorje v regijo,« pravi mag. Boštjan Požar, direktor RRA Zeleni kras.

jetniško pot pomagali preko 50 bodočim podjetnikom.

V teku vrsta razvojnih projektov

RRA Zeleni kras trenutno izvaja 20 razvojnih projektov, kar je največ v njeni zgodovini. Njena ključna naloga pa je priprava Regionalnega razvojnega programa za Primorsko-notranjsko regijo 2021–2027, katerega razvojna specializacija je zeleni razvoj regije. S tem želi regija izkoristiti svoje značilnosti in primerjalne prednosti ter maksimalno izkoristiti usmeritev kohezijskih sredstev v zeleni razvoj. RRP je v zaključni fazi, RRA ima že pridobljeno pozitivno mnenje resornega ministrstva, RRP pa mora biti na organih regije potrjen do konca junija. Za regijo je pomemben tudi projekt Nature & Wildlife, katerega rezultat je nova turistična ponudba, in sicer program Explore the Wonder Nature, ki vključuje odkrivanje naravnih čudes čezmejnega območja Dinarskega kraka z opazovanjem medveda in drugih divjih živali v naravnem okolju.

PRIMORSKO-NOTRANJSKA REGIJA

Vrzel med izobraževanjem in gospodarstvom je prevelika

Stopnja delovne aktivnosti je v zadnjih letih rekordno visoka, podjetja pa s težavo dobivajo nove sodelavce, ki jih morajo v veliki meri še naknadno usposobiti za delo.

Jerneja Srebot

Direktor Regionalne zbornice Postojna Boštjan Požar ocenjuje, da deficitaren kader v primorsko-notranjski regiji lahko dobi zaposlitev takoj, ravno tako tudi nekvalificiran kader za delo v proizvodnji. Večji problem nastaja pri presežku družboslovcev in netehničnih profilov, ki jih regija s šibko institucionalno infrastrukturo ne more zaposliti. Iskanje kadra postaja vse večji problem tudi v gostinstvu in turizmu, saj ga izobraževalni sistem že vrsto let ne proizvede dovolj, v času zaprtja turističnih obratov pa so iz te panoge izstopili še tisti redki posamezniki. »Teh problemov se bo morala začeti zavedati tudi država in z ustreznimi ukrepi spodbuditi vpis na deficitarne programe ter zagotoviti ustrezno kakovost šolanja v teh programih,« meni Požar.

Dijaki in študenti so premalo vpeti v delovno okolje

Poleg splošnega pomanjkanja kadra je po mnenju strokovnjakov občuten problem tudi v prevelikem razkolu med kompetencami, ki jih priučujejo izobraževalne ustanove in dejanskimi potrebami gospodarstva. V primorsko-notranjski regiji so se z izzivom spopadli s pomočjo Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij (ICST), ki deluje v okviru šolskega centra Postojna. Njegovo glavno poslanstvo je izobraževanje, delno ločeno pa tam poteka tudi proizvodna dejavnost. »To pomeni,

da se del izobraževanja izvaja tudi na proizvodnih delih. S tem dosežemo, da je izobraževanje, kar se da realno, učenci pa imajo dejansko vpogled v izdelavo posameznega dela za trg,« pojasnjuje **Dejan Batista, vodja ICST**.

Po njegovem je prav premajhna vpetost dijakov in študentov v delovno okolje največji izziv pri njihovem prehajanju iz izobraževanja na trg dela. ICST v tem kontekstu predstavlja veznik med izobraževalno ustanovo in gospodarstvom, saj

usposabljanje v Centru poteka na profesionalni opremi, enaki tisti, ki se uporablja v industriji. Na ta način se že v procesu izobraževanja bistveno bolj približajo dejanskim pogojem na trgu dela.

»Ker nobena stvar ne gre čez noč, smo seveda tudi mi potrebovali nekaj časa, da smo prišli do pravih rešitev. Kolikor je meni znano, v Sloveniji centra, ki bi delovali na takšen način, ni, zato smo bili na tem področju primorani praktično orati ledino,« se spominja sogovornik.

Foto: Dejan Batista

Izobraževalni center sodobnih tehnologij (ICST) je oral ledino. Izobraževanje je realno in ponuja dejanski vpogled v izdelavo posameznega dela za trg.

V primorsko-notranjski regiji je bilo v prvih dveh mesecih 2022 (merjeno po regiji delovnega mesta) 17.013 delovno aktivnih oseb, 413 oseb več kot v prvih dveh mesecih 2021. Zaposlenih pri pravnih osebah oz. s. p. je bilo ta čas za 346 oseb več in samozaposlenih 67 oseb več. Primorsko-notranjska regija sicer zaposluje (merjeno po regiji delovnega mesta) 1,9 % vseh delovno aktivnih oseb v Sloveniji.

Analitika GZS

Praktično usposabljanje je že vpleteno v redni šolski program

Na šolskem centru Postojna so z novim šolskim letom 2021/22 naredili velik preskok v smeri bolj kakovostnega, sistematičnega in organiziranega poučevanja – tako v rednem izobraževalnem procesu kot v sklopu poučevanja na CNC strojih – sprememba pa se najbolj pozna v višjih letnikih strojništva. »Dijaki sedaj sledijo programu, ki smo ga razvili v projektu Munera3, prek katerega izvajamo začetna in nadaljevalna usposabljanja za delo na CNC obdelovalnih strojih. Ta projekt je praktično temelj izobraževanja v ICST,« pojasnjuje vodja izobraževalnega centra.

V učilnici se dijaki tako naučijo teoretičnega dela in spoznajo opremo, na kateri bodo delali, med urami praktičnega pouka pa organizirano odhajajo v ICST, kjer vse to spoznajo še v praksi. Tudi letne

priprave učiteljev strokovnih predmetov so popolnoma prilagojene vključevanju praktičnega dela v ICST delavnici v redno izobraževanje, vsak dijak pa ima zapisan program dela in nalog, ki jih mora opraviti pod mentorstvom zaposlenega v ICST.

»Natančno zapisovanje opravljenih del zagotovo pripomore k dvigu kakovosti poučevanja, saj meri napredek vsakega posameznika. Glavni cilj je, da dijake pripravimo do te mere, da znajo samostojno upravljati stroje,« razloži sogovornik.

V ICST si želijo še izboljšati izobraževanje, zato nameravajo nadgraditi opremo, v kar je vključena tudi nabava dodatnih strojev in opreme. Opozarjajo pa, da potrebujejo za kakovostno izobraževanje sistemska sredstva.

Država bi morala izkazovati podporo na sistemski ravni

Z dosedanjim delom Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij so sodelujoči v veliki meri zadovoljni in predvidevajo njegovo rast tudi v prihodnosti. »Z zadovoljstvom lahko rečem, da je ICST dober odgovor na anomalije v izobraževalnem sistemu in da je sodelovanje Regionalne zbornice Postojna z njimi dobro. ICST se odpira navzven, število usposobljenih dijakov na CNC napravah se povečuje, povečuje pa se tudi število podjetij, ki

sodelujejo z ICST,« meni direktor regionalne zbornice Boštjan Požar.

V prihodnosti načrtujejo izvedbo druge faze nadgradnje opreme ICST, ki vključuje nakup dodatnih strojev, opreme in orodij ter kadrovske potrebe ICST kot tudi pridobitev sredstev za nemoteno izobraževanje. Imajo tudi že okvirne želje in potrebe za bolj kvalitetno izobraževanje, prizadevajo pa si za to, da bi še bolj prisluhnili gospodarstvu, kar bodo lahko dosegli le ob pomoči države, evropskih sredstev in gospodarstva.

Da bi spodbudili tak način sodelovanja tudi drugod po Sloveniji, vodja ICST Dejan Batista meni, da bi bilo treba med drugim povečati praktični in tehnični del izobraževanja. »Kar pa se tiče konkretno našega centra ICST – financiranje. Potrebujemo sistemska sredstva za kvalitetno izobraževanje. Izobraževanje na strojni opremi je specifično, saj ne omogoča izobraževanja večje skupine udeležencev naenkrat, ampak le po enega ali dva posameznika,« poudarja.

Trenutno se za zagotovitev sredstev za kritje izobraževanja v ICST aktivno trudijo pridobiti projekte ter izvajajo tržno dejavnost, za kvalitetno izvajanje programa pa bi potrebovali stalen in bolj zanesljiv dotok sredstev.

Stisko delodajalcev Ljudska univerza pomaga reševati tudi z organizacijo tečajev slovenščine za tujce.

Oskrba na domu se kaže kot perspektiven poklic

Vse bolj pereče pomanjkanje kadrov v primorsko-notranjski regiji se kaže v več različnih panogah. Poleg tehničnih poklicev, kot sta denimo CNC-operater in varilec, se čuti primanjkljaj tudi na področju nege, gostinstva in prevoznitva.

Na Ljudski univerzi v Postojni se s problemom skušajo spopadati v okviru Svetovalnega središča. Odraslim tam nudijo informacije in svetovalno podporo pri vključevanju v izobraževanja ali usposabljanja, prekvalifikaciji, ugotavljanju in vrednotenju predhodno pridobljenega znanja in kariernem razvoju. »Dobro poznamo potrebe na trgu dela v lokalnem

Foto: Dejan Batista

Glavni cilj izobraževanja v ICST je dijake usposobiti za samostojno upravljanje s stroji.

okolju, tako da posameznike na podlagi njihovih osebnih aspiracij, interesov, vrednot, zmožnosti in osebnostnih lastnosti usmerjamo v področja, ki jim nudijo primerne priložnosti,« razloži **vodja OE Ljudska univerza Postojna Erika Švara**.

Primorsko-notranjska regija je regija z najnižjo povprečno bruto plačo med dvanajstimi statističnimi regijami (1.734 EUR povprečne bruto plače v 2021 in 1.657 EUR v prvih dveh mesecih leta 2022). V prvih dveh mesecih 2022 je bila povprečna bruto plača v primorsko-notranjski regiji nižja za 2 % (v Sloveniji nižja za 1,8 %) v primerjavi z enakim obdobjem 2021 in obenem za 14 % nižja od povprečne bruto plače v Sloveniji.

Analitika GZS

Pomagajo si z različnimi strokovnimi orodji, ki omogočajo boljšo samorefleksijo in prepoznavanje obstoječih in potencialnih osebnih moči pri uporabnikih ter

skušajo te potenciale združiti s priložnostmi, ki so dejansko na voljo. Na ta način naj bi delodajalci dobili dovolj motiviran kader, ki pride s svojimi kompetencami in osebnostnimi značilnostmi na prava delovna mesta.

Ljudska univerza je tudi izvajalec usposabljanja in preverjanja znanja za pridobitev NPK za poklic socialni oskrbovalec na domu na območni službi Koper, Zavoda RS za zaposlovanje. Gre za enega trenutno bolj iskanih poklicev, ki zaradi staranja prebivalstva velja za perspektivnega tudi v prihodnje. Pomemben prispevek Ljudske univerze so tudi tečaji, poučevanje in izpiti iz slovenščine za tujce, saj veliko delodajalcev zaposluje delovno silo iz tujine.

»Da lahko delovni proces, sodelovanje med zaposlenimi in medsebojna izmenjava potekajo čim bolj tekoče in učinkovito, sta poznavanje in uporaba slovenskega jezika nujna. Tudi tako uspešno pomagamo reševati stisko delodajalcev s pomanjkanjem kadra,« pojasni sogovornica. ■

Foto: Dejan Barista

Izobraževanje na strojni opremi je specifično, saj omogoča izobraževanje le enega ali dveh posameznikov naenkrat.

35 let izkušenj, 35 let vrhunske kave

Družinsko podjetje Avtomati Štefančič je bilo ustanovljeno leta 1987, ko je bil nameščen tudi prvi kavni avtomat v Ilirski Bistrici. V 35 letih smo pridobili zaupanje številnih naročnikov, z nekaterimi uspešno sodelujemo že od naših začetkov.

V okviru dveh regijskih centrov (Ilirska Bistrica in Krško) izvajamo storitev celovite oskrbe podjetij in ustanov s prodajnimi avtomati. Naše poslanstvo je ustvarjati zadovoljstvo uporabnikov in zagotavljanje visoke kakovosti storitev. Kot najstarejši ponudnik storitev prodaje preko prodajnih avtomatov v Sloveniji, vidimo našo prednost predvsem v izkušnjah ter v kvaliteti surovin ter oskrbe. Za nas je prvotnega pomena zadovoljna stranka.

Iskrena hvala našim zvestim uporabnikom,
kateri nam zaupajo že od leta 1987!

Avtomati Štefančič d.o.o., Vilharjeva 48, 6250 Ilirska Bistrica
080 15 59 | info@avtomatistefancic.si | www.avtomatistefancic.si

DRUŽBA ALUMAR

Kupce prepričajo s kakovostjo in prilagodljivostjo

Družba Alumar iz Podskrajnika pri Cerknici, ki se ukvarja s tlačnim litjem aluminija, na svojem področju sodi med srednje velika podjetja v Sloveniji.

»Smo livarna z več kot tridesetletno tradicijo na področju tlačnega litja lahkih kovin. Leta 1988 smo začeli kot obrtna dejavnost in nato v letih 1992 in 1993 prerasli v majhno zasebno podjetje s prostorskimi in drugimi možnostmi nadaljnega razvoja. V letu 2008 smo zgradili popolnoma novo proizvodno poslopje s 3.800 m² proizvodnih površin,« pravijo o sebi.

Z njihovo osnovno dejavnostjo pa so povezane še ostale obdelave odlitkov, kot sta vtiskovanje navojev, ročno čiščenje, končna kontrola in vedno večji sektor v podjetju: CNC-struženje ulitkov, kjer na treh CNC-strojih obdelajo 60.000 izdelkov tedensko. Sodelujejo pa tudi z zunanjimi izvajalci, ki izvajajo procese, kot so površinska zaščita izdelka (anodizacija) in CNC-rezkanje izdelka. Svojim strankam ponujajo tudi svetovanje, pomoč pri razvoju in konstrukciji livarskih orodij ter njihovo vzdrževanje.

Nastopajo na področju ogrevalne tehnike in avtomobilske industrije. Ključni izvozni državi sta Nemčija in Češka. Lani so ustvarili več kot 7,1 milijona evrov prihodkov, 87 odstotkov neposredno z izvozom, ostali del proizvodnje pa je šel v izvoz posredno. Imajo 78 zaposlenih in 14 agencijskih delavcev.

Konkurenčne prednosti: prilagodljivost, znanje in izkušnje

Po besedah direktorja Darka Cucka konkurenčne prednosti gradijo na prilagodljivosti, znanju in izkušnjah. Obenem gredo v korak z Industrijo 4.0. Polovico

njihovih strojev za tlačno litje je robotiziranih, tudi pri njih pa kakovost izdelkov preverjajo njihovi zaposleni. V prihodnje želijo imeti robotiziranih 70 odstotkov strojev, več pa se jim zaradi njihove velikosti in velikosti serij ne splača. Letos pa nameravajo sami obnoviti livarsko celico.

V vrtincu rasti cen energije

Največji izziv, s katerim se trenutno srečujejo, je po besedah sogovornika izjemna rast cen energije. So namreč veliki porabniki energije – tako plina kot elektrike. Cene plina so se dvignile že lani, elektrike pa januarja. »Letos so se pri nas stroški energije zvišali za 420 odstotkov, rasli bodo tudi v drugem polletju. Do zdaj so naši kupci kazali razumevanje in so dovolili dvig cen naših izdelkov, njihovo upravičenost pa smo morali dokazati z natančno analizo stroškov. Čaka nas še dvig cen energentov v drugem polletju in tudi takrat bomo morali dokazati upravičenost dviga svojih cen. Je pa to dokazovanje zelo zahtevno. Nemški kupci imajo za to največje razumevanje, francoska in druga zahodna podjetja pa bistveno manj,« razlaga Darko Cucek.

So pa razmere resne; podjetja se morajo dejansko boriti za preživetje. »Trg energije se bo stabiliziral, najkasneje konec prihodnjega leta. Ta agonija ne more trajati večno, sedanje razmere pa že otežujejo načrtovanje poslovanja,« pravi sogovornik.

Ambiciozna vizija za prihodnost

Ko razmišljajo o prihodnosti, so si zadali, da postanejo sodobno podjetje za avtomatizirano proizvodnjo izdelkov iz tlačnega liva. Nastopati želijo na vseh trgih Evropske unije ter zadostiti vsem kakovostnim in količinskim merilom naročnikov ter doseči najzahtevnejše standarde s področja kakovosti in ekologije.

PRIMORSKO-NOTRANJSKA REGIJA

Načrti so kljub spremembam na trgu optimistični

Občine v primorsko-notranjski regiji si v letošnjem letu obetajo številne infrastrukturne projekte. Veliko bodo vložile v nadgradnjo komunalne in vodovodne infrastrukture, precej pozornosti pa namenjajo tudi projektom za spodbujanje gospodarstva.

Jerneja Srebot

Prioriteta ostaja komunalna infrastruktura

Prioriteta Občine Loška dolina je že vrsto let usmerjena v investicije na področju komunalne infrastrukture. V prizadevanjih za oskrbo občanov s pitno vodo intenzivno obnavljajo primarne vodovode, ki so že močno dotrajani, prav tako pa načrtujejo novogradnje fekalne kanalizacije v naseljih, ki še nimajo urejenega odvajanja in čiščenja odpadnih voda.

Občine želijo svojim občanom zagotoviti pogoje, kot jih imajo državljani drugje po državi.

Trenutno poteka obnova vodovodnega omrežja v skupni dolžini cca. 2.400 metrov med Ložem in Podložem, za gradnjo fekalnega kanalizacijskega sistema in obnovo vodovoda v naselju Babno polje pa pridobivajo gradbeno dovoljenje. Načrtovani sta tudi investiciji za nadgradnjo centralne čistilne naprave v Starem trgu ter novogradnja fekalne kanalizacije v Podgori in Vrhu.

»Močno si želimo, da v prihodnje izpeljemo tudi investicijo dograditve zdravstvene postaje v Starem trgu ter adaptacijo objekta kulturnega doma s celostno prenovo notranjosti,« pravijo, pri tem pa poudarjajo, da je kljub vsem

načrtom njihova prioriteta komunalna infrastruktura, »saj želimo našim občanom zagotoviti vsaj približno enake pogoje za bivanje, kot jih imajo državljani RS v nekaterih drugih sredinah.«

Preuredili bodo podobo občinskega središča

V občini Bloke so letos pripravili obširen in razgiban plan investicij, za katere so v predlogu proračuna namenili 1,7

milijona evrov. V okviru okoljske infrastrukture predvidevajo dokončanje izgradnje kanalizacijskega omrežja v naselju Ulaka, v nadaljevanju pa bodo pristopili tudi k izgradnji okoljske infrastrukture v naselju Studeno. Pomemben del sredstev bo namenjen tudi za razširitev kanalizacijskega in vodovodnega omrežja v naselju Nova vas, pa tudi za druga obnovitvena dela na centralnem vodovodnem omrežju Bloke.

Gradnja okoljske infrastrukture v naselju Ulaka v občini Bloke.

Velik del sredstev bodo letos namenili za obnovo prometne infrastrukture, s pomembnimi razvojnimi načrti bodo začeli tudi v občinskem središču. »Na občini si prizadevamo na Bloke privabiti investitorja, ki bo v centru Nove vasi v naslednjih letih zgradil nov trgovski center za živila,« pravijo na občini, pri projektu nameravajo sodelovati kot soinvestitor ter pri izgradnji trgovskega centra izrabit prostore v nadstropju za zgraditev neprofitnih oziroma varovanih stanovanj.

V zadnjem obdobju se je povečalo zanimanje za nakup gradbenih parcel v naseljih Bloške planote.

V naslednjih letih bodo v Blokah s pomočjo evropskih sredstev iz načrta za okrevanje zgradili tudi manjši dom za starejše občane, kar bo za seboj potegnilo še širitve prometne in okoljske infrastrukture od centra do nove zazidalne cone in tako občinskemu središču ustvarilo novo podobo. V zadnjem času opažajo povečano zanimanje za nakup gradbenih parcel

in stanovanjskih hiš, kar pripisujejo dobro razviti komunalni infrastrukturi v naseljih Bloške planote.

V občini Loška dolina obnavljajo primarne vodovode.

V načrtu so prenove železniških postaj
Direkcija RS za infrastrukturo ima na območju primorsko-notranjske regije na cestni infrastrukturi v načrtu nekaj rekonstrukcij cest in ureditev, načrtujejo pa tudi nekatere daljnoročne projekte.

V teku je rekonstrukcija ceste Cerknica–Bloška Polica, ki naj bi se zaključila konec februarja prihodnje leto. Ker cesta poteka po gričevnatem in strmem terenu, so na nekaterih delih predvidene tudi podporne konstrukcije, vzdolž trase ceste pa bo potekala tudi izgradnja dvosmerne kolesarske steze. V sklopu del je predvidena tudi izvedba ukrepov za zaščito dvoživk. V teh koncih je v zaključni fazi tudi ureditev ceste Stari trg–Loški Potok, vključno z ureditvijo pločnikov, sanacijo mostu, ureditvijo avtobusnih postajališč in odvodnjavanja.

Tudi v Brkinih potekajo dela na cestni infrastrukturi. V teku je rekonstrukcija Brkinske ceste, ki se izvaja sočasno z izgradnjo brkinskega vodovoda, financirane s strani občin Ilirska Bistrica, Divača in Hrpelje-Kozina.

Tam, kjer se vam po trmastih ovinkastih klancih pot prevesi – pa če prihajate s katere koli strani: preko Bloške Police iz Cerknice, po Lužarjevem bregu iz Velikih Lašč ali po Boncarju iz Ribniške strani – tam, kjer se klanci nehajo in se za kratek čas celo prevesijo navzdol, se pred vami nenadoma odpre zeleno obdelano polje, široko in ravno kot javorjeva miza v kotu slovenske kmečke hiše – tam so Bloke.

„Janez Praprotnik“

Največja kulturna dediščina na Blokah je gotovo starinsko ljudsko smučanje. Že Valvasor ga je opisal, ko se še nikomur drugemu ni sanjalo, da bo nekoč smučanje šport za široke ljudske množice. Nekaj od te zgodovine si lahko ogledate v Muzeju bloškega smučanja v Novi vasi.

Po ogledu muzeja, se sprehodimo po Novi vasi in si ogledamo vaško jedro, ter vaške vodnjake, ki so v osnovi služili za napajanje živine, konec 19. stoletja pa so jih povečali in naredili zalogo vode za požarno obrambo.

V tradicionalni bloški gostilni Miklavčič nas bo čakala malica, s tradicionalno bloško kolerado, za katero Bločani pravijo, da je dobra, če vanjo stopi pujsek, še boljša, če po njej rije, najboljša pa je, če se vanjo usede.

Po malici se podamo na skrajšan pohod po Krpanovi poti, in si v treh urah ogledamo spomenik bloškemu volu, mesto, kjer je stala Krpanova domačija, cerkev kjer je bil Krpan mežnar in na koncu Bočkov mlin, ki je star vsaj 200 let in z originalno opremo še vedno melje. Če bomo imeli srečo, bomo Martina

Krpana srečali osebno, saj ima pri Colnarju še vedno skladišče soli.

Odpeljali se bomo na Bloško jezero, kjer si bomo privoščili pozno kosilo. Na Bloškem jezeru je narava še prvinska in izbirate si počitek na soncu ali pa v senci gozdnega drevja. Prijetno počutje obogati še gostinski lokal ob jezeru z zelo izvirno opremo. Lastnik je znal v gozdu poiskati posebne drevesne oblike, ki jih je z obdelavo obogatil in jih dal turistom v uporabo. Takšen je tudi glamping parka ob jezeru, ki si ga lahko ogledamo.

Občina **Bloke**

Na železniški infrastrukturi se obeta celovita nadgradnja železniške postaje Ilirska Bistrica, v kateri bodo obnovili postajno stavbo, kamniti vodni stolp in pripadajoči kamniti pomožni objekt ter uredili dostop do perona. Prav tako se že izvajajo nekateri projekti nadgradnje na železniški relaciji Ljubljana–Divača, letos pa se bodo pričela dela na železniških postajah Rakek, Postojna in Pivka kot tudi nadgradnja medpostajnega odseka Logatec–Rakek in Rakek–Postojna. Ocenjena vrednost celotne investicije znaša 672,6 milijona evrov, izvedba je predvidena v letih 2021–2027.

Na odseku Ljubljana–Divača bodo poteakala dela na več železniških postajah, predvidena je tudi nadgradnja medpostajnega odseka Logatec–Rakek in Rakek–Postojna.

Ob glavni železniški progi na odsekih relacij Ljubljana–Sežana in Pivka–Ilirska Bistrica se po letu 2024 načrtuje izvedba protihrupnih ukrepov, za katere je letos predvidena izdelava študije hrupa.

Urejajo prostor za mlada podjetja in nove proizvodne kapacitete

V občini Pivka v sklopu projekta Izboljšanje stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera predvidevajo nadgradnjo interpretacije v in ob Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer v Slovenski vasi. Otvoritev objekta je predvidena v septembru 2023, v sklopu projekta pa na dolgi rok načrtujejo tudi obnovo Napoleonovega mostu prek reke Pivke ter ureditev in označevanje pohodniških in večnamenskih poti na širšem območju Pivških jezer v skupni dolžini približno 60 km.

Precej dela jih čaka tudi na območju IOC Neverke, kjer bodo s pomočjo sredstev iz Dogovora za razvoj primorsko-notranjske razvojne regije zgradili Podjetniški inkubator, namenjen mladim podjetjem. Na tem območju so pred kratkim uredili čistilno napravo in trenutno zaključujejo z deli na energetski, vodovodni in kanalizacijski infrastrukturi ter ureditvi dovozne ceste s pločnikom in

odstavnim pasom. Z deli bodo zaključili v letošnjem letu, zemljišča pa bodo namenili podjetniškim projektom za namen izgradnje novih proizvodnih kapacitet.

Septembra 2023 je predvidena otvoritev objekta Izboljšanje stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera.

Na dolgi rok načrtujejo tudi izgradnjo javne in skupne turistične infrastrukture z urejenim parkiriščem in označenimi potmi do bližnjih turističnih znamenitosti v občini. V Pivki bodo izvedli nadgradnjo vrtca Vetrnica z dodatnimi 8 oddelki, uredili pa bodo tudi prostore, kjer bodo v prihodnosti vzpostavili delovanje mladinskega centra in mladinskega hotela. »Realizacija investicije bo pomembna pridobitev za mladinska društva in sekcije v občini Pivka, saj bodo tako zagotovljeni varni prostori za mlade, razvijal se bo mladinski turizem in s tem bo okolje pridobilo tudi na večji prepoznavnosti,« pravijo na občini.

Začeli bodo tudi z deli v okviru izgradnje obvoznice Pivka: uredili bodo del regionalne ceste s hodniki za

pešce, novogradnjo pet-krakega krožnega križišča na regionalni cesti ter novogradnjo dvopasovnice, zajeta pa je tudi novogradnja kolesarske in peš poti ob obvoznici do Radohovske ceste ter nadvoza na nas Radohovsko potjo.

Kriza bo zelo verjetno pod vprašaj postavila izvajanje novih, že načrtovanih investicij, so prepričani v občini Loška dolina.

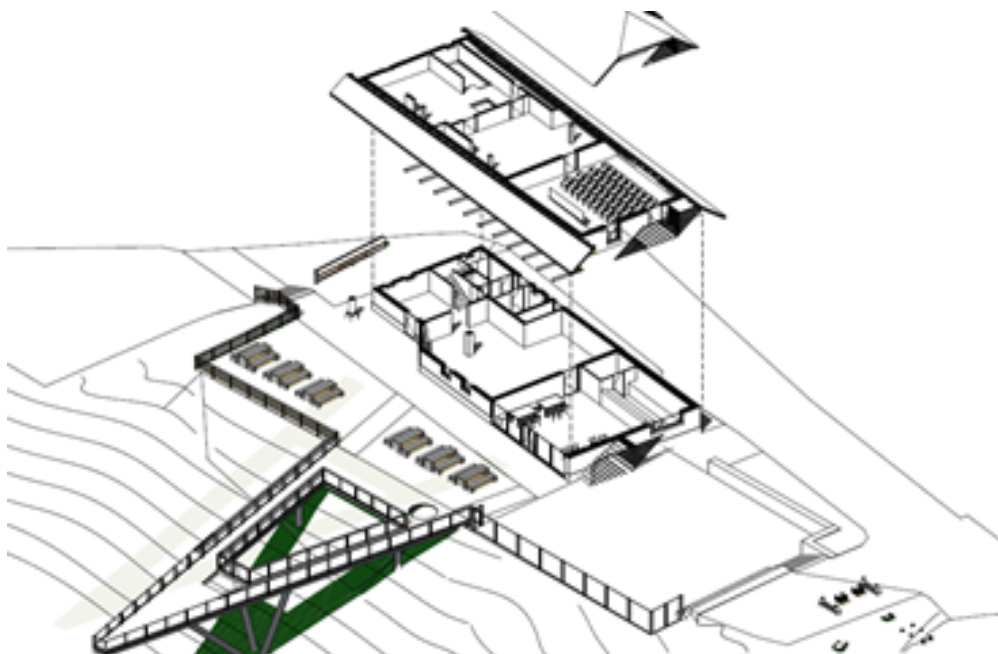
Pričakujejo zakasnitev nekaterih projektov

Na izvajanje infrastrukturnih projektov vpliva tudi vseskozi spreminjajoče se stanje na trgu. Na občini Pivka poročajo, da se s podaljšanjem rokov izgradnje in podražitvami, kot posledico pandemije covida-19, srečujejo že skoraj leto dni.

»Pogodbe z izvajalci so bile namreč sklenjene v obdobju, ko je bil trg stabilen in še ni bilo negotovih razmer, ki bi lahko v tolikšni meri vplivale na cene in dobavljivost materialov. Zaradi nepredvidenih razmer na trgu je dobavljivost nekaterih materialov okrnjena, cene materialov in surovin na trgu pa so se v povprečju zvišale med 15 % in 20 %,« pojasnjujejo.

Podjetniški inkubator IOC Neverke je namenjen mladim podjetjem.

Predviden izgled Ekomuzeja pivških jezer.

Ker je bil trg dolga leta stabilen, gradbene pogodbe niso predvidevale tovrstnih tveganj, odločanje, kako ravnati v takšnem primeru, pa je po njihovih izkušnjah bolj ali manj

prepuščeno iznajdljivosti izvajalcev in naročnikov. »Ker gradimo objekte, ki so v veliki meri sofinancirani s strani evropskih sredstev in države, od sofinancerjev pričakujemo, da bo dejansko

ugotovljen strošek iz naslova podražitev, ki ga bosta dogovorila izvajalec in naročnik, enako kot ostali stroški, dodatno priznan kot upravičen strošek za sofinanciranje na projektu,« izpostavljajo na občini Pivka.

Z razvojem mladinskega turizma pričakujejo v občini Pivka, da bo njihovo okolje pridobilo na večji prepoznavnosti. V načrtu imajo ureditev prostorov, kjer bodo v prihodnosti vzpostavili delovanje mladinskega centra in mladinskega hotela.

Zavoljo vojne v Ukrajini se trenutno srečujejo tudi z okrnjenimi dobavami armaturnega železa, zaradi višjih cene energentov pa so poskočile tudi cene asfaltov. V Loški dolini še ne zaznavajo večjih sprememb na ta račun, a predvidevajo, da bo kriza postavila pod vprašaj izvajanje novih že načrtovanih investicij v občini na dolgi rok. ■

Gospodarska
zbornica
Slovenije

CLIP2GO

Videokonference in webinarji

**Ste zamudili katerega od naših
plačljivih kreativnih seminarjev
in webinarjev?**

**Omogočamo vam enostaven
nakup prek Clip2go.**

clip2go.gzs.si

Foto: Tine Velikonja

Eden večjih izzivov ostaja, kako podaljšati povprečno dobo bivanja obiskovalcev destinacije Zeleni kras.

PRIMORSKO-NOTRANJSKA REGIJA

Gostje si želijo stika s pristno naravo

Obiskovalci destinacije Zeleni kras se najbolj zanimajo za unikatna doživetja in aktivnosti v naravi. Turistični ponudniki bodo s pomočjo promocije pohodniških in kolesarskih poti poleg privabljanja novih gostov skušali tudi že obstoječe zadržati za daljši čas.

Jerneja Srebot

Območje gosti več svetovno znanih destinacij

Za regijo Zeleni kras, ki vključuje občine Bloke, Cerknica, Loška dolina, Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica, velja, da domačim gostom predstavlja predvsem izletniški cilj, tujim obiskovalcem pa postanek in morebitno prenočevanje ob ogledu atrakcije na sicer daljšem potovanju ali na poti. V regiji je mnogo svetovno prepoznanih kulturnih in naravnih znamenitosti.

»Ožje, na območju Notranjskega parka, so to Cerkniško jezero, Križna jama, Rakov Škocjan, Slivnica; širše, če gledamo celotno regijo, pa seveda še Postojnska jama, Predjamski grad, Park vojaške zgodovine, Grad Snežnik ...,« našteje **Miha Jernejčič iz Notranjskega regijskega parka**.

Do epidemije covid-19 je destinacija Zeleni kras, podobno kot celotna Slovenija, doživljala rast prihoda turistov, ki je

bila povezana z naraščajočim trendom potovanj, priljubljenostjo naravnih ambientov, dostopnostjo in varnostjo regije ter z uspešnim oglaševanjem Slovenske turistične organizacije.

»Kljub rasti prihodov pa je izziv, s katerim se soočamo, razmeroma nizka povprečna doba bivanja na Zelenem krasu. Povprečno število nočitev, ki jih je opravil gost v Sloveniji, je znašalo 2,53 dneva, na območju regije Zeleni Kras pa

je bila ta številka 1,52 dneva,« poudarja sogovornik. Na območju Notranjskega parka oziroma občine Cerknica je povprečna doba bivanja daljša za približno en dan in nakazuje odmik od značaja prehodne destinacije.

Pričakujejo ponovno rast nočitev

Na območju Notranjskega regijskega parka se počasi vzpostavlja stanje, kot je bilo pred epidemijo, tako kar se tiče števila nočitev, kot tudi razmerja med domačimi in tujimi gosti. V letu 2019 so tuji gostje predstavljali okrog 65 % prenočitev, v letu 2020 pa se je razmerje obrnilo. Lani sta se domači in tuji gost že približno izenačila (54 % domači, 46 % tuji).

Število nočitev na območju Notranjskega parka je padlo z 22.525 v letu 2019 na 14.274 v letu 2020, lani pa je spet naraslo na 17.971. Pričakujejo, da bo številka v prihodnje še višja. »V aprilu je glede na obisk v Centru za obiskovalce že bilo zaznati, da se vračajo tuji gostje, pričakujemo, da se bo njihov delež v poletni

sezoni še povečal in kmalu lahko pričakujemo deleže kot pred epidemijo,« je optimističen sogovornik.

V primorsko-notranjski regiji so v prvih dveh mesecih 2022 zabeležili za 648 % več prenočitev kot v prvih dveh mesecih 2021, ko so bile v veljavi omejitve poslovanja zaradi covid-19. Hkrati so beležili za 40 % manj prenočitev kot v prvih dveh mesecih 2019. Število prenočitev tujih turistov letos je bilo za 59 % nižje kot v prvih dveh mesecih 2019, število domačih pa višje za 26,6 %. Število prihodov turistov zaostaja za 49 % za tistimi v prvih dveh mesecih 2019.

Analitika GZS

Vplivov vojne v Ukrajini v Notranjskem parku še ne zaznavajo, na **OE Turizem Zavoda Znanje Postojna** pa poročajo o nekoliko zaustavljenih rezervacijah, a pri tem ne beležijo odpovedi. »Zdi se, da

ljudje malce čakajo, kaj vse bodo prinesli prihajajoči meseci. Letos opazamo nekaj več gostov iz zahodne Evrope, predvsem Francozov, Špancev, Italijanov.«

Večje povpraševanje po unikatnih programih

Na Zelenem krasu med turisti prevladujejo tujci, ki iščejo predvsem adrenalinske ponudbe, kot so raziskovanje kraških jam in opazovanje velikih zveri ter doživetja in aktivnosti v naravi, kot so kolesarjenje in pohodništvo. Obiskovalci vedno pogosteje izbirajo zahtevnejše, unikatne vodene obiske podzemnih jam in vodene trekinge po gozdovih ter ogled divjih zveri, na splošno je vse več povpraševanja po unikatnih programih.

»Beležimo tudi več obiskov skupin pri turističnih znamenitostih in povpraševanja za organizirane izlete za zaključene skupine, kot so šolske skupine in ostala interesna združenja. Ponudniki nastanitve imajo rezervirane nastanitve v času velikonočnih praznikov in prvomajskih

MBS | T I M B E R

Wood is
our nature.

SKOBLJANI IZDELKI

LEPLJENCI

ŽAGAN LES

OPAŽNE PLOŠČE

WWW.MBS-TIMBER.COM

EVROPSKI LES VRHUNSKE KAKOVOSTI

Odlična kakovost in najsodobnejše storitve so naše vodilo za vse izdelke MBS Timber.

Priznana lesarska podjetja iz več kot 50 držav cenijo sodelovanje z MBS Timber zaradi vrhunske kakovosti izdelkov, bogatega znanja o lesu, uporabe najnovejših tehnologij, logistike ter vrhunske usposobljenih sodelavcev.

MBS Timber je celovit ponudnik izdelkov za gradnjo hiš in nadaljnjo obdelavo lesenih produktov.

Naša proizvodnja profiliranih desk, letev ter vseh standardnih izdelkov iz lepljenega in žaganega lesa, nas uvršča med najcelovitejše ponudnike za vsakega tesarja ali proizvajalca montažnih hiš.

počitnic, predvsem ponudniki zasebnih nastanitev in turističnih kmetij na podeželju,« pravijo na Zavodu Znanje Postojna.

Predpostavljajo, da bo letošnja turistična sezona boljša od lanske, saj so ljudje željni potovanja in novih doživetij, opažajo pa tudi postopno odpiranje italijanskega trga. Pri nekaterih ponudnikih beležijo večje število gostov iz Nemčije in srednje Evrope. V veliki meri še vedno prevladujejo slovenski izletniki in turisti, pri katerih zaznavajo vedno večje zanimanje tudi za večdnevne počitnice.

»Izjemno veliko povpraševanj beležimo na področju kolesarjenja in pohodniških poti, kjer gosti povprašujejo po kolesarskih storitvah in kolesarskih kartah, veliko pa je interesa za obisk kraških fenomenov – od jamskega sveta do doživetij na presihajočih jezerih,« opažajo na Zavodu.

Promovirali bodo predvsem doživetja v naravi

Glede letošnje sezone so na Zavodu Znanje optimistični, v načrtu pa imajo tudi nekaj novosti, s katerimi bi goste privabili in zadržali. »Predvidevamo, da bo seveda še vedno manj tujih gostov, kot v letih pred epidemijo, vendar bodo ti ostali kakšen dan več, želeli bodo izkusiti lokalne posebnosti, naravne in kulturne danosti naše destinacije. Gre za bolj ozaveščene, zahtevne goste, ki cenijo kakovost in lokalne posebnosti,« pojasnjujejo na zavodu.

Med novimi produkti izpostavljajo nove kolesarske izzive in festivale, pa tudi treking v naravi in ogled divjih živali.

V destinaciji Zeleni kras tako velik poudarek dajejo na razvoj doživetij in aktivnosti v naravi. V letošnjem letu se jim tako obeta nekaj novih kolesarskih izzivov in festivalov, kot tudi novi produkti trekingov v naravi ter ogledi divjih živali.

»Na nivoju celotne destinacije bomo tudi letos skrbeli za promocijo na domačem in tujih trgih s ponudbo, prilagojeno ciljnim skupinam. Tako smo že začeli s promocijo pohodniških in kolesarskih doživetij v regiji – Krpanov pohod, Green

Foto: Jost Stengeršek

Opazovalnica Klejni vrh v Notranjskem regijskem parku.

Karst trail, mreže kolesarskih povezav, produktov doživetij narave – Explore the Wondernature ter obiska podzemnih jam,« naštejejo. Pri tem bodo tudi letos sodelovali s Slovensko turistično organizacijo STO in lokalnimi zavodi za turizem.

Izgubljene kadre bodo težko nadomestili

Trenutno največji izziv slovenskega turizma so zagotovo kadri. Obdobje korona krize je že tako šibko stanje le še poslabšalo, saj so se bili številni ljudje, ki so bili zaposleni v gostinstvu, informacijskih centrih in nastanitvenih obratih, primorani zaposliti drugje. »Danes se to kaže kot velik minus, saj je te kadre zelo težko nadomestiti. Z organizacijo delavnic in ogledi primerov dobrih praks poskušamo na nivoju celotne regije kadrom, ki delujejo na področju turističnega sektorja, nuditi podporo pri dvigu kvalitete njihovih storitev z vlaganjem v njihovo znanje,« pojasnjujejo na Zavodu Znanje.

Vse več je vodenih trekingov po gozdovih.

V Notranjskem parku se poleg tega soočajo tudi z vprašanjem, kako dvigniti število nočitev ob zadržanju številnih obiskovalcev. »Obstoječe izletnike

– enodnevnne obiskovalce skušamo navdušiti, da bi se v naših koncih zadržali dlje časa, hkrati pa čim več gostov prepričati v udeležbo na različnih vodenih aktivnostih, doživetjih, in na ta način vzdrževati tudi mejo med turizmom in ohranjenostjo naravo – ta je namreč tista, ki obiskovalce vabi v naše kraje. Obiskovalci, ki se udeležijo vodenih ogledov in se držijo urejenih poti, so za naravo manj obremenjujoči,« pravijo.

Vse to skušajo doseči z vzpodbujanjem turistične ponudbe, ki izobražuje o posebnostih okolja, ne da bi pri tem obremenjevala naravno okolje – kot so na primer vodeni izleti z lokalnimi vodniki. »Hkrati pa s heterogenostjo dogajanja (sprehodi in pohodi, kolesarjenje, kanuarjenje, delavnice, jamarstvo, obisk muzeja ...) obiskovalcem sporočamo, da en dan ni dovolj, da zares doživijo naš park,« poudarjajo v Notranjskem parku.

Računajo na povečanje obiska izven sezone

Poleg krepitve obstoječe turistične ponudbe v Notranjskem parku letos načrtujejo tudi odprtje Centra za obiskovalce Cerknjsko jezero v polnem obsegu. »V njem ne bosta več delovala le Turistično informacijski center in trgovina s spominki, kot sedaj, pač pa bo na ogled tudi

stalna interaktivna razstava, prek katere bodo obiskovalci skozi različne didaktične elemente, igre, video in avdio vsebine spoznavali Cerkniško jezero in življenje ob njem,« pojasnjujejo. Na ta račun pričakujejo, da se bo povečalo število obiskovalcev Centra tudi izven glavne turistične sezone.

Poleg tega pa imajo v načrtu tudi tematske vikende z aktivnostmi na prostem, ko se obiskovalci ob predhodni prijavi lahko udeležijo vodenih ogledov, delavnic, pohodov in kolesarskih izletov.

Z vodenimi aktivnostmi in doživetji skušajo vzdrževati mejo med turizmom in ohranjeno naravo.

V ponudbi imajo tudi samovodene izlete oz. doživetja, kot je denimo paket Jezerska dogodivščina: »Pohodniki (družine) v Centru za obiskovalce kupijo paket, ki ga sestavlja nahrbtnik s knjižico in barvicami ter se odpravijo na pot Drvošec. Na točkah rešujejo naloge, ki

Foto: Jošt Stergaršek

V Notranjskem regijskem parku načrtujejo vikende z aktivnostmi na prostem.

jih najdejo v knjižici, prek njih pa spoznava okolico in si na ta način popestrijo izlet ob največjem presihajočem jezeru pri nas.«

Na podoben način bodo letos ponudbi priključili tudi kolesarska doživetja, kjer bo obiskovalce po poteh ob jezeru vodila mobilna aplikacija. ■

Zagotavljajo vrhunske rešitve na področju pritrtilne tehnike

Matica MB sodi med vodilne dobavitelje pritrtilne tehnike v Sloveniji in na trgu zahodnega Balkana.

Kot plod sodelovanja s slovenskimi podjetji je v Matici MB nastala največja matica na svetu, ki je tudi vpisana v Guinnessovo knjigo rekordov.

Izdelke prodaja podjetjem v okviru svoje veleprodaje, za prodajo gospodinjstvom pa so razvili maloprodajno mrežo. Njihov cilj ni le prodaja pritrtilne tehnike, ampak stremijo k ponujanju najboljših rešitev za izboljšanje kakovosti storitev njihovih strank. V ta namen veliko vlagajo v znanje zaposlenih, ki jim omogočajo dodatna izobraževanja doma in v tujini.

»Naše poslovanje temelji na direktni povezavi z najboljšimi proizvajalci v Evropi brez posrednikov. Na tak način, skupaj z nenehno podporo svojim strankam, zagotavljamo najboljšo kontrolo kakovosti in najboljšo ceno. Sodelujemo z najboljšimi proizvajalci

v EU (Velika Britanija, Italija, Nemčija, Švica), v nekaterih primerih pa tudi s proizvajalci iz Kitajske,« poudarjajo.

Gradijo predvsem na kakovosti, strokovnosti in odzivnosti, glavno merilo uspešnosti pa je zadovoljstvo strank, ki na osnovi lastnih dobrih izkušnjah njihov dobri glas širijo naprej.

Za uspešnejše in lažje sodelovanje partnerjem ponujajo rešitev za optimizacijo poslovnih procesov -KAN-BAN in naročanje B2B. Pri odnosu z dobavitelji jim je zelo pomembna finančna odličnost. Vrsto let so prejeli najboljše certifikate za finančno zanesljivost in imajo trenutno najvišjo oceno – platinasta AAA boniteta.

Matica MB d.o.o.
Aškerčeva ulica 17A, 1230 Domžale

PE poslovna cona Komenda (dostava)
Pod hrasti 3, 1218 Komenda
T: +386 59 958 319
M: info@maticamb.si

 MATICA MB

SITOR STISKALNICE D.O.O.

Vodilni pri proizvodnji hidravličnih stiskalnic v svetu

Podjetje SiTOR Stiskalnice s sedežem v Pivki je vodilni proizvajalec stiskalnic za proizvodnjo plošč iz umetnih mas na svetu. Do zdaj so svojim kupcem dobavili že več kot 90 stiskalnic, največ v Nemčijo in ZDA. Po težjem obdobju v zadnjih dveh letih jim je uspelo pridobiti dovolj naročil in si zagotoviti zaseđenost proizvodnje za dve leti vnaprej.

Potem ko se je stanje na trgu zaradi pandemije kovida-19 že malce stabiliziralo, je izbruhnila vojna v Ukrajini in prinesla nove težave v že tako oviranih dobavnih verigah. V podjetju Sitor nimajo večjih težav z dobavo, saj so se dobro organizirali in material naročili vnaprej, kar jim omogoča, da imajo določene komponente na zalogi.

Največja težava je po izbruhu vojne vsekakor omejena dobavljivost pločevine, saj železarne dober mesec dni niso dajale ponudb niti sprejemale novih naročil. Nenehno višanje cen materialov zelo otežuje izdelavo ponudb in sprejemanje novih naročil, katerih dobava bi bila, glede na zasedenost proizvodnje, šele v letu 2024.

Usmerjeni v razvoj in avtomatizacijo stiskalnic

Sitor je s svojo trenutno 2-letno zasedenostjo proizvodnje zadovoljen in veliko pozornost posveča razvoju in avtomatizaciji stiskalnic. Tako so razvili sistem za avtomatsko nasipavanje in poravnavo materiala v model stiskalnice, ki omogoča, da to delo izvede samo en operater.

Prav tako želijo izboljšati tudi preventivno vzdrževanje in diagnostiko svojih stiskalnic. Z novimi sistemi bodo lahko

napovedali okvaro in pravočasno zamenjali določen del stroja, kar bo preprečilo dolgotrajne zastoje v proizvodnji. Prvi tovrstni sistem je bil nameščen na zadnjo stiskalnico, dobavljeno v Nemčijo aprila letos.

Naložba v nove zmogljivosti

Letos nameravajo realizirati tudi naložbo v vrednosti približno 3 milijone evrov, ki obsega podaljšanje obstoječe hale, novo peskalnico, robota za varjenje večjih zvarjencev in izgradnjo sončne elektrarne. Sončna elektrarna bo postavljena na parkirišču podjetja in na strehi strojne hale. Skupna moč bo znašala 300 kW in bo pri maksimalnem izkoristku v celoti pokrivala potrebe podjetja.

Svoje kadre razvijajo sami

Trenutno ima podjetje 51 zaposlenih – prevladuje strokovni kader: od oblikovalcev kovin in monterjev do diplomiranih inženirjev strojništva. Ker je njihova proizvodnja specifična, težko pridobijo ustrezno usposobljene zunanje kadre, zato jih usposabljaajo sami v podjetju, kar pa traja kar nekaj let. Zato se bodo tudi v prihodnje trudili kader oblikovati sami. V ta namen nudijo obvezne prakse dijakom in študentom ter štipendije na vseh ravneh. **Če bi se radi pridružili njihovi ekipi, so kadri dobrodošli na vseh področjih. Prijave lahko pošljete na: info@sitor.si**

SiTOR
Stiskalnice d.o.o.

LESTVICA

Največjih 50 podjetij v primorsko-notranjski regiji v letu 2020

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1.000 EUR	Indeks 2020/2019	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
1	ODPAD d.o.o. Pivka	73.850	111,5	68,1	31	2.714
2	ebm-papst Slovenija d.o.o.	71.987	100,6	98,8	356	13.228
3	KOVINOPLASTIKA LOŽ d.o.o.	49.458	90,6	89,7	468	16.128
4	PLAMA-PUR d.o.o.	46.756	99,2	80,9	229	15.551
5	PIVKA d.d.	45.106	99,3	16,6	409	11.438
6	LESONIT d.o.o.	44.068	88,4	95,0	140	12.762
7	MI OSKRBA d.o.o.	32.902	74,7	19,9	32	2.925
8	TERMOPLASTI-PLAMA d.o.o., Podgrad	31.979	98,8	71,9	130	8.554
9	MBS LIST d.o.o.	29.326	117,7	82,6	114	7.084
10	FLUIDMASTER d.o.o.	28.642	92,5	92,0	175	8.662
11	ALPOD d.o.o.	28.604	109,3	63,2	55	5.649
12	KOLEKTOR ATP d.o.o.	24.069	80,4	2,9	247	9.660
13	RESINEX d.o.o.	20.399	89,3	13,6	13	1.203
14	ORO MET d.o.o.	18.784	96,2	68,4	80	4.945
15	INTECH GRADNJE d.o.o.	18.446	333,2	0,0	2	1.153
16	MINERALKA d.o.o.	17.499	93,5	98,2	94	6.098
17	LIV SYSTEMS d.o.o.	16.254	95,0	88,1	138	5.366
18	DELAMARIS d.o.o.	15.713	118,1	34,0	10	2.258
19	BIOMAX d.o.o.	15.319	136,3	100,0	3	193
20	POSTOJSKE MESNINE, d.o.o.	15.139	107,1	6,9	69	2.049
21	EXTRAFORM d.o.o.	14.741	95,1	90,0	38	3.949
22	MEGADOM d.o.o.	13.252	92,7	0,8	66	1.789
23	HIDRAVLIK SERVIS, d.o.o., Postojna	12.774	135,9	40,4	16	1.292
24	TRAMPER d.o.o. Ilirska Bistrica	11.766	102,4	74,3	70	3.791
25	JAVOR Opažne plošče d.o.o.	11.720	90,5	89,3	46	1.648
26	EUROBOX d.o.o.	11.663	98,5	15,0	131	4.490
27	RZ Pellets d. o. o.	11.193	99,1	78,2	24	2.361
28	PET PAK d.o.o.	11.044	160,7	89,6	42	4.823
29	JERA MIX d.o.o.	10.702	100,2	99,9	61	1.599
30	PROFILES d.o.o.	10.627	90,3	82,7	117	4.530

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1.000 EUR	Indeks 2020/2019	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
31	IZOTERM PLAMA d.o.o.	10.269	98,3	75,4	66	3.275
32	BRANAL d.o.o.	9.925	92,7	51,6	54	2.435
33	TAJFUN LIV d.o.o.	9.423	91,7	88,6	91	2.903
34	SAWAL d.o.o.	9.136	56,6	16,8	18	1.227
35	BATAGEL & CO., d.o.o. Postojna	8.699	374,3	0,0	2	849
36	POSTOJNSKA JAMA, d.d.	8.562	27,1	0,0	166	4.649
37	ProPlace d.o.o.	7.959	130,3	70,5	52	2.148
38	LES3 d.o.o.	7.818	93,4	7,7	29	1.132
39	SiTOR d.o.o.	7.649	88,4	98,8	52	3.626
40	JP KOMUNALA Cerknica d.o.o.	6.848	106,3	0,0	58	2.078
41	KATERN d.o.o.	6.307	103,8	82,1	42	1.765
42	VOPEX d.o.o. Postojna	6.101	97,7	40,4	68	2.082
43	SUBAN d.o.o.	5.647	144,5	62,9	20	662
44	ALUMAR d.o.o.	5.644	90,9	89,6	78	2.878
45	LESTRANS d.o.o.	5.183	93,6	29,0	28	825
46	MONISA d.o.o. Cerknica	5.057	124,8	18,8	7	327
47	KOVOD Postojna, d.o.o.	4.777	109,3	0,0	48	1.620
48	TOMEX, d.o.o., Ilirska Bistrica	4.737	71,1	18,5	5	398
49	PVC NAGODE, d.o.o.	4.729	98,4	11,1	42	1.583
50	SODIMEX d.o.o.	4.729	127,2	26,3	14	1.016

Vir: GVIn, Ajpes

Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po celotnih prihodkih na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2020, registriranih v primorsko-notranjski regiji.

A GLOBAL FAMILY OF BRANDS

WISA LIV SCHWAB

CELOVITE REŠITVE ZA KOPALNICO

Janja Petkovšek
direktorica Združenja kovinske
industrije pri GZS

INTERVJU

Vsi, ki danes poslujemo, smo zmagovalci mnogih kriz

Za podjetja iz panoge kovinske industrije je bilo v letu 2021 najpomembneje, da so imela naročila, pa da jim je z ukrepi uspelo zavarovati zaposlene pred množičnimi okužbami s covidom-19.

Darja Kocbek, foto: Barbara Reya

Leto 2021 je bilo zelo dobro leto za podjetja v panogi kovinske industrije. Bilo je boljše od pričakovanj na začetku leta. To so ocene, ker podatkov še ni, saj morajo podjetja do konca aprila oddati poslovna poročila. Najpomembneje je, da so podjetja imela naročila, pa da jim je z ukrepi uspelo zavarovati zaposlene pred množičnimi okužbami s covidom-19. »Delali smo,« pravi **Janja Petkovšek, direktorica GZS - Združenja kovinske industrije**.

Naročila so torej bila ključna?

Naročila so se skozi leto razvila lepše, kot je kazalo na začetku.

Doma, v tujini, oboje?

Smo 75-odstotni izvoznik. To pomeni, da nas bolj kot domači trg zanimajo potrebe na največjih izvoznih trgih. To so Nemčija, Francija, Italija, Avstrija, Hrvaška. Tradicionalno je Nemčija naša največja zunanjetrgovinska partnerica.

Kakšna pa je moč slovenske kovinske industrije?

Imamo sicer tri panoge, ki so kovinski izdelki, stroji in avtomobilska industrija. V celotni industriji kovinska industrija predstavlja slabo tretjino vseh predelovalnih dejavnosti. Mi smo najmočnejša industrijska panoga. Predstavljamo 42 odstotkov

vseh družb, 30 odstotkov prihodkov, 30 odstotkov izvoza, 34 odstotkov zaposlenih in 30 odstotkov dodane vrednosti, ki jo ustvarijo predelovalne dejavnosti. Naša panoga je nosilna.

V času covida-19 se je klub direktorjev v okviru Združenja kovinske industrije okrepil in postal stičišče izmenjave informacij, mnenj in občutkov.

V kakšni kondiciji je panoga kovinske industrije v Sloveniji zdaj po krizi, ki jo je povzročil covid-19?

Ko se je zgodil covid-19, smo postavili zdravje zaposlenih na prvo mesto. To pomeni, da smo prilagodili protokole. Hitra antigenska testiranja smo na dvoriščih podjetij uvedli mesece preden jih je uvedla vlada. Uvedli smo razkuževanje, informiranje in osveščanje zaposlenih. V podjetja smo pripeljali strokovnjake s področja medicine dela, ki so zaposlenim pojasnjevali, zakaj so ukrepi, ki smo jih uvedli, potrebni. Kajti če ni dobre komunikacije, se zaposleni upirajo, nečejo nositi mask, na skrivaj jih snemajo. Omejili smo poslovna potovanja, poslovne obiske. Uvedli smo varnostno razdaljo ob registraciji zaposlenih pri registrirni

uri ob prihodu v službo. Prilagodili smo tudi delovne procese, omejili smo število ljudi v garderobah, v sanitarijah, ponekod smo ukinili kavne koticke, da se zaposleni ne bi brez varnostne razdalje družili brez mask. V proizvodnji smo postavili ograde iz pleksi stekla ali povečali razmik med delavci v halah. Klub direktorjev je služil temu, da smo se pogovarjali, si izmenjevali mnenja, nasvete, ideje ter privzemali dobre prakse in zavračali tiste, ki niso bile izvedljive ali niso bile uspešne.

To je klub direktorjev v okviru Združenja kovinske industrije?

Ja, v okviru Združenja kovinske industrije.

Ta klub ste najbrž imeli že pred covidom-19?

Klub je že obstajal in se v času covida-19 bistveno okrepil in razvil. Naši direktorji se morajo odločati. Njihove odločitve imajo posledice na uspešnost, včasih tudi na obstoj podjetja. Ker hočejo takšne odločitve odgovorno sprejemati, poskušajo že zelo zgodaj pridobiti čim več informacij in mnenj, in ne šele takrat, ko jih lahko preberemo v časopisu. Tako se lahko na spremembe v okolju pripravijo. Kljub direktorjev je postal stičišče, kjer si te zgodnje informacije, misli, mnenja, občutke, slutnje nesebično odkrito izmenjujejo.

To ste v covidnih razmerah takoj uporabili?
Srečevanje je bilo prek spleta precej pogosto.

Je ta klub specifičen za vaše združenje?

Klub direktorjev Združenja kovinske industrije je ena od specializiranih skupin, ki združujejo kompetentne osebe specifičnih področij.

Kateri so glavni razlogi, da ste ga ustanovili v vašem združenju?

V našem združenju smo se zanj odločili, ker se je metoda odkritega izmenjevanja idej, mnenj, izkušenj, napak in dobrih praks izkazala za tako dobro, da smo želeli to delati v širšem krogu, poskrbeti, da te izmenjave koristijo širšemu krogu kovinskih podjetij.

Direktorji so to z odprtimi rokami sprejeli?
Tako je.

Torej je to prakso priporočljivo širiti?

Ta klubska srečanja so se rodila na osnovi potreb naših članov, njihovo delovanje naslavlja aktualne probleme našega članstva. Verjamem, da je to zelo dobra oblika sodelovanja in da ta način izboljšuje člansko izkušnjo. Nimamo namreč samo kluba direktorjev, imamo tudi krog kadrovikov, forum nabavnikov, digi obroč

- za tiste, ki so odgovorni za digitalno transformacijo v podjetjih. Člani klubskih srečanj so vedno iz naših podjetij, to so kompetentne osebe, ki se z določenim področjem ukvarjajo.

Podjetja rabijo zgodnje informacije o dogajanju, trendih, predvidevanjih. Na srečanja kluba smo vabili ugledne goste s področja dobaviteljev električne energije in plina.

Kako velik problem je za podjetja iz panoge kovinske industrije podražitev energentov?

Cene energentov so poletele v nebo. Pri tem se spet kaže odličnost našega sodelovanja tako v okviru kluba direktorjev kot foruma nabavnikov. Na srečanja kluba in foruma smo povabili ugledne goste s področja dobaviteljev električne energije in plina, da z direktorji naših podjetij odkrito izmenjajo mnenja in iščejo rešitve v teh negotovih časih. Podjetja se morajo odločiti, kdaj zakupiti energijo, za koliko časa jo bodo zakupila. Zgodnje informacije, kaj se dogaja, kam gredo trendi, kaj se predvideva, ter misli vrhunskih menedžerjev dobaviteljev so jim pri odločanju lahko v oporo. Stroški za električno energijo so se dvignili za nekaj krat. To so veliki skoki, ki

jih je nemogoče prevaliti v cene izdelkov, se pravi, da kupec ni pripravljen plačati toliko več.

Torej so ukrepi države potrebni?

Pomoč države podjetjem, ki imajo velik del energije v svojih stroških poslovanja, je bila po našem mnenju pozna in ni bila dovolj obširna. Pogoji za naša podjetja, ki poslujejo na globalnem trgu, morajo biti primerljivi s konkurenco, da ohranjajo svoj položaj. A temu žal ni tako, saj imamo v tem trenutku celo primere, ko sta sestrski podjetji iz mednarodnega koncerna v Italiji in Franciji za zakup energije v istem obdobju dobili ponudbi, ki sta bili 2-krat nižji od te, ki jo je dobilo naše podjetje. To je nekaj, kar močno nagrizne konkurenčni položaj našega podjetja.

To se sliši že samo po sebi zelo hudo, če pa upoštevamo še podražitve in pomanjkanje vhodnih materialov in surovin, najbrž lahko govorimo o katastrofi?

Seveda je podvojitve stroškov za energente alarmantna, ampak energija predstavlja samo nekaj odstotkov naših stroškov. Stanje na trgu vhodnih materialov in komponent je daleč bolj skrb zbujajoče. Ti stroški imajo v stroških poslovanja podjetij večji delež. Če imamo stroškov 100 milijonov evrov, znašajo od tega stroški za električno energijo samo 2,5 odstotka oziroma 2,5 milijona evrov. Stroški za material pa znašajo do 50 ali več milijonov evrov. Se pravi, da nas podražitev materiala mnogo bolj prizadene. Tudi odgovore, razlage, rešitve za ta problem smo iskali z uglednimi gosti v okviru foruma nabavnikov in kluba direktorjev. Želeli smo razumeti, kaj se dogaja. V februarju so v Španiji zaradi visokih cen nekateri jeklarji začeli prilagajati proizvodnjo tako, da so uporabljali električno energijo takrat, ko je cenejša. Nekaj podjetij so nato še zaprli.

Potem se je zgodila še vojna v Ukrajini?

Izkazalo se je, da je energetska odvisnost EU od Rusije in Ukrajine mnogo večja, kot smo ocenjevali. EU uvozi 90 odstotkov plina, samo 10 odstotkov ga pridobi sama. Surove nafte uvozi 97 odstotkov in

70 odstotkov črnega premoga. Plina je Rusija lani v EU dobavila za približno 40 odstotkov potreb, od vsega uvoza pa 45 odstotkov. Več kot tretjina črnega premoga, ki ga EU porabi, pride iz Rusije. Spremljamo tudi sankcije EU proti Rusiji, tudi te nas skrbijo. Jeklarski centri bodo seveda poskušali napolniti skladišča in bodo grodelj vozili od drugod. Takoj, ko ga je treba pripeljati od drugod, se ve, da se bo cena dvignila.

Najbolj skrb vzbujajoče je stanje na trgu vhodnih materialov in komponent, saj ti stroški predstavljajo večji delež stroškov podjetij.

Pa podaljšujejo se dobavni roki?

Dobavni roki so se podaljšali. Imamo podjetja, katerih razvojni cikel je 6,8 tudi 12 mesecev. Potrebujemo okrog 6 mesecev, da spišejo specifikacije, 6 mesecev za razvoj, potem nakupijo material, gradnja hidroelektrarne recimo traja leta. Kako naj kovinska podjetja kot dobavitelji opreme zdaj podpišejo pogodbo, ki vsebuje tudi material, če sploh ne vedo, ali ga bodo dobili, če ga bodo dobili, ne vedo, po kakšnih cenah bo. To so res velike negotovosti. V našem krogu nabavnikov se je tako celo oblikovala ideja, da so v podjetjih pogledali

po skladiščih, če imajo kakšen kos česa, kar bi nekomu lahko pomagalo. Tako so si pomagali na bilateralni ravni, ne v okviru združenja, saj gre za komercialno zadevo.

Kaj za rešitev te krize lahko naredi oziroma bi morala narediti EU, kaj slovenska država, če sploh lahko kaj?

V Sloveniji mora biti zaradi ekonomije obsega večina industrije izvozno usmerjena. Zato je toliko bolj pomembno, da imajo naši odločevalci v EU, kjer ima Slovenija kot članica glas, občutek in posluš za gospodarstvo, za njegove želje, potrebe. To je tudi ena od nalog, ki jih moramo mi kot zbornica zagotavljati. Mislim, da je GZS pri tem zelo učinkovita.

Kaj pa za stroške dela podjetij v panogi kovinske industrije pomeni minimalna plača?

Tak problem imajo kot v drugih panogah. Problem je, ker je nepredvidljiva. V podjetjih delajo letne poslovne načrte septembra, oktobra preteklo leto; lastniki, procesi v korporacijah zahtevajo, da načrtujejo realno. Strošek dela je v naši panogi precejšen, pa do januarja ne vemo, kakšen bo oziroma kakšna bo spodnja meja, ker minister za delo šele takrat skupaj z inflacijo za prejšnje leto objavi minimalno plačo za tekoče leto. To tako ni podatek, s katerim bi lahko načrtovali. Zaradi tega v podjetjih ugibajo, sklepajo.

Vse se draži, ta denar morajo podjetja zaslužiti?

Ker morajo plačati več za elektriko, za stroške dela ..., bi morali svoj proizvod prodati po ustrezno višji ceni. A pri kupcih za dvig cene ni prav veliko posluha. Zaradi tega se utegne zgoditi, da bomo imeli naročila, ne bomo pa imeli materiala, da bi naročeno lahko proizvedli. Včasih je bil problem, da ni bilo naročil, materiala je bilo dovolj in ga ni bilo problem dobiti. Zato je to, da ga ni, novo. Ampak kovinarji smo vedno našli pot. Vsi, ki danes poslujemo, smo zmagovalci velikega števila kriz. Tudi čez te čeri bomo našli pot.

Enako kot v drugih panogah imate zagotovno problem s kadri?

Kadri so že nekaj let tak problem, da smo v okviru združenja vzpostavili klub kadrovikov. Včasih smo se spraševali, kje so kompetentni kadri, zdaj se sliši, kje so kadri. Veliko napora podjetja vlagajo v pridobivanje in razvoj ustreznega kadra. Sodelujemo celo z osnovnimi šolami. Imamo dan odprtih vrat, kjer gospodarstvo odpre svoja vrata en dan za starše, da skupaj s svojimi osnovnošolci pridejo pogledat, kaj delamo in se lahko prepričajo, da kovinska industrija že dolgo ni več umazana, siva, ampak je delo v veliko podjetjih celo podobno delu v laboratoriju. Težava, ki se pojavlja po vsej Evropi, ne le pri nas, je neugodno demografsko gibanje.

Če je bil včasih problem, da ni bilo naročil, je zdaj problem, da ni dovolj materiala, da bi naročeno lahko proizvedli.

Katere kompetence so odločilne pri izbiri kandidata za zaposlitev?

Ugotavljamo, da je veliko povpraševanje po ljudeh, ki so usmerjeni v reševanje problemov, so kreativni in samoiniciativni, znajo delati z ekipo in so pripravljeni na nenehno nadgrajevanje svojih kompetenc. Vsi delodajalci, ne samo kovinarji, iščejo take lastnosti, kar pomeni, da za te ljudi nismo v borbi samo mi, ampak vse panoge.

Kakšen problem pa je za panogo kovinske industrije izbira študija?

Tudi to je težava, ker smo v družbi uvedli kulturo, da bo vsak študiral in se ukvarjal

s tem, kar ga veseli, ne pa s tem, kar ga bo preživel v prihodnjih 40 letih do upokojitve. To ima pluse in minuse. Opazni minus je v tem, da nam primanjkuje strokovnih

kadrov tam, kjer bi jih potrebovali. Ta problem je evropski, generacijski, imamo ga zdaj, v tem prostoru. Pri nas v Sloveniji pa je še posebej pereč, ker imamo mnogo manjši pritok migrantov kot zahodnoevropske države. Ti naša podjetja velikokrat uporabijo kot začasno zaposlitev. To pomeni, da pridejo v Slovenijo, se priučijo, da lahko začnejo delati, podjetje jim zagotovi mentorja, ko imajo eno leto za seboj in so priučeni, pridobijo delovno dovoljenje za tujce, ki velja v vsej EU. Tako z njim odidejo v Nemčijo, na Švedsko, tja, kjer jim je bolj zanimivo. Podjetja v Sloveniji so zanje odskočna deska. Migrantski priliv omejujejo zapleteni in dolgotrajni postopki za pridobitev ustreznih dokumentov. Zato vidimo rešitve tudi v poenostavitvi pridobivanja delovnih dovoljenj za tujce. Poleg tega je tudi naš tradicionalni bazen za kadre, zlasti Bosna in Hercegovina ter Srbija, že precej prazen. Tam ni več veliko kadrov, ki bi nam ustrezali in bi želeli priti k nam. ■

Vodilni distributer metalurških polizdelkov v Sloveniji.

www.kovintrade.com

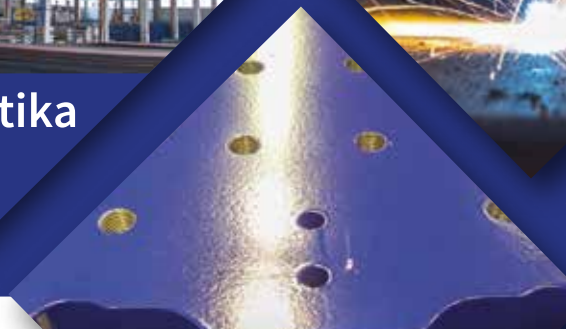
Razrez

Logistika

Jekleni polizdelki

Končni izdelki

Kovintrade

KOVINSKA INDUSTRIJA

Na spremembe so se hitro prilagodili

Creina je največjo rast prodaje dosegla v poslovni enoti Komunalna oprema, v Adria Tehniki so s poslovanjem v letu 2021 lahko zadovoljni, v Gostolu TST so dosegli in celo nekoliko presegle načrte.

Darja Kocbek

Iznajdljivost in sposobnost za hitro prilagajanje na spremembe, pa seveda tudi inovativnost so med glavnimi razlogi za večinoma uspešno poslovanje podjetij iz panoge kovinske industrije v letu 2021. Družbi Creina je z inovativnimi pristopi na področju prodaje uspelo zagotoviti visoko raven naročil v vseh poslovnih enotah. Podjetje Adria Tehnika je v letu 2021 podpisalo dve dolgoročni pogodbi z vodilnima nizkocenovnima letalskima prevoznikoma. V družbi Gostol TST izpostavljajo, da uspešno posluje tudi podružnica v Indiji, s katero so izvedli že nekaj večjih skupnih projektov. Leto 2021 je bilo leto polprevodnikov, pravijo v GKN Driveline, uspešno leto pa je tudi za podjetjem Nafta strojna.

Kovinsko industrijo sestavlja več dejavnosti, med katerimi so največji, 40-odstotni delež dodane vrednosti ustvarili proizvajalci kovinskih izdelkov (SKD 25), 24-odstotnega proizvajalci drugih strojev in naprav (del SKD 28), 21-odstotnega proizvajalci motornih vozil, prikolic in polprikolic (del SKD 29), 12,9-odstotnega podjetja iz sektorja popravil in montaže strojev in naprav (del SKD 33) in 1,8-odstotnega ostale dejavnosti (leto 2020).

Analitika GZS

Prodaja je zrasla za 64 odstotkov

»Poslovno leto 2021 ocenjujemo kot uspešno leto,« nam je povedal **glavni direktor družbe Creina Ivan Rupnik**. Čeprav so se v spomladanskem delu leta še vedno soočali z izzivi, povezanimi z epidemijo covida-19, ki so se odražali z motnjami v dobavni verigi ter občasnim zaprtjem poslovnih enot Trgovina, jim je z inovativnimi pristopi na področju prodaje uspelo zagotoviti visoko raven naročil v vseh poslovnih enotah. To se je na koncu odrazilo

tudi v visoki rasti prodaje, ki je na ravni podjetja Creina v primerjavi z letom 2020 dosegla 64 odstotkov.

Inovativni pristopi na področju prodaje so se podjetju Creina dobro obrestovali.

Največjo rast prodaje so s 142 odstotki zabeležili v poslovni enoti Komunalna oprema, najmanjšo, vendar s 25 odstotki še vedno visoko, pa v poslovni enoti

Leto 2021 je bilo za Creino investicijsko intenzivno leto, velik napredek pa so dosegli tudi na področju razvoja novih izdelkov.

Foto: Creina

Kmetijska mehanizacija. »Seveda pa moramo upoštevati dejstvo, da smo zaradi epidemije v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 imeli padec prodaje za 12 odstotkov,« nam je pojasnil Rupnik.

V Creini so lani imeli tudi investicijsko intenzivno leto. Vlagali so v tehnološko posodobitev, v informatiko in v objekte. »Bruto dodana vrednost na zaposlenega je porasla za 42 odstotkov, kar je tudi odraz uspešne izvedbe načrtovane optimizacije proizvodnih procesov, ki so bistveno prispevale k tej rasti,« razlaga Rupnik. Tudi z vidika razvoja novih izdelkov so naredili velik napredek in na trgu ponudili povsem nove tehnološke rešitve na področju zbiranja in obdelave organskih odpadkov ter na področju peči.

V prvih dveh mesecih 2022 so v kovinski industriji beležili za 5 % višje prihodke od prodaje kot v prvih dveh mesecih 2021. Prihodek pri proizvajalcih kovinskih izdelkov je v prvih dveh mesecih najbolj porasel, in sicer za 34,8 %. Pri proizvajalci drugih strojev je bil višji za 13,8 %, medtem ko je bil v proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic nižji za 2,6 % ter pri popravilih in montaži strojev in naprav nižji za 0,1 %.

Analitika GZS

Brez dolgoročnih partnerskih dogovorov ne gre

Podjetje Adria Tehnika je v letu 2021 podpisalo dve dolgoročni pogodbi z vodilnima nizkocenovnima letalskima prevoznikoma (easyJet in Wizz Air). Ravno dolgoročni partnerski dogovori so se že ob začetku epidemije covida-19 izkazali kot eden glavnih dejavnikov uspešnega spopadanja s spremenjenimi okoliščinami poslovanja. Ob upoštevanju razmer za delovanje v času covida-19 in posledic teh razmer se je podjetje uspešno prilagodilo. Tako so s poslovnim letom 2021 lahko zadovoljni, nam je povedala **namestnica glavnega izvršnega direktorja podjetja Adria Tehnika Barbara Perko Brvar**.

Foto: Gostol

V podjetju Gostol TST so razvili sm@rt turbino, ki je ena izmed najbolj učinkovitih na trgu.

Večino proizvodov še vedno izvozijo

Zelo zadovoljni so s poslovanjem v letu 2021 tudi v podjetju Gostol TST, saj so dosegli in celo nekoliko presegle načrte. »Slovenski trg ostaja za nas pomemben, saj smo na njem dosegli prek 30 odstotkov realizacije, kar je več kot v preteklih letih,« nam je pojasnil **direktor Matej Koglot**. Večino proizvodov še vedno izvozijo, največ na trge EU. Pomembna trga sta bila za Gostol TST tudi Rusija in Ukrajina, a nanju bodo v letošnjem letu težko računali. »Uspešno posluje tudi naša podružnica v Indiji, s katero smo izvedli tudi že nekaj večjih skupnih projektov,« je še povedal Koglot.

Proizvodnja v kovinski industriji je bila v prvih dveh mesecih 2022 višja za 1 % medletno. Med pomembnejšimi dejavnostmi (po dodani vrednosti) je bila proizvodnja pri proizvajalcih kovinskih izdelkov višja za 11,7 %, pri proizvajalci drugih strojev za 3,7 % višja, medtem ko je bila v proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic nižja za 7,2 %. V popravilih in montaži strojev in naprav je bila nižja za 5,5 %.

Analitika GZS

Leto 2021 je bilo leto polprevodnikov

Leto 2021 je bilo že drugo leto zapored, ko so zunanji vplivi bistveno krojili poslovanje podjetja GKN Driveline. »Po covidnem letu 2020 je bilo leto 2021 leto polprevodnikov. Za nas, ki 100-odstotno posluje samo v avtomobilski industriji, je bilo poslovanje v glavnem odvisno od dobavljalnosti polprevodnikov pri naših kupcih,« pojasnjuje **direktor Andrej Poklič**. Obseg poslovanja so v GKN Driveline lani glede na leto 2020 povečali za okoli 30 odstotkov na 112 milijonov evrov. Obseg so povečali predvsem zaradi enkratnega projekta reorganizacije na ravni grupacije, ki pa se je z letošnjim letom končal. Realna rast prodaje je bila minimalno večja.

Gostol TST na slovenskem trgu dosega več kot 30 odstotkov realizacije.

EBITDA so povečali za 20 odstotkov

Nafta Strojna je leto 2021 zaključila uspešno. Realizacija je bila v primerjavi z letom prej višja za 5 odstotkov, EBITDA se je povečal za 20 odstotkov, nam je povedal **direktor Drago Franko**. ■

VAŠ SISTEMSKI PONUDNIK INDUSTRIJSKIH PREMAZOV

KOVINSKA INDUSTRIJA

Temelj razvoja je zeleno in digitalno

Razvoj in inovativne tehnološke rešitve so ključne za ohranjanje konkurenčnosti podjetij iz panoge kovinske industrije. Med glavnimi izzivi sta zeleni prehod in digitalizacija.

Darja Kocbek

Optimizacija omogoča pomemben prihranek surovine

Podjetje Nafta Strojna inovira na področju tehnologij v lastni proizvodnji, kakor tudi pri končnih izdelkih. Na področju tehnologij so zadnje inovacije izvedli pri dvigu produktivnosti pri izvajanju montažnih del na prostem. Pri tem je šlo prvenstveno za izključevanje negativnih vremenskih vplivov tako z vidika varnosti kot kvalitete. »Slednje je pomembno pri dobavah velikih rezervoarjev, ki se montirajo na prostem, praviloma pri končnih uporabnikih,« nam je razložil **razvojni tehnolog Boštjan Lutar**.

Pri izdelkih so izdelali optimizacijo konstrukcijskih rešitev mobilnega kontejnerja, ki se uporablja za kratka skladiščenja nevarnih tekočin. Uporabljati ga je mogoče za prečrpavanje goriva pri nesrečah, čiščenje in vzdrževalna dela, kot so petrokemijska in naftna industrija, kakor tudi v elektrarnah. »Izvedena optimizacija konstrukcije pomeni pomemben prihranek surovine - konstrukcijskega jekla. Sam izdelek bistveno pripomore k zmanjšanju količin nevarnih odpadkov, ki končajo na čistilni napravi ali na uničenju,« razlaga Lutar. Sicer pa Nafta Strojna sodeluje s Fakulteto za gradbeništvo v Ljubljani, kakor tudi s strojnima fakultetama v Ljubljani in Mariboru. »Omenjene organizacije se vključujejo neposredno v reševanje konkretnih aplikativnih razvojnih nalog,« pravi Lutar.

Vizija podjetja GKN Driveline je, da bo delavec v prihodnje samo nadzornik procesa.

Nafta Strojna vlaga v posodobitve in razvoj tehnologij. Slednje so ključne pri kosovni proizvodnji, kakršna je značilna za podjetje. Pomembnejša vlaganja so v zadnjem času izvedli v obdelavo in hladno preoblikovanje pločevin. Skupaj z novimi tehnologijami postopoma v proizvodni proces uvajajo tudi digitalizacijo. Letos nadaljujejo z naložbami po programu in projektu, ki se je začel lani in ga delno so financira gospodarsko ministrstvo.

Zavedajo se vpliva, ki ga imajo na okolje

V družbi Adria Tehnika se po besedah **namestnice glavnega izvršnega direktorja Barbare Perko Brvar** zavedajo pomena okolja in vpliva, ki ga imajo nanj. Okoljska zakonodaja ter nenehen razvoj sistema ravnanja z okoljem skladno s standardom ISO 14001 jih zavezuje k stalnemu prepoznavanju tveganj ter ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje vplivov na okolje in ljudi. »Ker se zavedamo, da bodo digitalizacija, brezpapirna in okoljska ozaveščenost izziv v prihodnje, se pripravljamo tudi na nove tehnologije,« pravi Barbara Perko Brvar.

V času pandemije so razširili svoj poslovni model s storitvami, ki se nanašajo na parkiranje in hrambo letal za širok spekter strank, vključno z najpopularnejšimi nizkocenovnimi letalskimi prevozniki in nacionalnimi letalskimi prevozniki. »Adria Tehnika je del mednarodne skupine Avia Prime in s svojimi zmoglostmi sodeluje tudi s sestrskimi podjetji v Srbiji in na Poljskem,« je pojasnila Perko Brvar.

Razvili eno najučinkovitejših turbin

Razvoj peskalnih strojev in večina inovacij, ki jih razvijajo v družbi Gostol TST, gre v smeri prihrankov, pojasnjuje **direktor Matej Koglot**. »Najpomembnejši del vsakega peskalnega stroja je turbina, zato smo razvili sm@rt turbino, ki je ena izmed najbolj učinkovitih na trgu. Prav tako smo se osredotočili na sm@rt sistem

Foto: Nafta Strojna

Po besedah razvojnega tehnologa Boštjana Lutarja so posodobitve in razvoj tehnologij ključne pri kosovni proizvodnji

doziranja peskalnega sredstva za bolj optimalno delovanje peskalnega stroja,« našteva direktor.

Skupaj s številnimi drugimi opcijami, ki jih je mogoče namestiti na stroj, je v platformi sm@rt cloud mogoče spremljati določene parametre delovanja stroja, analizirati podatke, dostopati do zgodovine stroja in enostavno naročati rezervne dele. Kupci tako prihranijo pri energiji, abrazi-
vu in vzdrževanju.

Gostol TST sodeluje z različnimi ustanovami. Na Fakulteti za strojništvo sodelujejo z različnimi laboratoriji na področju računalniških simulacij, prenosa znanja in izvedbe na praktičnih primerih, meritev izletnih hitrosti na turbinah, izboljšanju izkoristka. Z Institutom Jožef Stefan sodelujejo na področju vibracij in algoritmov za napovedovanje okvare. Inštitut za materiale jim pomaga pri preiskavah materiala, drsne prevleke, toplotne obdelave. Raziskovalni laboratorij iz tujine pa na področju mikrokovanja in peskanja površin s keramiko.

Pri investicijah Gostol TST največ sredstev namenja za posodobitev strojev v proizvodnji, da bi tako povečali produktivnost in znižali stroške. »Pri načrtovanju prihodnjih investicij smo usmerjeni k zmanjšanju emisij na plazma razrezu, kar vključuje posodobitev odsesovanja in filtra. V lakirnici bomo uredili odsesovalno – rekuperativno napravo za čiščenje zraka in vračanje toplega zraka nazaj v prostor. Nabavili bomo tudi novi stroj CNC za uvijanje pločevine ter ročno plazmo, ki bo nadomestila razrez z acetilenom. Slednje nam bo omogočilo, da bomo imeli v delovnem prostoru čistejši zrak,« nam je naštel Matej Koglot.

Nova tehnologija za zbiranje in obdelavo organskih odpadkov

V družbi Creina so v poslovni enoti Komunalna oprema skupaj s francoskim partnerjem razvili povsem novo tehnologijo za zbiranje in obdelavo organskih odpadkov, ki je opremljena z avtomatskim tehtalnim sistemom in video nadzorom. Projekt se imenuje Biotank. »Vsak 610- oziroma 660-litrski zabojnik se pred praznjenjem stehta, sama vsebina se

V GKN Driveline že imajo nekaj popolnoma avtomatiziranih celic za obdelavo.

posname z dvema kamerama, prav tako se stehta prazen zabojnik, da dobimo podatek o neto teži vsebine, ki se potem potisne v fermentatorski del Biotanka. Vsi podatki se zbirajo v procesni enoti in jih je mogoče daljinsko nadzirati v operacijskem centru našega kupca,« nam je razložil **glavni direktor Ivan Rupnik**.

V poslovni enoti Peči razvijajo nove različice peči na drva. »To dogajanje je posebej dinamično na trgih celotne Skandinavije, Italije in Nemčije, kjer imamo strateške kupce,« pravi Rupnik. V posameznih državah se na tem področju vedno bolj zaostrojuje tudi zakonodaja, okoljske zahteve in standardi. »Dvigujejo se zahteve po izkoristkih in nižanju emisij trdih delcev. Vsemu temu z novimi tehničnimi rešitvami uspešno pariramo. Vse rešitve so tudi testirane in certificirane v nemškem inštitutu RRF, s katerim že dolgoročno sodelujemo,« se lahko pohvali Rupnik.

V Creini uspešno sledijo ostrejši zakonodaji, okoljskim zahtevam in višjim standardom.

Letos bodo naredili velik korak naprej na področju digitalizacije poslovnih

in proizvodnih procesov, uvedli bodo sistem MES (Manufacturing Execution System) in sistem za upravljanje skladišč WMS (Warehouse Management System). Prav tako bodo razvili spletni konfigurator za hiter in za kupce povsem razumljiv postopek izbora prave peči za njihovo uporabo. »Pripravljamo se na večje tehnološke investicije, ki jih nameravamo izvesti v letih 2023-2024,« napoveduje Ivan Rupnik.

Delavec bo samo nadzornik procesa

V podjetju GKN Driveline se po besedah **direktorja Andreja Pokliča** raziskovalnih inštitucij v Sloveniji ne poslužujejo toliko, kot bi se lahko. »Sodelujemo z univerzami in visokimi strokovnimi šolami, največji delež inovacij pa seže v prostor avtomatizacije posluževanja, merjenja, avtomatizacije zapisov in obdelave podatkov,« je pojasnil. Vizija podjetja je, da se delavec z rokami ne bo več dotaknil kosa, ki ga obdeluje, ampak bo samo nadzornik procesa. V ta namen že imajo nekaj celic za obdelavo, ki so popolnoma avtomatizirane, vključujoč merjenje in zajemanje podatkov iz strojev. Prav tako imajo vso delovno in drugo dokumentacijo na delovnem mestu samo v digitalni obliki.

V GKN Driveline so večino naložb v zadnjih letih izvedli za dopolnitev ali zamenjavo opreme, povezane z novimi projekti. Pomemben delež imajo tudi naložbe v avtomatizacijo poslovanja. »V podjetju sledimo tudi zeleni agendi, kjer vlagamo sredstva predvsem v zmanjšanje porabe energentov in ponovno uporabo virov toplote,« pravi Poklič. V podjetju imajo preko 250 strojev in velika večina je prek spleta povezana z merilci in analizatorji porabe energije. »Tako imamo energetski diagram v vsakem trenutku, ki nam omogoča pravočasno in ustrezno ukrepanje pri odmikih in pri načrtovanju dolgoročnejših aktivnosti. V naslednjem obdobju nameravamo zgraditi tudi lastno sončno elektrarno, ki bo z maksimalno možno instalirano močjo (999 kW) prinesla okoli 6-odstotno samozadostnost pri električni energiji,« napoveduje Andrej Poklič. ■

TEKNOS D.O.O.

Teknos inovator tehnologij nove generacije

Podjetje Teknos je bilo ustanovljeno leta 1948 in je danes eno od največjih podjetij v družinski lasti na Finskem. V kombinaciji z našim širokim znanjem in več desetletij zagotavljanja vodilne kakovosti v industriji smo prepričani v kakovost naših produktov. Veliko se osredotočamo na okoljska vprašanja, da izpolnujemo in celo presegamo raznolike potrebe današnjega časa.

Inovacije so v Teknosu ključnega pomena. Podjetje je temeljilo na inovativnosti že od samega začetka iskanja novih rešitev, tehnologij in načinov dela.

Teknodur combi 3560 služi potrebam lakirnic

Poliuretanske barve družine 3560 so bile razvite za lakirnice in industrijske aplikatorje ob upoštevanju njihovih ključnih potreb – optimizacija procesa in stroškovna učinkovitost. Drugi pomembni vidiki razvoja produkta so bili: nizke emisije hlapnih organskih spojin, hitro utrjevanje, dolgotrajna zaščita in vrhunski videz.

Nizke emisije hlapnih organskih spojin

Zaradi visoke suhe snovi družina produktov TEKNODUR COMBI 3560 vsebuje bistveno manjšo količino organskih topil kot poliuretanske barve na vodni osnovi. Zaradi načina utrjevanja ni potrebnega forsiranega sušenja, posledično pa s tem prihranimo pri energiji.

Visoka produktivnost

3560 družina ima različne volumnske suhe snovi in različne čase sušenja. Dejanski čas sušenja pri sobni temperaturi lahko dosežemo tudi v manj kot eni uri. Takoj po sušenju so obdelovalne površine pripravljene za naslednji korak v postopku. S tem se znatno skrajša pretočni čas v lakirnici, kar pomeni prihranek časa in denarja. Dodatne prihranke zagotavljajo nižji stroški energije, saj kratek postopek sušenja ne zahteva povišanih temperatur kot pri običajnih metodah.

En premaz naredi vse

V želji po večji učinkovitosti vse več lakirnic raziskuje možnosti enoslojnih rešitev. Družina produktov 3560 vsebuje antikorozijske pigmente in izpolnjuje zahteve standarda ISO 12944 za enoslojne barve. Na primer: njegova kategorija korozivnosti je C4-M pri debelini suhega filma 120 µm.

Vrhunska obdelava

Premazi TEKNODUR COMBI 3560 so odporni proti udarcem in so elastični, kar učinkovito zmanjšuje potrebo po obnavljanju. Končni premaz je odporen proti vremenskim vplivom in številnim kemikalijam. Odlikujeta ga lep videz in visoka odpornost proti UV-žarkom, ki sta običajna za poliuretanski premaz. Njegovo nianso in sijaj lahko dodatno izboljšamo z brezbarvnim lakom. Različni produkti iz nove družine so primerni za široko paleto sistemov kot enoslojna alternativa ali v kombinaciji s kompatibilnim osnovnim

premazom. Premaze Teknodur Combi 3560 je mogoče nanašati neposredno na aluminij, cink in jeklo. Kljub visoki vsebnosti suhe snovi jih lahko nanašate tako z običajnimi brezračnimi kot tudi z dvokomponentnimi brizgalnimi sistemi. Nenehno stremimo k inovativnim tehnologijam za potrebe svojih strank, partnerjev in okolja. Funkcionalnost, trajnost, varnost in zdravje so ključna vprašanja, ki jih upoštevamo pri vseh svojih ukrepih in rešitvah.

Teknos d.o.o., Cesta na Ruppo 67, 4000 Kranj
info@teknos.si, www.teknos.com

KOVINSKA INDUSTRIJA

Če cene ne bodo padle, bodo potrebni ukrepi države

V kovinski industriji od države pričakujejo stabilnost pri zagotavljanju pogojev za dobavo surovin in energentov. Sami si pomagajo s pospešitvijo avtomatizacije in robotizacije.

Darja Kocbek

Panoga kovinske industrije je med tistimi, katerih podjetja najbolj skrbi rast cen energentov in surovin, veliko iznajdljivosti potrebujejo tudi, da surovine in materiale sploh dobijo. Teh podražitev v celoti ne morejo prenesti na svoje kupce, kar vpliva na rezultate poslovanja in konkurenčnost. Od države pričakujejo ukrepe, ki jim bodo omogočili, da bodo imeli enake pogoje za poslovanje, kot jih ima konkurenca.

Pri gibanju cen energentov so previdni

V družbi Adria Tehnika so posebej previdni pri gibanju cen energentov, ostale surovine v srednjeročnem obdobju ne bodo vplivale na njihovo delo, nam je pojasnila **namestnica glavnega izvršnega direktorja podjetja Barbara Perko Brvar**. »Poudarek v letu 2022 bo še vedno na dolgoročnih odnosih s poslovnimi partnerji. Od države pričakujemo stabilnost pri zagotavljanju pogojev za dobavo surovin in energentov ter cenovna prilagajanja na še vzdržne ravni,« je dodala.

Od države pričakujejo predvsem regulacijo cen energentov

Pločevina je ena glavnih komponent pri proizvodnji peskalnih strojev. Njene cene se zvišujejo že od pandemije, največji skok pa so dosegle po začetku vojne v Ukrajini, saj sta tako Ukrajina kot Rusija največji izvoznici surovega železa, o

izzivih za poslovanje v letošnjem letu pravi **Matej Koglot, direktor družbe Gostol TST**. Poleg tega so se podaljšali tudi dobavni roki za električne komponente, ki jih vgrajujejo na stroje. Zaradi tega morajo bolj skrbno načrtovati celoten proces od naročila do dobave stroja kupcu. Od države v Gostolu TST pričakujejo predvsem regulacijo cen energentov, saj bi to pomenilo prihranek v proizvodnem procesu in pri transportu strojev ter tako bolj konkurenčne cene.

Kovinska industrija je ustvarila približno 30 % dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti in je predstavljala 29,2-odstotni delež po celotnih prihodkih in 33,9-odstotnega po številu zaposlenih.

Analitika GZS

Nujen pameten poseg v ceno energentov

Če je bilo leto 2021 v znamenju covida in polprevodnikov, potem v letu 2022 dodajamo še leto energentov, vojne, podražitev surovin, razlaga **Andrej Poklič, direktor GKN Driveline**. »Vse skupaj kreira precej kompleksno poslovno okolje, kjer je predvidljivost skoraj ničelna in kjer iz dneva v dan spremljamo spremembe naročil, ki v principu padajo in so nižja, kot smo predvideli v letnem planu,« pojasnjuje Poklič.

Od države težko pričakujejo odgovore na vse probleme, nujno pa bi bilo doseči dogovor o ceni energentov, ki na nek način povzročajo spiralo podražitev in tudi špekulacij. Glede na to, da je Slovenija v normalnem poslovanju (izvzete so konice) skoraj 90-odstotno energetska samozadostna, bi lahko s pametnim posegom v ceno energentov zagotavljali nemotenost oskrbe, vzdržnost sistema in konkurenčnost gospodarstva, je prepričan.

Meni, da bi bilo prav nadaljevati z razbremenitvijo plač in tako doprinesiti k boljšemu netu dohodu zaposlenih, pri isti bruto obremenitvi za podjetje. S sistemskega vidika pa zagotovo potrebujemo konsenz in predvsem spremembo definicije minimalne plače, je povedal Poklič.

Prvi šok je bil dvig cen energentov, drugi pločevine

Poslovno leto 2022 so pričeli s šokom na področju energentov, saj so cene za električno energijo porasle za faktor 3 in cene za zemeljski plin za faktor 4, izpostavlja **Ivan Rupnik, glavni direktor družbe Creina**. Drugi cenovni šok so doživeli v drugi polovici marca, ko so se preko noči dvignile cene vseh vrst pločevin, ki jih potrebujejo v proizvodnji. Podražitve dosega med 30 in 40 %, povrh vsega so vprašljive še dobave. Posledično morajo v Creini dvigovati raven zaloga, kar slabi likvidnost. »Na strani nabave je začetek leta

zelo turbulenten. Intenzivno se pogajamo z našimi kupci, vendar že sedaj vidimo, da bo nemogoče v celoti prenesti vso to rast stroškov nanje,« opozarja Rupnik.

Ker glede na razmere ne pričakujejo bistvenih sprememb na bolje, se bodo še bolj posvetili avtomatizaciji in robotizaciji tehnoloških operacij, kjer bo to tehnično izvedljivo in ekonomično. Od države pričakujejo rešitve, ki bodo slovenski industriji omogočale vsaj enake pogoje, kot jih ima konkurenca v drugih državah. Rupnik meni, da bo, v primeru, da se razmere na trgu energentov v drugi polovici leta ne bodo umirile, potrebna intervencija s strani vlade. »Določiti bo treba limite cen, ki bodo še vzdržne za poslovanje,« pojasnjuje Ivan Rupnik.

V aprilu 2022 so v kovinski industriji kot glavni omejitveni dejavnik navedli negotove gospodarske razmere in pomankanje surovin (44 % podjetij). Kot tretji dejavnik so navedli pomankanje usposobljenih delavcev (42 % podjetij). Sledil je pomen nezadostnega tujega (13 % podjetij), in domačega povpraševanja (10 % podjetij) in pomankanje polizdelkov (9 %). Predelovalne dejavnosti kot celota so rahlo bolj optimistične pri navedenih omejitvenih dejavnikih, predvsem jih manjši delež občuti pomankanje usposobljenih delavcev.

Analitika GZS

Izvajajo tako optimizacijo produktov kot delovnih procesov

Blaženje nenadnih vplivov velikega povečanja cen repromaterialov in energije so po besedah **direktorja Draga Franka** ključni izzivi za Nafto Strojno v tekočem letu. V ta namen izvajajo optimizacijo produktov, kakor tudi delovnih procesov, saj podražitev na vходу ne bo mogoče v celoti prenesti na končne kupce. »Od države pričakujemo, da zagotovi konkurenčno poslovno okolje, brez nepotrebnih in stalnih nihanj na področjih, ki jih regulira,« pravi Franko. ■

KOVINSKA INDUSTRIJA

Predstavljajo se že osnovnošolcem

Da bi mlade čim prej usmerili v poklice v svoji panogi, podjetja krepijo stike že z osnovnošolci in srednješolci. Ne pozabljajo niti na obstoječe zaposlene.

Darja Kocbek

Z zaposlenimi se je treba ukvarjati

Matej Koglot, direktor družbe Gostol TST, nam je povedal, da kadre poskušajo pridobiti z aktivnim oglaševanjem ter sodelovanjem z agencijami za pridobivanje kadrov. Že obstoječe kadre pa skušajo zadržati. »Zavedamo se, da bo na področju pridobivanja kadrov potrebna aktivna promocija podjetja ter aktivnosti v podjetju – motivacija in ukvarjanje z zaposlenimi na vseh ravneh,« nam je povedal.

V kovinski industriji je bilo januarja 2022 67.695 delovno aktivnih oseb, kar je bilo za 3.628 oz. za 5,3 % delovno aktivnih več medletno. V kovinski industriji je bilo 34,5 % vseh delovno aktivnih oseb v predelovalni dejavnosti. Največji porast delovno aktivnih oseb je bil v enem letu zabeležen pri proizvajalcih kovinskih izdelkov (+2.573 oseb), kar je bil oddelek v kovinski industriji z največ zaposlenimi (44,8 % vseh oz. 32.151 oseb). Po rasti je sledila rast delovno aktivnih pri proizvajalcih drugih strojev in naprav (+751 oseb), pri popravilih in montaži strojev in naprav (+586 oseb), manj pa jih je bilo v proizvodnji motornih vozil in prikolic (-386 oseb).

Analitika GZS

Bazen kadrov v severnoprimerški regiji je okrnjen. Primanjkuje predvsem tehničnega kadra. Najbolj prav jim pride tehnični kader in ekonomisti. V Gostolu TST v povezavi s Posoškim razvojnim centrom trenutno sodelujejo z osnovnimi šolami zgornjega Posočja v projektu Partnerstvo za kadre – organiziranje tehniških dni za osnovnošolce. »V prihodnje načrtujemo tesnejše sodelovanje s TŠC Nova Gorica,« nam je povedal Koglot.

Delavca za kakršno koli delo na stroju ni mogoče dobiti

»Kadrovski bazen na našem področju je prazen,« razlaga Andrej Poklič, direktor GKN Driveline. Dejansko ni mogoče dobiti delavca za kakršno koli delo na stroju. V zadnjem obdobju jih deloma »rešuje« recesija v avtomobilski industriji, deloma pa si kader poiščejo zunaj Slovenije. »Trenutno imamo nekaj sodelavcev iz Bosne, ki pa so na dolgi rok manj zanesljivi kot drugi sodelavci iz našega okolja. Znano je, da je Slovenija za delavce iz Bosne po obdobju enega leta, ki ga opravijo pri nas, predvsem odskočna deska za delo v drugih državah EU,« pravi Poklič.

Težave s pomanjkanjem kadra po besedah Andreja Pokliča iz GKN Driveline trenutno lajša recesija v avtomobilski industriji.

Vsako leto organizirajo dan odprtih vrat

V podjetju Adria Tehnika sodelujejo s srednjimi šolami tehničnih smeri, kjer aktivno predstavljajo podjetje, pravi **Barbara Perko Brvar, namestnica glavnega izvršnega direktorja**. Vsako leto samostojno organizirajo tudi Dan odprtih vrat podjetja Adria Tehnika, kjer lahko mladi поблиžje spoznajo svet letalstva. V letošnjem letu se je dneva odprtih vrat ob epidemioloških omejitvah udeležilo več kot 150 obiskovalcev.

V podjetju se sicer kaže potreba predvsem po poklicih strojne in elektro smeri in po poklicih, kot so kleparji, ličarji. »Vsi kadri z omenjenimi poklici se za delo na letalih obvezno dodatno šolajo v našem oddelku za Tehnično izobraževanje, saj to zahteva letalska regulativa,« nam je pojasnila Barbara Perko Brvar. Tako usposobljeni kadri pridobijo mednarodno veljavno licenco za letalskega mehanika, saj slovenski šolski sistem takega kadra ne zagotavlja. Glede prihodnosti se osredotočajo predvsem na ohranjanje in nadgradnjo kompetenc zaposlenih znotraj skupine Avia Prime v oddelku Tehničnega izobraževanja Adria Tehnika.

Poklici s področja tehnike so posebej deficitarni

Izzivi pri reševanju kadrovskih vrzeli so vse bolj kompleksni, pravi direktor Naftne Strojne Drago Franko. Pri iskanju bodočih kadrov podjetje, ki ga vodi, sodeluje s srednjimi šolami. Dijakom ponujajo štipendiranje, pripravljajo predstavitve zanje, bodoče diplomante vključujejo v delovne procese v podjetju. »Domačih interesentov ni dovolj. Zaposlujeemo tudi tujce. Posebej deficitarni so poklici s področja tehnike oziroma predelave kovinskih materialov,« ugotavlja Franko.

Najtežje je pridobiti ključavničarje in varilce

S kadri imajo težave tudi v družbi Creina, vendar jih po besedah **glavnega direktorja Ivana Rupnika** dokaj uspešno rešujejo. »Najtežje je pridobiti ključavničarje in varilce. Slovenija nima vzpostavljenega sistema izobraževanja teh kadrov. Enako je na področju gradbeništva in tudi v drugih industrijskih panogah,« opozarja. Podjetja se morajo zato sama znajti in v Creini to rešujejo z dobrimi povezavami s kadrovskimi agencijami iz regije Zahodnega Balkana.

Za delo na letalih je obvezno dodatno šolanje v oddelku za Tehnično izobraževanje znotraj podjetja Adria Tehnik, pojasnjuje Barbara Perko Brvar.

Povprečna bruto plača je v prvih dveh mesecih 2022 medletno porasla za 3,8 % pri proizvajalcih kovinskih izdelkov in za 3,7 % pri proizvajalcih drugih strojev in naprav, medtem ko je bila v proizvodnji motornih vozil ter popravilih in montaži strojev in naprav nižja za okoli 1 %.

Analitika GZS

»Konec leta 2021 smo uspešno zaključili 4-mesečni proces pridobitve potrebnega števila ključavničarjev in varilcev iz Srbije in BiH,« pravi Rupnik. Creina zelo dobro sodeluje s ŠC Škofja Loka. Dijaki in študenti v podjetju opravljajo obvezno prakso in pozneje se mnogi od njih tam tudi zaposlijo. »Z inženirji je podobno. Smo locirani v središču gorenjske regije, ki je industrijsko visoko razvita in za njihovo pridobitev je potrebno vložiti kar precej truda in tudi na področju plač moramo poskrbeti, da smo konkurenčni,« nam je razložil Rupnik. ■

Kovinska podjetja so v aprilski anketi pričakovala v naslednjih treh mesecih rast proizvodnje, ki pa bo nižja kot januarja letos (za 9,9 odstotnih točk). Izvozna naročila in skupna naročila so se aprila letos zvišala glede na letošnji januar, pričakovan izvoz za naslednje tri mesece pa nakazuje nižje rasti. Ob sedanjem proizvodnem ritmu je bila proizvodnja v kovinski industriji zagotovljena za 4,9 mesecev (januarja 5 mesecev). V naslednjih treh mesecih polovica več podjetij kovinske industrije pričakuje povečanje kot pa znižanje cen. Dinamika zaposlovanja v naslednjih 3 mesecih naj bi se umirila, a kljub vsemu petina podjetij več pričakuje porast kot pa zmanjšanje zaposlenih.

Analitika GZS

SRIP MATPRO

Odziv vlade mora biti tokrat bistveno hitrejši

Gospodarstvo po objavi evropskih smernic za reševanje energetske krize REPower EU pričakuje čimprejšnji odziv vlade, pravi Vesna Nahtigal, koordinatorica SRIP MATPRO.

Darja Kocbek

Foto: Kofart

Ključni izzivi, s katerimi se v letu 2022 sooča industrija kovinskih materialov in nekovin, izhajajo iz visokih cen energentov, razmere, povezane z vojno v Ukrajini, to krizo še poglobljajo. Nihanja pri cenah so večja kot kadar koli prej, kar vnaša veliko negotovosti v poslovanje gospodarskih subjektov, pravi **Vesna Nahtigal, direktorica Združenja nekovinskih materialov in nekovin pri GZS ter koordinatorica SRIP MATPRO.**

Gospodarstvo po objavi evropskih smernic za reševanje energetske krize REPower EU po njenih besedah pričakuje čimprejšnji odziv vlade. Ta mora biti bistveno hitrejši od tistega v jesenski krizi, na katero se je vlada konkretno odzvala šele februarja letos s sprejetjem

Zakona o ukrepih za omilitev posledic dviga cen energentov v gospodarstvu in kmetijstvu in Zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov. Šele 31. marca je sprejela uredbo o metodologiji ocenjevanja škode v gospodarstvu, s katero je gospodarskim upravičencem omogočila dostop do pomoči države, opozarja Nahtigalova.

V smernicah REPower EU Evropska komisija predstavlja skupne evropske ukrepe za cenovno dostopnejšo, zanesljivejšo in bolj trajnostno energijo.

Ker EU zdaj iz Rusije uvaža 40 % plina, 27 % nafte in 46 % premoga, Evropska komisija v smernicah REPower EU poudarja potrebo po odpravi odvisnosti Evrope od ruskih fosilnih goriv že pred letom 2030. Trije ključni cilji so blažitev učinkov visokih cen energije, diverzifikacija dobave plina in pospešitev prehoda na čisto energijo v EU.

Dodatne smernice, ki določajo, kako lahko države članice v izrednih okoliščinah prihodke od visokih dobičkov energetskega sektorja in trgovanja z emisijami prerazporedijo na odjemalce, predstavlja t. i. toolbox II, kjer se med drugim dovoljuje tudi pomoč podjetjem, ki bi na srednji in dolgi rok znižala njihovo odvisnost od nestanovitnih cen energije

ter predstavlja nov začasni okvir za krizno pomoč podjetjem v obliki likvidnostne podpore, razlaga Vesna Nahtigal.

V Sloveniji še vedno ostaja odprto vprašanje sprejetje Uredbe o pravici do nadomestila za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov (TGP). Konkurenčne države so ta ukrep sprejele že pred več leti. »Pri nas še vedno ni sprejeta, čeprav vemo, da so slovenska metalurška podjetja po energetski učinkovitosti svojih proizvodnih procesov in z nizkimi izpusti toplogrednih plinov med najboljšimi na svetu, v svojih procesih uporabljajo najboljše dostopne tehnike in aktivno vlagajo v izdelke z nizkim oziroma ogljično nevtralnim odtisom,« opozarja Vesna Nahtigal.

Pod okriljem SRIP MATPRO je v okviru projekta MARTINA 16 partnerjev iz industrije, inštitutov in univerz sodelovalo pri razvoju na kar petih področjih materialov. Koordinator projekta je bil Inštitut za kovinske materiale in tehnologije. Ključne pridobitve so: 122 inovacij, 86 procesnih rešitev, 8 novih produktov, 2,9 milijona evrov novih investicij, 3,6 milijona evrov novih investicij v R&D, 46 novih mentorjev, 106 znanstvenih objav. Inovacija Orodno jeklo za delo v vročem z izboljšano toplotno prevodnostjo SITHERM S140R podjetja SIJ Metal Ravne je lani prejela zlato nacionalno priznanje GZS za inovacije.

Projekt MARTINA se že nadaljuje s projektoma Doseganje Čistosti in lastnosti z MikRo Legiranjem Jekel (ČMRLJ), v katerem industrijski partnerji razvijajo nova jekla z visokimi standardi čistosti ob tržni naravnosti glede na potrebe kupcev. Projekt Modeliranje termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke (MARTIN) pa s ciljem modeliranja termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin za vrhunske izdelke povezuje gospodarstvo in institucije znanja.

Posebnega pomena sta po besedah Vesne Nahtigal zasnova projekta Slovenski pilotni center za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin (SiPCAST) in zasnova projekta Slovenski pilotni center za kompozitne materiale (SiPCOMAT). SiPCAST bo kot raziskovalni center za razvoj naprednih aluminijevih zlitin, lahkih kovin in tehnologij vseboval industrijski laboratorij s pilotnimi napravami, z namenom pospeševanja industrijskega razvoja in razvoja kompetenc ter strateških razvojnih partnerstev doma in v tujini.

SiPCOMAT bo kot skupni raziskovalni center za razvoj kompozitnih materialov na pilotni ravni omogočil polindustrijski razvoj in razvoj kompetenc za konkurenčni napredek panoge proizvodnje in uporabe kompozitnih materialov ter strateško povezovanje preko partnerstev.

Člani SRIP MATPRO se že pripravljajo na jesenski razpis TRL 3-6. Preverjajo možnosti za sodelovanje pri prijavi skupnega projekta z različnih področij, ki bi jih bilo mogoče vključiti v projekt.

V okviru SRIP MATPRO izvajajo aktivnosti razvoja človeških virov z namenom zagotavljanja ustrezno usposobljenih kadrov v optimalnem časovnem okvirju. Na področju napovedovanja potreb po kompetencah za fokusna področja so do sedaj opredelili kompetence za 14 profilov, od tega tudi za profile, ki so pomembni za dvojni, zeleni in digitalni prehod. Trenutno imajo podjetja visoke potrebe po delavcih v proizvodnji. Istočasno

potrebujejo visoko usposobljene kadre na področju razvoja, digitalizacije in zelenega prehoda.

V okviru področja razvoja kadrov z namenom spodbujanja razvoja »mehkih« veščin izvajajo usposabljanja in srečanja za razvoj strokovnjakov s kadrovskega področja, vodje razvoja in tudi mentorje. Aktivno promovirajo tudi poklice v osnovnih in srednjih šolah, saj je pomembno navdušiti učence in dijake že zgodaj na njihovi karierni poti.

Ključne dosežke SRIP MATPRO na področju razvoja človeških virov predstavljata oblikovanje modularnega izobraževalnega programa za področje kompozitov EduCOMP in oblikovanje Karierne platforme za napovedovanje potreb po kompetencah v okviru pilotnega projekta razvoja človeških virov. Pomemben dosežek je tudi vzpostavitev Kompetenčnega centra za razvoj materialov KOC MAT 2.0 za razvoj kompetenc na prednostnih področjih, ki združuje podjetja v sklopu SRIP MATPRO, nam je še povedala Vesna Nahtigal. ■

PREIS® SEVNICA

PREIS SEVNICA d. o. o., Savska cesta 23, 8290 Sevnica, Slovenia | office.slovenia@preisgroup.com | www.preisgroup.com

Podjetje PREIS SEVNICA, d. o. o. je bilo ustanovljeno leta 1996 s strani avstrijskega družinskega podjetja Jaegersberger GmbH, ki ima že dolgoletno tradicijo na področju jeklenih konstrukcij in strojogradnje. V tem času je iz manjše delavnice s 64 zaposlenimi zrastle v veliko podjetje, ki zaposluje že več kot 340 delavcev.

Glavni proizvodi so bili in ostajajo velika transformatorska ohišja - kotli ter ohišja za transformatorje za tirna vozila, izdelana skladno z zahtevami nemških železnic.

Smo podjetje z več kot 20-letno tradicijo. Delamo s široko paleto metod in proizvodov na področju varjenih konstrukcij ter pri tem uporabljamo najnaprednejšo tehnologijo. Z nedavnimi vlaganji v posodobitev in širitev proizvodnih kapacitet, smo eden izmed najbolj opremljenih proizvajalcev tovrstnih konstrukcij v Evropi.

KAKO PRISTOPITI K IZZIVOM, KI JIH PODJETJEM POSTAVLJA EVROPSKI ZELENİ DOGOVOR (European Green Deal)?

Med šestimi prednostnimi nalogami Komisije v obdobju 2019–2024 je tudi t. i. Evropski zeleni dogovor, s katerim želi Evropa postati prva podnebno nevtralna celina. Ukrepi na mikroravni gospodarskih subjektov so izjemno pomembni, a se nemalokrat pojavlja vprašanje, kako se naloge pravzaprav lotiti, jo pospešiti? Eden izmed odgovorov je zagotovo v sodelovanju s Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani.

Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani¹ se zaveda svoje pomembne vloge in družbene odgovornosti pri doseganju zastavljenih ciljev Evropskega zelenega dogovora.² V odgovor na izzive, s katerimi se danes srečujejo gospodarski subjekti, je fakulteta oblikovala štiri raziskovalne platforme: Tovarne prihodnosti, Trajnostna energija, Zelena in varna mobilnost ter Zdravje, s katerimi naslavlja najaktualnejša družbena vprašanja ter ponuja svoje raziskovalne kapacitete (specializirano in najaktualnejše znanje iz stroke ter vrhunsko raziskovalno opremo) v sodelovanje partnerjem iz gospodarstva.

Raziskovalna platforma **TOVARNE PRIHODNOSTI** je osredotočena na **trajnostno, učinkovito in individualnim potrebam prilagojeno proizvodnjo ter procesiranje materialov z množično uporabo digitalizacije in avtomatizacije sistemov in procesov**.

Raziskovalna platforma **ZELENA IN VARNA MOBILNOST** se osredotoča na vključitev

industrije v **čisto in krožno gospodarstvo**, kar zahteva **inovativne izdelke, ki zagotavljajo ali prispevajo k nižji porabi energije, večji gostoti energije in moči, visoki ravni vzdržljivosti in varnosti**, hkrati pa so izdelani s tehnologijami z nizkim vplivom na okolje v celotnem življenjskem ciklu in z uporabo široko dostopnih materialov.

Raziskovalna platforma **ZDRAVJE** napore usmerja v razvoj **hitrejših, neinvazivnih in natančnejših diagnostičnih in medicinskih postopkov**. Pri tem si pomagajo s svojimi

inovacijami na področju **laserskih tehnologij, fotonike, digitalizacije človeškega telesa in medicinske mehatronike**.

Raziskovalna platforma **TRAJNOSTNA ENERGIJA** se osredotoča na **proizvodnjo energije z minimalnim okoljskim odtisom, na stabilno in varno distribucijo ter shranjevanje energije** za doseganje decentraliziranih energetskega sistemov ter na **pametno in prilagodljivo rabo energije** v vseh sektorjih družbe.

Če vas Evropski zeleni prehod postavlja pred izzive, kontaktirajte najboljše raziskovalce na Fakulteti za strojništvo na rr@fs.uni-lj.si – pomagali vam bodo!

¹ Univerza v Ljubljani, katere del je tudi Fakulteta za strojništvo, je osrednja, najstarejša in največja visokošolska ter znanstvenoraziskovalna ustanova v Sloveniji s kar tridesetimi odstotki vseh registriranih raziskovalcev (po podatkih baze SICRIS). Univerza se uvršča med najboljše univerze na svetu po različnih rangirnih lestvicah (vir: UL).

² UL, Fakulteta za strojništvo ima vsako leto okoli 50 mednarodnih projektov (tudi najprestižnejše kot so ERC) ter okoli 170 projektov v sodelovanju z gospodarstvom, kar se izraža v vsako leto večjem številu izvirnih znanstvenih člankov z najvišjimi faktorji vpliva kot tudi v naraščajočem številu patentov. To fakulteto uvršča v sam vrh znanstvenoraziskovalne dejavnosti Univerze v Ljubljani.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za strojništvo*

LESTVICA

Največjih 50 družb kovinske industrije v letu 2020

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1.000 EUR	Indeks 2020/2019	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
1	REVOZ d.d.	1.402.505	77,6	98,3	2.276	136.944
2	ADRIA MOBIL, d.o.o. Novo mesto	427.577	103,9	98,6	1.094	84.513
3	CARTHAGO d.o.o.	217.496	100,9	100,0	823	28.857
4	odelo Slovenija d.o.o.	181.779	85,4	100,0	1.356	52.718
5	Akrapovič d.d.	132.008	98,9	98,8	1.228	67.573
6	ADK d.o.o.	121.422	92,3	98,7	640	30.134
7	PALFINGER d.o.o.	120.842	99,8	95,7	666	27.077
8	SŽ - VIT, d.o.o.	119.977	97,4	11,1	1.778	83.730
9	DANFOSS TRATA, d.o.o.	116.973	97,4	92,5	493	42.639
10	GKN Driveline Slovenija, d.o.o.	86.906	80,6	96,7	370	18.263
11	Titus d.o.o. Dekani	86.334	107,5	94,8	405	28.840
12	TRIMO d.o.o.	84.112	91,0	88,4	301	20.268
13	TPV AUTOMOTIVE d.o.o.	76.149	90,8	89,1	742	26.840
14	ARCONT d.d.	74.425	100,9	99,0	638	22.988
15	STARKOM d.o.o.	64.817	88,9	99,0	268	17.032
16	LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	62.269	145,1	99,0	196	23.397
17	MDM d.o.o.	59.905	101,2	46,6	106	8.360
18	Adient Novo mesto d.o.o.	58.805	66,9	0,2	251	9.899
19	MELTAL IS, d.o.o.	54.371	89,3	60,4	90	3.633
20	TBP d.d.	53.742	84,2	99,6	748	22.045
21	SOGEFI FILTRATION d.o.o.	49.816	93,9	100,0	324	14.943
22	KOVINOPLASTIKA LOŽ d.o.o.	49.458	90,6	89,7	468	16.128
23	KOVIS d.o.o.	49.063	113,1	96,9	141	12.436
24	FARMTECH d.o.o.	48.230	98,4	90,9	319	12.723
25	BRINOX d.o.o.	46.197	100,0	85,4	247	15.126
26	SIJ RAVNE SYSTEMS d.o.o.	43.909	89,7	69,5	487	17.025
27	Herz d.o.o.	42.233	108,3	83,7	236	8.990

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1.000 EUR	Indeks 2020/2019	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1.000 EUR
28	KLS LJUBNO d.o.o.	41.913	91,7	95,8	241	27.051
29	BELIMED d.o.o.	39.868	99,9	91,5	234	10.698
30	LITOSTROJ POWER d.o.o.	38.220	111,0	92,2	250	9.466
31	ROSENBAUER, d.o.o.	35.759	134,1	66,1	154	9.691
32	PIŠEK - VITLI KRPAN, d.o.o.	34.311	109,4	85,9	222	13.010
33	Poclain Hydraulics d.o.o.	33.695	82,9	93,0	268	10.049
34	REM d.o.o.	33.468	92,8	70,4	188	10.114
35	HTZ Velenje, I.P., d.o.o.	33.059	101,5	0,0	754	27.968
36	NIKO, d.o.o., Železniki	32.915	77,7	92,2	266	12.767
37	MLM d.d.	32.890	79,9	96,0	403	12.046
38	SIP, d.d. Šempeter v Savinjski dolini	32.173	86,6	80,9	234	12.176
39	KOVINAR, d.o.o., Jesenice	31.696	98,9	37,3	52	3.193
40	OMEGA AIR d.o.o. Ljubljana	31.589	121,0	76,5	292	12.567
41	GOSTOL-GOPAN d.o.o. Nova Gorica	31.309	117,9	97,6	199	10.853
42	TAJFUN PLANINA d.o.o.	30.215	107,7	92,9	226	9.983
43	ADRIA TEHNIKA, d.o.o.	29.444	91,2	99,4	231	11.773
44	ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.	28.753	116,6	38,3	162	11.267
45	VALJI d.o.o.	28.459	118,6	92,1	182	10.535
46	Aluminium Kety Emmi d.o.o.	27.964	90,8	77,6	369	13.038
47	WILLY STADLER d.o.o.	27.564	114,4	98,1	153	11.927
48	CECOMP d.o.o.	25.752	141,2	59,9	48	4.267
49	PREIS SEVNICA d.o.o.	24.430	117,9	98,8	281	9.646
50	BAUMULLER DRAVINJA, d.o.o.	24.380	95,6	99,3	230	8.587

Vir: GVIn, Ajpes

Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po celotnih prihodkih na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2020. Podjetja so registrirane z glavno dejavnostjo 25 - Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav (brez 25.500); 28 - Proizvodnja drugih strojev in naprav; 29 - Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic (brez 29.310); 30 - Proizvodnja drugih vozil in plovil; 33 - Popravila in montaža strojev in naprav (brez 33.130, 33.140; 33.190); 26.520 - Proizvodnja ur; 27.520 - Proizvodnja n električnih gospodinjskih naprav; 95.220 - Popravila gospodinjskih in hišnih naprav in opreme.

THE ONLY WAY IS UP

Podjetje Adria Tehnika s sedežem na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana je eno vodilnih podjetij za vzdrževanje, servisiranje in delovanje letal z več kot 60 let izkušenj. Specializirano je za bazno in linijsko vzdrževanje letal v skladu z zahtevami EASA Del 145. Adria Tehnika je tudi imetnik potrdila po Delu 147 – certifikata za tehnično usposabljanje.

V štirih hangarjih, v celoti opremljenih s potrebnimi orodji in opremo, Adria Tehnika izvaja vzdrževanje najbolj razširjenih ozkotrupnih letal največjih proizvajalcev, kot so: Airbus, MHIRJ (Bombardier) CRJ – za katere je Adria Tehnika pooblaščen servisni center.

S pomočjo sedmih delavnic Adria Tehnika ponuja vzdrževalne storitve na vseh ravneh, od dnevnih pregledov do vključno največjih vzdrževalnih pregledov (t. i. D-pregledov), in najzahtevnejše modifikacije strukture, če omenimo samo nekaj primerov. Slovensko podjetje Adria Tehnika si je ustvarilo dober sloves med letalskimi družbami, zahvaljujoč visoko motiviranemu in usposobljenemu osebju, konkurenčnim časi izvedbe pregledov, zavezanosti kakovosti, prilagodljivosti in konkurenčnim cenam.

Zahvaljujoč desetletjem izkušenj v letalski industriji, več kot 70 strankam na treh celinah in ugodno geografski lokaciji v središču Evrope ima Adria Tehnika zelo močan položaj na evropskem trgu.

OBJEKTI

- 4 hangarji za večja vzdrževalna dela
- 10.000 m² hangarjev in podpornih delavnic

ZAPOSLENI

- do 350 usposobljenih zaposlenih
- 400.000 delovnih ur letno

STRANKE

- več kot 70 strank na 3 celinah

PARKIRANJE

- do 30 parkirnih mest za letala

ADRIATEHNIKA
AN AVIAPRIME COMPANY

Zgornji Brnik 130 D, 4210 Brnik-Aerodrom, Slovenia
T: +386 4 2590 4250, E: office@aathe.si; www.aviaprime.eu

Novice

Z 29 ukrepi za reindustrializacijo do razvojnega preboja Slovenije

Reindustrializacija, ki obsega zapolnjevanje kadrovske vrzeli, odločitve za strateške veje slovenske industrije in ustrezno decentralizacijo po regijah, je vodilni evropski gospodarski trend. »Na področju reindustrializacije smo v Horizontih prihodnosti nanizali 29 različnih ukrepov, s katerimi, to sem prepričana, lahko Slovenija do leta 2030 doseže razvojni preboj, ki nas bo uvrstil med najuspešnejša evropska gospodarstva. Dejstvo je, da brez uspešnega in mednarodno konkurenčnega gospodarstva ne moremo dosegati vzdržne gospodarske rasti, razvoja in posledično krepitve blaginje državljanek in državljanov,« pravi **izvršna direktorica Vesna Nahtigal**, ki pričakuje, da bo novo oblikovana koalicija predlagane ukrepe uvrstila v koalicijsko pogodbo.

Borba za kadre je v zadnjem obdobju velika, saj primanjkuje strokovnjakov v številnih poklicih na celotni vertikali. Horizonti prihodnosti na področju kadrov in trga dela ter izobraževanja naslavljajo ključna področja, ki bodo pozitivno vplivala na bolj usklajeno ponudbo in povpraševanje na trgu dela, s poudarkom na motiviranih ter kompetentnih kadrih. Pomembno je tudi spodbujanje RRI okolja, ki ustvarja nove produkte in tehnologije ter prinaša višjo dodano vrednost ter razvoj regijskih partnerstev za razmestitev izobraževalnih programov v lokalna okolja glede na potrebe po kadrih, kjer je gospodarstvo ustrezno zastopano.

Med ukrepi je smiselna tudi ustanovitev Talent centra po izkušnjah Avstrije. Gospodarstvo se še naprej zavzema za razvoj dualnega izobraževanja na celotni vertikali, saj mlade generacije želijo in zahtevajo drugačne načine podajanja znanja preko reševanja realnih izzivov v realnih delovnih okoljih.

Kratkoročno je treba skrajšati postopke izdaje dovoljenj za bivanje in delovnih dovoljenj ter vzpostaviti bolj prilagodljiv sistem prepoznavanja deficitarnih poklicev, za katere ni potrebno preverjanje domačega trga dela za zaposlitev tujih delavcev.

Na simpoziju Podražitve v gradbeništvu o obveznostih, pristojnostih in pravicah pogodbenih partnerjev

Drugi dan mednarodnega sejma MEGRA 2022 je pod pokroviteljstvom GZS – Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala, NLB in MEGRE 2022 potekal strokovni simpozij z naslovom Podražitve v gradbeništvu: obveznosti, pristojnosti in pravice pogodbenih partnerjev. Predstavljeni so bili ekonomsko pravni aspekti reševanja problematike rasti cen gradbenih materialov, izdelkov in polizdelkov. Dogodka se je udeležilo okoli 100 slušateljev iz gradbenih in inženirskih podjetij, javnih in zasebnih naročnikov, državne

uprave ter lokalne samouprave ter odvetniških pisarn.

Predavateljice in predavatelji so bili iz Odvetniške pisarne Koršič in Prebil, Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala, javnih naročnikov 2TDK in DARS, Ministrstva za javno upravo - Direktorata za javna naročila, izvajalca Gorenjske gradbene družbe ter NLB.

V sklopu dogodka je bila organizirana tudi okrogla miza na temo možnosti zmanjšanja poslovnih tveganj, do katerih v zadnjem obdobju prihaja pri izvajanju investicijskih projektov.

Strateški svet GZS za kolektivno dogovarjanje o plačnem modelu

Strateški svet GZS za kolektivno dogovarjanje je razpravljal o socialnem dialogu in modernizaciji plačnega modela. Seje se je udeležila tudi **državna sekretarka na ministrstvu za delo Mateja Ribič. Mitja Gorenšček, izvršni direktor GZS in koordinator Strateškega sveta za kolektivno dogovarjanje**, je povedal, da je bilo

Okoli 100 slušateljev se je udeležilo simpozija, na katerem so bili predstavljeni ekonomsko pravni vidiki reševanja problematike rasti cen v gradbeništvu.

v koronskem letu 2021 sklenjenih 5 novih kolektivnih pogodb in 7 aneksov h kolektivnim pogodbam dejavnosti. Letos je bilo podpisanih že 5 aneksov. Socialni dialog na bipartitni ravni med delodajalci in sindikati vseskozi poteka, želja pa je, da bi potekal tudi v okviru Ekonomsko socialnega sveta.

Člani strateškega sveta so razpravljali o problematiki minimalne plače in najnižjih osnovnih plač po KP dejavnosti. Opredelili so se za stališče, da bi bila modernizacija plačnega modela v smeri vnosa dodatkov v najnižje osnovne plače prava smer reševanja te problematike. Razprava je tekla tudi glede aktualizacije zneskov iz Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov v zvezi z delom.

Na področju problematike zaposlovanja tujcev ter ovir pri zaposlovanju, zlasti ukrajinskih državljanov, GZS predlaga transparentno in enotno evidenco stanja izdaje dovoljenj in zaposlovanja tujcev.

Foto: Barbara Reya

GZS mora zavzeti pomembno vlogo v slovenskem digitalnem poslovnem okolju, poudarja predsednik GZS Tibor Šimonka.

UO GZS ustanovil Gospodarski strateški svet za digitalizacijo

Predsednik GZS **Tibor Šimonka** je poudaril, da je nujno, da GZS zavzame pomembno vlogo v slovenskem digitalnem poslovnem okolju s poudarkom na storitvah za svoje člane. Novoustanovljeni Gospodarski strateški svet za digitalizacijo bo kot posvetovalno telo GZS obravnaval in se odzival na zakonodajne predloge in

druge pobude na področju digitalizacije. Za predsednika sveta je bil imenovan **Igor Zorko, podpredsednik GZS za malo gospodarstvo in digitalizacijo**. Strateški svet bo nudil podporo procesu digitalizacije članov in poslovnega okolja, kar je pomembno za dvigovanje produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva ter blaginje Slovenije.

Skupščina GZS potrdila Letno poročilo

Na majski seji Skupščine GZS so člani obravnavali tekoče aktivnosti zbornice ter sprejeli Letno poročilo GZS za leto 2021. **Predsednik GZS Tibor Šimonka** je preteklo leto označil kot izredno zahtevno, hkrati pa izrazil bojazen, da bo letošnje verjetno še bolj turbulentno. Ob tem kade, tudi v zbornici, vidi kot »garant, da smo lahko pozitivni tudi v nepredvidljivih okoliščinah, ki nas še čakajo.«

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti je ob predstavitvi letnega poročila med ključnimi vsebinami naštel podaljšanje in uveljavitev dodatnih protikoronskih ukrepov, uvedbo ukrepov za blaženje posledic uveljavitve novele Zakona o minimalni plači ter zavzemanje GZS za sprejem ukrepov za ublažitev energetske krize. Spregovoril je o prizadevanjih zbornice za ponovno vzpostavitev socialnega dialoga v okviru ESS. Poudaril je vlogo in pomen kadrov, omenil aktivnosti na področju vajeništva in aktivne politike zaposlovanja, izpostavil področje inovativnosti ter digitalizacijo in zeleni prehod.

Med tekočimi aktivnostmi je izpostavil razvojni strateški dokument Horizonti prihodnosti, ki je bil predstavljen na zadnjem Vrhu slovenskega gospodarstva. Spregovoril je tudi o uspešni organizaciji delegacij na Expo 2020 Dubaj in aktivnostih na področju virov financiranja ter navedel aktivnosti, vezane na vojno v Ukrajini. ■

Novice GZS

EKOLIFE NATURA d.o.o.

Ekolife natura posluje na trgu že več kot 13 let in smo eden od vodilnih ponudnikov prehranskih dopolnil, predvsem liposomskih vitaminov in mineralov, ter naravne linije za osebno nego, na našem trgu in v Evropi. Zagotavljamo vam nove, inovativne in kakovostne izdelke, ki podpirajo zdrav način življenja. Želimo si osveščati ljudi o zdravem načinu življenja preko spletne revije, delavnic, predavanj in spodbujati okoljsko ozaveščenost preko različnih projektov.

IGRAČE ZA OTROKE, Irena Žagar s.p.

V naši spletni trgovini vam ponujamo uporabne, brezčasne slovenske igrače za velike in majhne otroke. Igrače, ki spodbujajo otrokovo razmišljanje in aktivno udeležbo pri domačih opravilih. Otroke želimo spodbuditi k razmišljanju, zato preproste stvari spremenimo v igro. V igro smo spremenili tudi brisače, tako da se štirje različni motivi brisač sestavijo v sestavljanke. Brisače so narejene v Sloveniji in poslikane z unikatnim ročnim dizajnom, zato boste z njimi v domači kopalnici, na plaži ali bazenu resnično nekaj posebnega.

TZS d.d.

Ogrodje našega založniškega programa enakovredno predstavlja učbeniški del, revijski del (Življenje in tehnika) ter literatura (strokovni priročniki in bogato ilustrirane poljudnoznanstvene knjige za otroke in odrasle).

Posebne akcije popustov!

Želite povečati svojo prodajo in prepoznavnost, brezplačno?

Vas zanimajo ugodnejše ponudbe produktov in storitev?

Izkoristite sistem Član-Članu GZS!

Član-Članu – Katalog GZS
clan-clanu.gzs.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

OBČINA SEVNICA

Sevnica – ubrano sozvočje urbanega in podeželskega

Velika prednost občine Sevnica je dobra sinergija urbanega in podeželskega okolja. S preudarnim naložbenim razvojem v smeri visoke kakovosti bivanja na podeželju je cilj zagotavljati enak ali celo boljši javni standard od tistega v večjih mestnih središčih. S tem razumevanjem je mogoče oblikovati okolje, odporno na krizne situacije – privlačno za bivanje in delo. Bivanje na urejenem podeželju je vsekakor privilegij, ki omogoča kakovostno bivanjsko okolje tudi za zaposlene v sevniških podjetjih.

Občina Sevnica na področjih, za katera je pristojna, gospodarskemu razvoju sledi in ga podpira, predvsem s proaktivnim prostorskim načrtovanjem in komunalnim opremljanjem. Tako je po letos sprejeti novelaciji občinskega prostorskega načrta pred začetkom nov, že deveti postopek sprememb in dopolnitev tega krovne dokumenta, s čimer občina aktivno sledi razvojnim potrebam gospodarskih družb in podjetnikov.

Sistemska podpora gospodarstvu

Stalna je sistemska, proračunska podpora gospodarstvu z vsakoletno izvedbo javnega razpisa v višini približno 80 tisoč evrov. Sredstva se namenja v podporo podjetniškim naložbam in odpiranju novih delovnih mest, pa tudi promociji. Dolgoročne in izjemno pomembne so naložbe v izobraževanje mladih s podporo poklicni orientaciji, razvojno naravnani glede na potrebe okolja. Z ukrepom štipendiranja, ki je že dolgoletna praksa,

je bilo za šolsko leto 2021/2022 odobrenih 33 štipendij, od tega 30 srednješolcem, ki so se odločili izobraževati za enega izmed deficitarnih poklicev. Štipendije občina že leta namenja tudi študentom s področja kulture za izobraževanje v tujini in prihodnjim prevzemnikom kmetij.

Letošnji občinski proračun v višini 23 milijonov evrov je rekordno visok, veliko je naložbenih vsebin, delež pokritosti občinskih naložb z viri države in EU pa se približuje 50 %. Naložbeno težišče je na eni strani usmerjeno v izboljšanje prometne povezanosti občine z drugimi regijami, na izboljšanje glavnih cestnih in tudi železniških koridorjev, na drugi strani pa izboljšave infrastrukture v sami občini.

Opremljanje v poslovni coni

Trenutno so v izvajanju trije veliki infrastrukturni projekti, financirani iz evropskih skladov, v skupni vrednosti okrog 6,5 milijona evrov. Dva se osredotočata na hidravlične izboljšave vodovodnih sistemov in razvoj komunalnega omrežja, za gospodarstvo v mestu Sevnica pa je zelo pomemben projekt Komunalno opremljanje v Poslovni coni Sevnica.

V sklopu tega poteka izgradnja novega nadvoza čez trebanjsko železnico (na fotografiji), kar bo prispevalo k razširitvi poslovne cone ter omogočilo obstoječim in novim podjetjem boljše in optimalno izvajanje njihove poslovne dejavnosti. Glavni cilj projekta je namreč spodbuditi nadaljnji razvoj malih in srednje velikih podjetij, ki so ključni nosilci gospodarskega razvoja v regiji. Projekt Občine

Foto: Bojan Kostevc

Sevniško gospodarsko okolje je močno usmerjeno na globalne trge, uspešno pa je v zelo raznolikih gospodarskih panogah in smereh. Tudi zaradi tovrstne odprtosti je bolj odporno na krizne situacije.

Sevnica je podprta s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republike Slovenije, Ministrstva za infrastrukturo.

Udejanjanje koncepta pametnih vasi

Med prednostmi občin po vzoru Sevnice so dobre okoljske predispozicije, večja prehranska varnost in tudi večja družbena povezanost. Sevniška občina sledi konceptu pametnih vasi in digitalizaciji podeželja; z njima zaposlitev ni več strogo omejena na domači kraj.

Odlične rezultate ima Občina Sevnica na področju lokalne samopreskrbe s hrano, pomembno in neločljivo pa se z razvojem kmetijstva kot pomembne gospodarske dejavnosti razvija tudi turizem. Sevnica se ponaša z zlatim znakom Slovenija Green Destination in se skupaj z lokalnimi turističnimi ponudniki vse bolj prepoznavno utrjuje na zemljevidu trajnostnega turizma.

Vir: Občina Sevnica

Stališča

Nujna trdna koalicija z resnim gospodarskim programom

»Na Gospodarski zbornici Slovenije čestitamo stranki Gibanje Svoboda kot zmagovalcu letošnjih državnoborskih volitev, pa tudi vsem drugim strankam, ki so dobile dovolj glasov za vstop v parlament. Verjamemo, da se bo zelo hitro izoblikovala stabilna, trdna koalicija, ki bo zagotovila pogoje za prehod v socialno-ekološko tržno naravnano gospodarstvo. To je edino zagotovilo za doseganje trajnostne gospodarske rasti v luči vseh strukturnih, pa tudi geopolitičnih izzivov, hkrati pa prispeva k dvigu blagostanja naših državljanov in državljanek,« pravi **generalni direktor GZS Aleš Cantarutti**.

GZS pričakuje, da bo imela koalicija posluh za gospodarstvo in vključitev opredeljenih ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja v koalicijsko pogodbo. Pri tem lahko kot nabor vsebinskih izboljšav predlaga ukrepe iz Horizontov prihodnosti, strateškega dokumenta za razvojni preboj Slovenije, ki ga je GZS oblikovala skupaj z več kot 130 vodilnimi slovenskimi gospodarstveniki in zajema več kot 150 konkretnih ukrepov, da bi Sloveniji hitreje uspel razvojni prehod in bi naše gospodarstvo postalo bolj konkurenčno.

GZS vidi razvoj Slovenije v luči zelenega prehoda, digitalizacije in avtomatizacije, e-mobilnosti ter trdne vpetosti v mednarodne verige vrednosti, ki se zaradi aktualnih varnostnih izzivov preoblikujejo. Med ključnimi pogoji razvojnega preboja navaja izobraževanje kadrov, vlaganja v raziskave in razvoj, stabilne vire financiranja in tesnejši socialni dialog. Te teme mora nova koalicija nagovoriti in zanje najti rešitve.

Nova vlada se mora resno lotiti najpomembnejših strukturnih vprašanj, hkrati pa biti sposobna usklajevati tudi interese različnih skupin ob čimprejšnji oživitvi

socialnega dialoga in zagotavljanju javno-finančne vzdržnosti. »Smo v situaciji, ko se bo odločalo, ali bo Slovenija še naprej zmanjševala zaostanek za najrazvitejšimi državami EU ali pa bomo pozitivni zagon izgubili in se bomo morali soočiti z izzivi zagotavljanja fiskalne in socialne stabilnosti,« še dodaja Cantarutti.

GZS želi pri reševanju ključnih izzivov tvorno sodelovati

Vodstvo GZS je na verjetnega **bodočega mandatarja Roberta Goloba** naslovilo pismo, v katerem je izpostavilo tiste ključne vsebine, za katere pričakuje, da jih nova koalicija nemudoma naslovi. Hkrati je izpostavilo pripravljenost sodelovanja pri reševanju gospodarskih izzivov.

Kot ključne izzive, s katerimi se trenutno sooča slovensko gospodarstvo in bi se jih morala nova vlada nemudoma lotiti, sta **predsednik GZS Tibor Šimonka** in **generalni direktor GZS Aleš Cantarutti** izpostavila pripravo nove sheme pomoči podjetjem pri omilitvi posledic enormnih cen energentov v skladu z drugim tool-boxom Evropske komisije, ukrepe za reševanje kadrovske problematike ter sredstva za raziskave in razvoj, ki bodo industriji omogočala zeleno in digitalno transformacijo. Poleg tega sta poudarila nujnost takojšnje priprave strategije za zagotavljanje energetske samozadostnosti ter priprave podzakonskih aktov, ki bodo omogočali izvajanje Zakona o varstvu okolja-2.

Vodstvo GZS je izrazilo pripravljenost GZS za tvorno in strokovno sodelovanje pri iskanju odgovorov na izzive ter novih priložnosti za gospodarski preboj. Šimonka in Cantarutti sta se dotaknila tudi štirih strateških stebrov, ki so se izčistili pri oblikovanju strateško razvojnega dokumenta Horizonti prihodnosti, za katere menita, da bi jih nova vlada morala umestiti v svoj

prioritetni program. To so pogoji za zeleni in digitalni prehod, reindustrializacija, poveztljivost ter viri financiranja.

Podražitve energentov povzročajo spiralo podražitev storitev in posledično proizvodov

Podražitve goriva, ki od začetka leta dosega 30 % dvig, imajo velik vpliv na sektor gospodarskih prevozov. Bruto marža sektorja se je po četrletnih računih skrčila že v 4. četrletju lanskega leta. Posledično so se podražili drugi proizvodi in storitve.

Analiza gibanja cen goriva, ki jo je izvedlo GZS – Združenje za promet, je pokazala, da cena goriva predstavlja že 30 % stroškovne cene prevoza. To pomeni, da so za zagotovitev rentabilnega poslovanja številni prevozniki primorani razmisliti o ustreznem dvigu cen prevoznih storitev. Ob tem je treba upoštevati, da vsak dvig cene prevoznine pokrije stroške višjih cen goriva z zamikom, odvisno od pogodbenih klavzul, vendar ne prej kot v 30 dneh. Pri nekaterih prevoznikih so obdobja zamika še daljša, saj se cene običajno določajo četrletno. Povišanje cen prevoznih storitev posledično povzroča spiralo podražitev v drugih sektorjih ter podražitev večine proizvodov in storitev v gospodarstvu.

Vlado RS pozivamo, da na trg naftnih derivatov razumno poseže z regulatornimi ukrepi. Predlagamo, da začasno regulira cene na veleprodajnem trgu in kompenzira trgovce z naftnimi derivati. S tem bi omejili nekontroliran dvig cene goriv ter posledično zavrli splošno rast cen storitev in proizvodov. ■

Stališča GZS

Napovednik

19. maj 2022 – Rogaška Slatina

Kadrovska Konferenca KAKO 2022

Na predavanjih in delavnicah bodo sodelovali vodi-lni strokovnjaki s področij delovnega prava in kadrovskega svetovanja. Uspešna slovenska podjetja bodo predstavila, KAKO so teorijo uspešno prenesla v prakso.

19. maj 2022 – Ljubljana

Akademija upravljanja s kadri v IKT sektorju

Kakovostno in strokovno delo z zaposlenimi ter strategije za zadržanje in privabljanje talentov so ključnega pomena. Akademija je zasnovana tako, da z uvodnim, strateškim modulom postavi temelj sodelovanja med vodstveno in HR funkcijo. Prvi modul je namenjen direktorjem in obravnava HR strategijo kot temelj uspešne rasti in poslovanja.

24. maj 2022 – Zagorje ob Savi

Brezplačna delavnica: Kako do zavzetih zaposlenih v novih (ne)normalnih časih?

Delavnica je namenjena kadrovikom, vodjem in vsem, ki se pri svojem delu soočajo z izzivi dela z ljudmi. Udeleženci bodo spoznali, kako nam novi nenormalni časi predstavljajo velik izziv pri delu z ljudmi (hibridno delo, nove tehnologije), vstop mladih in novih sodelavcev v organizacije in že siceršnja kompleksnost dela. Na interaktiven način bodo poiskali dobre prakse in razmišljali, kako jih uporabiti pri svojem delu.

25. maj 2022 – Ljubljana

Obisk romunske poslovne delegacije

V sodelovanju z Nacionalnim svetom malih in srednjih zasebnih podjetij v Romuniji (CNIPMMR) in Javno agencijo SPIRIT Slovenija organiziramo poslovni obisk delegacije malih in srednje velikih romunskih podjetij, ki jih zanima poslovno sodelovanje s slovenskimi partnerji.

26. maj 2022 – Ljubljana

Investiranje in poslovanje v Srbiji

V sodelovanju s Srbskim poslovnim klubom Slovenija, Stalno konferenco srbskih mest in občin in Javno agencijo SPIRIT Slovenija organiziramo tradicionalno poslovno-informativno konferenco na temo priložnosti in pogojev za poslovno investiranje slovenskih podjetij v izbranih srbskih mestih in občinah.

30. maj 2022 – Hanover/splet

Virtualna B2B srečanja na Technology & Business Cooperation Days 2022

Mreženje bo izvedeno v hibridni obliki – tako na sejmišču kot v spletni obliki. Osrednje teme letošnjega dogodka so: rešitve za industrijo 4.0 in Smart Factory, energetske učinkovite proizvodne tehnologije in viri, trajnostna energija in mobilnost ter merilna orodja.

31. maj 2022 – spletni dogodek

Vsi prodajamo: Z odgovornostjo in sodelovanjem vseh zaposlenih do zadovoljnih strank in večje prodaje!

Na delavnici v organizaciji vseh regijskih gospodarskih zbornic bomo spoznali, kaj vse in kdo vse vpliva na ustvarjanje zadovoljstva naših kupcev. Podali bomo jasne in konkretne usmeritve, kako vplivati na zadovoljstvo strank in boljše poslovne rezultate. Prikazali bomo, kako vsi zaposleni soustvarjajo ugled in so odgovorni za uspeh podjetja, poudarili pomen skupnih vrednot ter nujnost graditve kvalitetnih odnosov.

3. junij 2022 – Bled

21. okoljski dan gospodarstva: Vsi govorimo okolje – ali govorimo tudi vsi isti jezik?

Na to vprašanje bomo iskali odgovor na tradicionalnem 21. okoljskem dnevu gospodarstva, ki bo po dveletnem premoru spet potekal v živo, prvič kot celodnevni

dogodek. Vzporedno s strokovnim posvetom bo potekala predstavitev rešitev okoljskega hekatona, ki se bo dva dni pred okoljsko konferenco odvijal na GZS v sodelovanju s Fakulteto za strojništvo in KIC Climate.

8. junij 2022 – Ljubljana

Slavnostna podelitev 54. Nagrad GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke

Osrednja nit letošnje podelitve Nagrad GZS smo ljudje in neizmerna moč, ki jo imamo, kadar ustvarjamo in predvsem držimo skupaj!

13. junij 2022 – Dravograd

Seminar: Dobavne verige na preizkušnji

Seminar ponuja odgovore na vprašanja: kako izmed množice orodij za prodor na tuje trge izbrati optimalno, kako pripraviti kakovostno mednarodno prodajno, zastopniško in distribucijsko pogodbo; ali vas vaši splošni nabavni/prodajni pogoji ustrezno ščitijo v danih razmerah, kako učinkovito in ob čim nižjih stroških zavarovati terjatve in še več.

16. junij 2022 – Bled

Kongres Mednarodnega pekarskega združenja AIBI

Program kongresa bo namenjen korenitim spremembam v industriji, ki jih je sprožila pandemija, pritiskom na surovine, ki so posledica vojne v Ukrajini, trajnostnemu delovanju, globalnim trendom in inovacijam, ki so bolj kot kdaj koli prej glavni pospeševalec razvoja pekarske industrije. ■

Koledar
dogodkov GZS

Najboljši ga že imajo
Pridobite ga tudi vi!
excellent-sme.gzs.si

Koristi certifikata Excellent SME Slovenia

- mednarodno prepoznavna kredibilnost podjetja, ki jo potrjuje Gospodarska zbornica Slovenije,
- dnevno aktualna odličnost podjetja,
- lastno bonitetno poročilo za vaše stranke (v slovenskem, angleškem ali nemškem jeziku),
- QR koda Excellent SME za vaša tiskana gradiva, e-pošto ali kot stenski plakat
- 24-urno nadzorovanje delovanja spletne strani,
- dnevna poročila o poskusih kopiranja spletne strani,
- verificirana spletna stran (tudi za podjetja brez svoje spletne strani),
- uvrstitev na referenčno listo na spletni strani GZS excellent-sme.gzs.si

Premazi za kovino International.®

Blagovna znamka International je vodilna na področju antikorozivnih industrijskih premazov in premazov za ladijski program. International je sinonim za inovacije, sodelovanje, nudi širok spekter proizvodov in je prva izbira še tako zahtevnih strank, ki iščejo odličnost in strokovnost.

DO·RAL

*podjetje za proizvodnjo,
trgovino in storitve d.o.o.*

PE Kidričeva cesta 94, 4220 Škofja Loka

040 343 601, 059 335 340

www.doral.si

www.barvajteznamisi.si

 International
An **AlkoNobel** brand